

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví
venkova a venkovských prvků**

Ing. Vojtěch Mráz

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Ing. Vojtěch Mráz

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků

Název anglicky

Subsidies for the Maintenance and Restoration of the Rural Cultural Heritage and Rural Elements

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit využívání a přínos dotací na údržbu a obnovu kulturního dědictví venkova v regionu Litoměřicka.

Dílčím cílem diplomové práce bude zpracovat přehled literatury k problematice dotací na údržbu a obnovu kulturního dědictví venkova.

Metodika

Přehled literatury v teoretické části práce bude vycházet z informací čerpaných z dostupné odborné literatury.

V praktické části se bude autor práce zabývat kvalitativním výzkumem a to polostrukturovanými rozhovory od dotazovaných představitelů obcí, kde byly dotace na údržbu a obnovu kulturního dědictví venkova čerpány. Výsledky šetření budou vyhodnoceny a diskutovány.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Dotace, kulturní dědictví, regionální rozvoj, památky, venkovské prvky

Doporučené zdroje informací

- HEŘMANOVÁ, E. – PATOČKA, J. *Lokální a regionální kultura v České republice : kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-347-8.
- KOVÁRNÍK, J. – STEJSKAL, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- MACHÁČEK, J. – WOKOUN, R. – TOTH, P. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Regionální a municipální ekonomie*. Praha: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WYPLOSZ, C. – BALDWIN, R. E. *The economics of European integration*. London: McGraw-Hill Education, 2015. ISBN 978-0-07-716965-7.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Karel Tomšík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 9. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 05. 04. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30.3.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Ing. Karlu Tomšíkovi, Ph.D. za odborné vedení práce, za cenné rady a čas, který mi při psaní diplomové práce věnoval. Dále pak velký dík patří respondentům, jejichž odpovědi pomohly zrealizovat praktickou část diplomové práce.

Dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřená na národní dotace, které jsou poskytovány ze Státního zemědělského intervenčního fondu, na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků. Autor práce se snaží zhodnotit dopady a vliv čerpaných dotací v praxi na život obyvatel, představitele obcí a obec jako takovou.

V teoretické části je představen přehled literatury, který se váže k tématu a vychází z dostupných informačních zdrojů. Jsou zde objasněny pojmy, jako například kulturní dědictví, regionální rozvoj, památky, dotace a venkov.

V praktické části je aplikován kvalitativní výzkum, který byl uskutečněn na Litoměřicku. Praktické šetření probíhalo za pomoci polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny s představiteli obcí, kde byly dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků čerpány. V úvodu je uvedena charakteristika Litoměřicka a dále pak metodika, podle které výzkum probíhal. V závěru práce jsou popsány výstupy z provedených šetření, které jsou rozděleny na oblast sociální, ekonomickou a politickou.

Klíčová slova: Dotace, kulturní dědictví, regionální rozvoj, památky, venkovské prvky

Subsidies for Maintenance and Restoration of Rural Cultural Heritage and Rural Elements

Abstract

This diploma thesis focuses on national subsidies that are provided by State Agricultural Intervention Fund for the maintenance and regeneration of rural cultural heritage and rural elements. The author tries to evaluate the effects and influence of used subsidies on lives of the residents and representatives of the municipality and on the municipality as such in practise.

The theoretical part represents a survey of bibliography on the topic and it is based on available sources of information. It clarifies the terminology like, for example, cultural heritage, regional development, monuments, subsidy and rural area.

The practical part applies the qualitative research that took place in the Litoměřicko region. The field research was performed using semi-structured interviews which were performed with representatives of municipalities where subsidies for maintenance and regeneration of rural cultural heritage and rural elements were used. In the introduction there are descriptions of the Litoměřicko region characteristics and of the methodology of the research. The conclusion of the thesis describes the outputs of the research performed which are divided into social, economic and political spheres.

Keywords: Subsidies, Cultural Heritage, Regional Development, Monuments, Rural Elements

Obsah

Úvod	10
Cíl práce a metodika.....	11
1.1 Cíl práce	11
1.2 Metodika	11
Teoretická východiska.....	12
1.3 úvod.....	12
1.4 Kultura a venkov	13
1.4.1 Hmotné prvky lokální kultury.....	15
1.4.2 Nehmotné prvky lokální kultury.....	16
1.4.3 Život na venkově a jeho obyvatelstvo	16
1.4.4 Vztahy obyvatel a venkova.....	17
1.4.5 Spolky na venkově.....	17
1.4.6 Funkce neziskových organizací v péči o kulturní dědictví.....	18
1.4.7 Funkce venkova	18
1.4.7.1 Funkce produkční	18
1.4.7.2 Funkce rezidenční.....	19
1.4.7.3 Funkce rekreační	19
1.4.8 Funkce a vývoj měst v České republice.....	19
1.4.9 Vliv šlechty a jejich sídel.....	21
1.5 Kulturní dědictví	21
1.5.1 Kategorizace kulturního dědictví – podle českého práva	21
1.5.2 Financování provozu, údržba a obnova památek.....	23
1.5.3 Základní legislativní ochrana kulturního dědictví – zakotvení v právním rámci péče o kulturní dědictví	24
1.5.4 Možnosti ochrany památek prostřednictvím územně plánovací dokumentace	25
1.5.5 Památková péče	27
1.5.6 Historie oprav a restaurování.....	28
1.5.7 Základní principy a zásady pro obnovu a údržbu drobných sakrálních architektur.....	29
1.5.8 Vzdělávání v péči o kulturní dědictví.....	32
1.5.9 Role státu v ekonomické animaci památek.....	33
1.5.10 Financování kultury	34
1.5.11 Oceňování historicky významných děl.....	35
1.5.12 Metody financování provozu, údržby a obnovy památek.....	36
1.6 Regionální kultura.....	37

1.6.1	Regionální kultura v České republice	38
1.6.2	Sociálně kulturní potenciály rozvoje obcí	40
1.6.3	Opatření a nástroje podporující rozvoj venkova.....	40
1.6.4	Interakce památek a prostředí	41
1.6.5	Interakce památek a zemědělství	42
1.7	Charakteristika Ústeckého kraje a Litoměřicka	43
1.8	Dotační politika státu	44
1.8.1	Zásady, podle kterých se stanovují podmínky pro poskytování dotací	45
1.9	Oblasti s větší prioritou státu.....	49
Vlastní práce.....		54
1.10	Charakteristika Litoměřicka	54
1.11	Použité metody a techniky	54
1.12	Údaje o zkoumaném souboru.....	55
1.13	Analýza výsledků	56
1.13.1	Sociální oblast.....	57
1.13.2	Ekonomická oblast.....	67
1.13.3	Politická oblast.....	71
Výsledky.....		74
Zhodnocení výsledků a doporučení.....		83
Závěr		86
Seznam použitých zdrojů		88
Přílohy.....		94

Úvod

Jedním z hlavních úkolů poskytovaných dotací je podpořit realizaci projektů, které by si obce nebyly schopny samostatně financovat a nebo by byly provedeny v nedostatečném rozsahu a kvalitě. Dotační politika je v dnešní době v České republice značně rozsáhlá a žadateli bohatě využívána. Zajímavé není pouze zkoumat a porovnávat čísla a měřitelné hodnoty, jaké například zisky dotace přinesla, ale také se zaměřit na sociální dopady, například na spokojenost a vnímání občanů, jichž se udělené dotace mohly dotknout. Tato diplomová práce se zaměřuje na výše uvedené. Snaží se zjistit názory občanů na poskytnuté dotace prostřednictvím představitelů obcí, ve kterých byly prostředky čerpány.

Opravy malých drobných sakrálních staveb, jako jsou kapličky, boží muka, smírčí kříže a dále pak jednotlivé sochy se mohou zdát v dnešní době nerentabilní. Přestože jsou připomínkou dob minulých, kdy se využívaly k církevním účelům, nebo třeba jen pro potěšení či připomínku významné události mají i současným lidem co říci. V dnešní zrychlené době, orientované na výkon, by se mohlo stát, že se na zachování kulturního dědictví na venkově zapomene a historické památky zaniknou. Aby tento stav nenastal, přispívají k tomu právě popisované dotace, díky kterým můžeme tyto prvky v krajině zachovat.

Od představitelů obcí se dozvíme podrobné hodnocení těchto dotací, jejich názory, vnímání dotací jako takových, stejně tak i dopady na obyvatele v dané obci.

Cíl práce a metodika

1.1 Cíl práce

Cílem práce bude zjistit odpověď na hlavní výzkumnou otázku, která zní:

Jaký význam mají dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a kulturních a venkovských prvků pro obce na Litoměřicku v širším pojetí?

A dále najít odpovědi na výzkumné otázky.

Výzkumné otázky:

- Jak se změnila kvalita kulturního a společenského života na venkově?
- Jak se projevila oprava kulturních prvků na ekonomice obce a cestovním ruchu?
- Jaké dopady mělo čerpání dotace, na opravu památek a prvků, na obyvatele obce?
- Jaké dopady přinesla oprava kulturní památky ve vztahu k pozici starosty?
- Jak dotační program přispívá k trvalé udržitelnosti kulturních a venkovských prvků?

1.2 Metodika

V praktické části této diplomové práce se bude autor zabývat kvalitativním výzkumem, kde bude použita metoda polostrukturovaného rozhovoru. V rozhovoru se vyskytuje 16 otázek, které vhodně zjišťují odpovědi na výzkumné otázky. Dotazovaní jsou představitelé obcí, kteří reprezentují mínění občanů zájmových lokalit na Litoměřicku. Rozhovory jsou nahrány na mobilní zařízení a poté přepsány, bez snahy zasahování autora práce do obsahu sdělení, do písemné podoby. Následně jsou výroky hodnoceny a analyzovány.

Teoretická východiska

1.3 úvod

Česká republika je zemí se značnou koncentrací kulturních památek. Z hlediska kulturně historických hodnot patří mezi nejbohatší země světa. Má velké množství registrovaných objektů v Seznamu nemovitých kulturních památek a památkových rezervací. Na svém území má také velké množství drobných sakrálních (Ottův naučný slovník: „z latiny bohoslužebný“) staveb, památek a cenných chráněných lokalit (Šubert, 1906). Také vykazuje velké množství přírodního bohatství, včetně nejzachovalejších přírodních ekosystémů. To vše představuje mimořádnou hodnotu (Damohorský, Stejskal, 2012).

V České republice je dochovaný široký památkový fond. Na listu světového dědictví UNESCO se v publikaci Kulturní dědictví a památková ochrana (2016) uvádí 12 souborů nebo staveb, dále 40 městských památkových rezervací, 61 vesnických památkových rezervací, 8 rezervací archeologických, 253 městských památkových zón a 211 památkových zón vesnických, a také 272 národních kulturních památek. Toto dědictví od našich předků a takto široký dochovaný památkový fond se stal atraktivní destinací pro nejen naše občany, ale i zahraniční turisty z celého světa (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Zájem o kulturní dědictví a jejich návštěvnost vzrůstá (Tomíšková a kol., 2010). Je proto minimálně morálně zavazující kulturní a přírodní dědictví předaného minulými generacemi chránit (Rubínková, 2011), a to i jako zdroj informací a vzdělávání (Damohorský, Stejskal, 2012).

Kulturní dědictví je pojmem širokým. Rozhodně představuje bohatství každého státu, to co chceme předat budoucím generacím přenecháno generacemi minulými. Jde o souhrn kulturních hmotných i nehmotných hodnot, kulturních vztahů a děl vzniklých v minulosti, o „zdeděné bohatství“. Dědictví našich předků, přenechané dnešním a budoucím generacím, ukazuje naši vyspělost, kulturnost, vzdělanost, duševní bohatství a je nenahraditelným zdrojem informací (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Definice vesnice je „malá přehledná prostorová jednotka, která je úzce spjata s přírodou a krajinou“. Obec - pod pojmem obec rozumíme „základní administrativní jednotku s nižším správním postavením než město“ (Perspektivy českého venkova, 2005).

1.4 Kultura a venkov

Spojení moudrosti našich předků v naší dnes přetechizované době a při našem zpravidla nezdravém životním stylu, který přináší mnoho civilizačních chorob, bychom se měli na chvíli zastavit a najít čas pro návrat k přírodě, která je zaručeně tou nejlepší „domácí lékárnou“ (Górnicka, 2002). Jestliže kultivujeme krajinu, podporujeme strukturální vegetační prvky kulturní krajiny, zabýváme se problematikou jejich péče, obnovy a ochrany těchto urbanizačních krajinotvorných prvků, dochází k civilizační proměně našeho prostoru (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Stupňující se problémy současnosti jsou vztah člověka k přírodě, uchování a ochrana životního prostředí, znečišťování ovzduší, zajištění pitné vody a čistého vzduchu. Velký význam pro člověka byly a jsou rostliny. Jsou spjaté s venkovem. Rostlinstvo má zásadní význam v produkci kyslíku, je důležité pro udržování zásob vody, má význam estetický, ekologický, zdravotní. Pěstování rostlin na jednom místě zapříčinilo usazení se lidské kultury, která se stala kulturou zemědělskou. Venkov pak poskytoval dřevo pro výrobu náradí a stavbu obydlí, potravu, textilie, nápoje, byliny pro léky. Postupně vznikla zahradní architektura, květinářství, a započala i stavba sakrálních staveb (Novák, Skalický, 2008).

Lidstvo věřilo od pradávna ve vyšší moc. Víra byla založena na přírodní, božské nebo magické síle (Rubínková, 2011). Aby se zbožnost připomínala, budovaly se křížové cesty, kapličky, Boží muka při cestách a na zvláštních místech.

Vznikala poutní místa, barokní kostely, hrady, kláštery, křížové cesty, poustevny, kapličky. Tato místa měla být ochranou před živelnou pohromou, především obávaným ohněm, měla odvracet nebezpečí a mírnit útok nepřátel, stávala se místy terapie, navozovala dobrou náladu a naladila obyvatele, návštěvníky nebo jen kolemjdoucí optimisticky.

Dnes cílená návštěva drobných sakrálních staveb na nás může působit až mysticky – zbavuje psychických problémů, pozitivně naladí, je prevencí proti stresu a jeho následkům, zlepšuje problémy s dýcháním (Krumlovská, 2010).

Povinností České republiky je prostřednictvím cestovního ruchu prezentovat, zachovat, zabezpečit a předat budoucím generacím kulturní památky (Tomíšková a kol., 2010).

V otázce kulturního dědictví jde o připomenutí historie v kontextu k současnosti a budoucnosti, v rámci přirozeného veřejného zájmu o prosazení efektivní a smysluplné památkové péče za aktivní účasti občanských aktivit a výchovy k pozitivnímu vztahu ke kultuře a památkám, který podněcuje ekonomický nebo tvůrčí potenciál (Czumalo a kol., 2008).

Zájem o historii je v České republice mimořádný, o čemž svědčí mimo jiné i velké náklady populárně naučných publikací s historickou tematikou (Dvořáček, 2007).

Široká škála zajímavých a celosvětově hodnotných památek je významným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. V roce 1969 byla při Mezinárodní radě pro památky a památková místa ustanovena Komise pro kulturní turistiku. Na jejím základě v roce 1976 vznikla Charta kulturní turistiky, která obsahuje jak definici kulturní turistiky, tak hlavní zásady provozování, při eliminaci negativních dopadů na památky (Tomíšková a kol., 2010).

Objevování památek a památkových lokalit je forma turistiky, tzv. kulturní turistika. Zájem návštěvníků je o některé lokality větší a o některé menší. Tento zájem památky při nadměrném využívání samozřejmě ohrožuje, ale na druhé straně přispívá k jejich ochraně a údržbě. Nesmí docházet k fyzickému poškození a narušení nehmotné hodnoty historického prostředí, tzv. *genius loci* (Tomíšková a kol., 2010).

Před rokem 1989, při minimalizaci soukromého vlastnictví, a díky nulovému privátnímu kapitálu, byly objekty využívány různými nevhodnými způsoby. Památkové objekty bránily rozvoji socialistického města a byly nepohodlnými. Na hodnotu staveb využívaných např. k sociálním, zemědělským nebo vojenským účelům se příliš nebraly ohledy. Sice se nám velké množství památek podařilo uchovat, ale byly ve velmi dezolátním stavu (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

V současnosti, v demokratické společnosti, pro památkové objekty vznikla nová rizika. Některé historicky cenné lokality, díky soukromému vlastnictví a developerským tlakům, jsou přestavovány, nebo dochází k jejich demolici. Obranou těmto atakům je pak pro společnost vyhlášení ohrožených objektů kulturními památkami. V územně plánovacích dokumentacích lze řešit problematiku ochrany památek a souborů, a to

především z důvodu chránění památek při transformačním procesu v daném území. Proto je důležité klást důraz v rámci územního plánování, zejména pak územních a regulačních plánů na ochranu památek. Vždyť veřejný prostor a životní prostor jsou skutečnými ukazateli kvality života (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Kulturně historické objekty, z ekonomického hlediska, lze využívat v rámci turismu. Podle Macháčka lze turismus rozlišit na primární a sekundární. Primárním míní vlastní rozhodnutí k záměrné návštěvě motivované historií. Sekundárním pak využití doplňkových příležitostí, čímž míní zdrojovou složku ve formě nákupu, nabídky služeb nebo zboží, podmíněných ale zázemím primárního turismu, což představují historické objekty a místa, architektura, na níž se nabaluje sekundární turismus, a to ve formě nabídky ubytování v hotelích, atrakce, obchody, upomínkové předměty apod. V zájmu zajištění ekonomiky historických objektů by měly být obě složky navzájem oboustranně uspokojivé a doplňující se (Macháček, 2004).

1.4.1 Hmotné prvky lokální kultury

Podle Jiřího Patočky a Evy Heřmanové (2008) je v ČR chráněno téměř 45 000 nemovitých a přes 900 000 movitých kulturních památek.

Na území obcí vedle lidové architektury jsou sakrální památky významným prvkem městské, ale zejména venkovské lokální kultury. Patří mezi ně: fary, kostely, kláštery, chrámy a baziliky, katedrály, tak drobnější stavby jako kříže, křížky, boží muka, kapličky a křížové cesty, svatotrojičné a mariánské sloupy, rotundy, zvonice, zastavení křížové cesty. Jejich umístění rozhodně není dílem náhody, vždy mají svojí zákonitost.

Kostely byly umísťovány na vyvýšeném místě jako něco „vyššího“ nad námi. Kláštery na místech zejména energetických anomálií a drobné sakrální stavby byly umístěny do míst s nešťastnou událostí nebo na místa, která pokládali za nepřátelská. Tato místa obyvatelé považovali za nebezpečná, sloužila jako připomenutí určité události a v minulosti sloužila jako svatostánky (Patočka, Heřmanová, 2008).

Na okrajích intravilánu obcí, zpravidla na klidném a přírodou obklopeném místě, byly budovány funerální památky. Jde o hřbitovy, na jejichž území se nacházely hrobky kostnice a márnice nebo hřbitovní kaple.

Drobné artefakty představují hmotné předměty vytvořené lidskou činností a byly součástí regionální kultury. Mohou jimi být např. lidové kroje (ty odrážely místní kulturní

tradice a jsou spojeny s nemotnou kulturou dané lokality), dále jde o kroniky, historické mapy, o keramiku typickou pro dané místo (např. chodská nebo tupeská), kachlová kamna, historický nábytek, zbraně, předměty každodenní potřeby či pracovní nástroje (Patočka, Heřmanová, 2008).

Ústecký kraj dle památkového Ústavu v roce 2007 disponuje např. počtem 68 Božích muk a 179 kaplí. Naše obyvatelstvo má kulturně zaměřenou vazbu na poznávání památek, avšak turisticky využívaná, jakožto regionální destinace cestovního ruchu, je jen malá část hmotných památek (Patočka, Heřmanová, 2008).

1.4.2 Nehmotné prvky lokální kultury

Nelze také nezmínit nemotné prvky lokální kultury, mezi něž patří např. náboženský a spolkový život, tradiční zvyky a oslavy, nářečí, lidová slovesnost, lidové písně, pověsti, místní tance a používaná místní jména.

Nehmotné proto, že jsou v podstatě „neviditelné“, jsou představovány převažujícím způsobem života lokální kultury.

V současnosti různá sdružení občanů, obecně prospěšné společnosti či nadace, dále pěvecké, taneční či amatérské divadelní soubory, zájmové kroužky jsou významnými lokálními aktéry zaměřenými primárně na oblast kultury (Patočka, Heřmanová, 2008).

1.4.3 Život na venkově a jeho obyvatelstvo

Jakou perspektivu má český venkov v budoucnosti několika let? Jakou perspektivu má venkov v současné globalizované společnosti? Vždy je potřeba přispět k praktickému rozvoji venkova, který se pro občany nestane nepřijemný, direktivní, nebude pro ně omezující. Při realizaci veřejné politiky posilovat a respektovat jejich občany a vnímat kvalitativní rozdílnost projevanou v jinakosti prostor, lidí, vzájemných vztahů (Perspektivy českého venkova, 2005).

Obyvatelé obcí jsou stěžejním a základním kapitálem pro úspěšný rozvoj venkova, kvalita lidských zdrojů je nejvýznamnější součástí zdrojů venkova. Podporou jejich zájmu o rozvoj své obce, se mohou stát klíčovými realizátory. Tvoří tzv. „živý venkov“, tzn. zapojují se do jejich aktivit, podílejí se na organizaci akcí, zachovávají lokální tradice, vytvářejí komunity.

Po roce 1989 dochází k menšímu vymezení obyvatel venkova vůči obyvatelstvu měst. Přestává se lišit trávením volného času, snižuje se rozdíl v zaměstnanosti,

vzdělanosti, spotřebitelském chování, péči o zdraví. Mezi venkovskými obcemi nacházíme sice velké diference, ale všeobecně se dá říci, že obyvatelstvo venkova vykazuje příznivější věkovou strukturu směrem k produktivnímu obyvatelstvu. Pouze v malých obcích je statisticky více osob v poproduktivním věku.

Také nižší stupeň vzdělanosti platí pro starší obyvatele, protože se vzdělanost obyvatel na venkově zvyšuje. Obecně platí, že čím je poloha obce horší, tím je více obyvatel s nižším vzděláním. Velmi důležitou se jeví potřeba dostupnosti dopravy, protože většina obyvatel za prací dojíždí (Svobodová a kol., 2011).

1.4.4 Vztahy obyvatel a venkova

Podporou identity obyvatel při respektování jejich rozdílných vlastností je příslušnost k určitému celku. Obyvatelé se zapojují do skupin a společenství a jsou schopni řešit konkrétní rozvojové problémy. Je u nich silná vazba na krajinu, na vnímání okolního dění, dominují tradiční sousedské vztahy.

Vazby na obec a okolí, krajinu, jsou tradičně silné. Avšak s příchodem nově přistěhovaných se může začít projevovat individualismus. Pro nové obyvatele může být obtížné si vytvořit k obci vazbu. Na jejich začlenění má vliv otevřenost starousedlíků a jejich ochota nové obyvatele přijmout. Může dojít až k tomu, že do aktivit obce se převážně zapojí nově přistěhovaní obyvatelé, a jsou to právě ti, kteří obnovují tradice.

Místní komunity, pokud jsou otevřenější, nové aktivní obyvatele vítají. Ve srovnání s obyvateli měst jsou celkově za ochotnější podílet se na aktivitách a rozvoji obce považováni obyvatelé venkova. Občané spíše očekávají, že impulzy k činnosti a angažovanosti v místě svého bydliště obdrží od neformálních aktérů, či samospráv obcí. Ty mohou představovat například místní akční skupiny, různá sdružení, dobrovolné svazky obcí atd. (Svobodová a kol., 2011).

1.4.5 Spolky na venkově

Kulturní a společenský život vytváří bohatou mozaiku života v obci. Pro moderní venkov a jeho oživení je občanská aktivita nezbytná.

Pro zachování živého venkova jsou předpokladem místní spolky, resp. neziskové organizace, kluby, sdružení. Ty jsou velmi důležité pro posílení komunitních vazeb. Obyvatelé se jejich prostřednictvím mohou pravidelně setkávat, řešit dění v obci a prodiskutovat místní problémy. Zvyky, památky a kroniky jsou za jejich pomoci

udržovány. Spolky na základě spolupráce a fungování se mohou zabývat v místě mnoha žádanými tématy: je tím myšlen např. fotbal, myslivci, Sokol, folklorní soubory, ochránci přírody, Skauti, kynologové, dobrovolní hasiči, zahrádkáři, rybáři, herní spolky, chovatelé koní, vzdělávací a kulturní spolky.

Je jisté, že v obcích se slabší vybaveností a chybějícími prostory pro kulturní a společenské využití a pro konání akcí, je společenský život místních obyvatel omezený. Zde jsou aktivity spíše individuální, v rámci rodiny, příbuzenstva či přátelských skupin (Svobodová a kol., 2011).

1.4.6 Funkce neziskových organizací v péči o kulturní dědictví

Neziskové organizace jsou tvořeny např. nadacemi, občanskými sdruženími, obecně prospěšnými společnostmi, a jejich funkce je nezastupitelná, protože nahrazují nedostatečně financovanou oblast možnosti státu (Bradna a kol., 2013).

1.4.7 Funkce venkova

Venkov má 3 základní funkce: produkční, rezidenční a rekreační. Pro kvalitní život by tyto funkce měly být rozvíjeny rovnoměrně. A také se všemi výše jmenovanými funkcemi souvisí environmentální hledisko, nebo-li kvalita životního prostředí. To určuje složku rekreační a rezidenční (Svobodová a kol., 2011).

1.4.7.1 Funkce produkční

Poukazuje na udržitelnost života a funkčnost sídla, na hospodářské aktivity, na zemědělské produkční funkce, zahrnuje zpracovatelský průmysl (většinou představuje malé a střední podniky, rodinné podniky), služby, cestovní ruch aj. Ekonomické aktivity jsou v porovnání s aktivitami ve městech méně pestré, ale zase je možné je chápat jako protipól produkční funkce intenzivní. Hraje roli v možnosti nabídnout pracovní příležitost v místě především v oblasti řemesel, obchodu a služeb. V obcích zpravidla nenajdeme pokročilé funkce jako je např. vzdělávání, informační služby, tržní, podnikatelské zóny, komunikační technologie, výzkum. Ministerstvo zemědělství v rámci Společné zemědělské politiky svými programy pro obce podporuje sociálně-ekonomický rozvoj místa, diverzifikaci venkovské ekonomiky a posiluje podnikání na venkově. Podporuje cestovní ruch, malé podniky, zemědělské činnosti, a v neposlední řadě nabízí podporu ochrany

kulturního a přírodního dědictví. A to vše ve snaze k trvale udržitelnému rozvoji (Svobodová a kol., 2011).

1.4.7.2 Funkce rezidenční

Po roce 1989 v České republice probíhaly procesy změn sídelního systému, který mohl vzniknout z důvodu rozvíjejícího se automobilismu. Část obyvatel projevilo zájem žít v klidném a čistém prostředí, což si na základě zvýšení životní úrovně mohlo dovolit. Dnes jsou města a obce propojeny migrací. Dříve dominovala migrace z venkova do měst, dnes je charakteristická pro obousměrnou migraci. Lidé v obcích staví domy v příznivém životním prostředí.

Rezidenční funkce je tedy nejvýznamnější funkcí venkova, sledující především stěhování obyvatel a jejich aktivity (Svobodová a kol., 2011).

1.4.7.3 Funkce rekreační

Při přechodu na tržní ekonomiku je venkov charakteristický, oproti minulému období, růstem rekreační funkce. Tato funkce je současně konzumní a spotřební, která vznikla při přechodu z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní. V obcích se rozvíjí cestovní ruch a rekreace.

Udržitelný rozvoj venkova je podmíněn venkovským cestovním ruchem. Cestovní ruch je atraktivním tématem současného venkova. Ač jsou ekonomické dopady například vlivem sezónnosti nestabilní, přesto si vyžádaly na vstupu výrazné soukromé či veřejné investice. Cestovní ruch může generovat nová pracovní místa, zvýšit tržbami kupní sílu a umožnit ekonomickou rentabilitu. Jde o dlouhodobý proces, využívající kulturní dědictví a atraktivitu místního prostředí, které vytváří předpoklad pro návštěvnost. Venkov může nabídnout téměř veškeré formy turistiky, jako je např. poznávací, aktivní, lázeňská, cykloturistika.

Nelze nezmínit také chalupaření a chataření. Zde jde o soukromá rekreační zařízení, chaty a chalupy, které umožňují vlastníkům trávit volný čas ve venkovském prostředí, odreagovat se od městského (Svobodová a kol., 2011).

1.4.8 Funkce a vývoj měst v České republice

Historická města v ČR, malá i větší, patří k velmi cenným částem památkového dědictví jak u nás, tak ve střední Evropě. Jejich počet přesahuje 1 200.

Než vznikla města, předcházely jim předměstské sídelní formy. K těm patří keltská oppida, trhové vsi a velkomoravská a staroslovanská hradiště. S první zmínkou křesťanství velkomoravských knížat zachovaly dnes již jen základy prvních kostelů. V roce 883 kníže Bořivoj, nejstarší známý Přemyslovec, přesídlil na území budoucího Pražského hradu. Již před rokem 1000 našeho letopočtu kolem Vltavy vzniklo osídlení, kde se obchodovalo a budovalo z kamene a vápna. Do roku 1230, v době románské, se Praha stala městem s kostely, mosty, kamennými dvorci. A v této době vznikala první královská města, mezi něž patří Litoměřice.

V době gotické se románská města přeměnila na raně gotická. Přemysl Otakar II. který žil v letech 1253 – 1278, zakládal města nacházející se na spojnici velkých cest a posiloval panovnickou moc díky vybudováním tras mezi městy a těžbě v místě vzniklého města. Ve 13. století vznikají města církevní, poddanská, šlechtická. Po roce 1306, kdy zemřel Václav III., vymřel i rod Přemyslovců. Začínají vládnout Lucemburkové, jde o dobu vrcholně gotickou, a Praha se díky Karlu IV. stala hlavním městem císařství. V roce 1348 v Praze založil univerzitu, a Nové Město pražské se stalo ve své době nejvýznamnějším městem celé Evropy. Již založená královská města se rozšiřují díky vnitřní výstavbě, a v pozdní době gotické vznikají města s opevněním.

Následuje doba renesanční. Vládou Habsburkové. Pražský hrad prochází významnou přestavbou, města se zahušťují a přestavují v renesančním duchu, vznik samosprávy vede k výstavbě radnic a nových škol.

Doba barokní. V této době je politická moc měst v útlumu, třicetiletá válka omezila jejich zakládání. Města zničená válkou se obnovují a barokně opevňují. Po roce 1620 dochází k významné výstavbě šlechtických a církevních komplexů, zámky a kostely se barokizují a z této doby je dochováno mnoho sloupů a soch v barokním stylu.

19. století. Do poloviny tohoto stolení vládne sloh klasicistní, druhá polovina je začátkem secese a neoslohů. Praha se rozrůstá za městské hradby, jsou zakládány nové čtvrtě. Vznikají nová lázeňská města. V rámci výstavby se měšťanský dům nahrazuje domem činžovním. Dochází i k bourání gotických a barokních opevnění, ta ustupují nové výstavbě. Města se zvětšují a objevují se v nich nové stavební druhy, jako např. hotely, divadla, banky, nádraží a tržnice. A v roce 1918 se Praha stala hlavním městem Československé republiky.

Krása českých měst poukazuje na památkové bohatství nejen našeho státu, ale i střední Evropy (Kibic a kol., 2009).

1.4.9 Vliv šlechty a jejich sídel

Do 20. století byly v držení šlechty. Vlastnictví změnily obě světové války první poloviny 20. století, kdy celou Evropu zasáhly velké změny. Po rozpadu Rakousko-Uherska a vzniku samostatného Československa vstoupil v platnost zákon o pozemkové reformě. Katolické církvi a šlechtě se výrazně ztenčilo pozemkové držení. 2. světová válka byla osudnou šlechtě, která byla za Protektorátu nepohodlná, a mnohé zámky přešly z ekonomických důvodů do držení nových majitelů. Po nastolení komunistického režimu šlechta přišla i o zbytky privilegií, co jí ještě zbývaly. A přišla druhá pozemková reforma. Za lidově-demokratického státu byly šlechtě zabaveny nejen zámky, ale i ostatní majetek. Socialistické vlastnictví se zabaveným mobiliářem nakládalo velmi neekonomicky. Z části byl převezen na jiné zámky, něco se ztratilo, rozkradlo, nebo bylo prodáno v dražbách. A zámecké interiéry byly devastovány. Ze zámků se staly polepšovny, kanceláře zemědělských družstev, protialkoholní léčebny, hornická rekreační zařízení, vojenské ubytovny, výzkumné ústavy, sklady, sýpky atd. Podlahy a sklepy byly vybetonovány, A tento zoufalý stav trval několik desetiletí. A nově přišla revoluce, devadesátá léta, restituce. Potomci majitelů požádali o navrácení zámku svých předků, část byla úspěšná. A řada budov se po dlouhé době dočkala nových majitelů. Některé zámky tím byly zachráněny, ale obnova byla časově, finančně i psychicky náročná. Můžeme konkrétně jmenovat zámky, které povstaly jako bájný pták fénix z popela, a byly zrestaurovány: Barchov, Jablonná, Konojedy, Letovice, Mcely, Potštejn, Radešín, Svijany, Třebešice, Týnec (Janoch, 2017).

1.5 Kulturní dědictví

1.5.1 Kategorizace kulturního dědictví – podle českého práva

Právní úpravy mají základní princip k zachování, snížení stupně ohrožení a ochrany kulturního dědictví lidstva, a to dle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (tzv. památkový zákon). Ten upravuje práva a povinnosti osob, jejich společné vztahy, vše ve vztahu k ochraně kulturních památek. Cílem je zachovat kulturní dědictví pro budoucí

generace lidstva, a zákonem lze omezit až vlastnické právo u památek tvořících kulturní dědictví lidstva. Ochrana kulturních památek se stala veřejným zájmem.

- *kulturní památka*. Ta se podle §3 zákona vyhláší na základě řízení o prohlášení věci kulturní památkou, o čemž rozhoduje Ministerstvo kultury.
- *národní kulturní památka*. Jde o památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje je vláda ČR, je vyhlášené ve Sbírce zákonů formou nařízení vlády (Damohorský, Stejskal, 2012).

Ústřední seznam kulturních památek ČR slouží k zapisování kulturních památek. Je veden Národním památkovým ústavem - odbornou organizací státní památkové péče.

Památkovou rezervací se myslí území, které svým nařízením prohlašuje vláda ČR, jde o soubor nemovitých památek nebo archeologických nálezů.

Památkovou zónou, které prohlašuje Ministerstvo kultury svojí vyhláškou, je území vykazující významné kulturní hodnoty, jde o území sídelního útvaru či jeho části s menším podílem kulturních památek, krajinného celku nebo historického prostředí.

Ochranné pásmo vyhláší příslušný úřad památkové péče. Historické památky tvoří celek s okolní krajinou, v ní lze omezit nebo zakázat určitou činnost. Pokud majiteli či uživateli pozemku vznikne v souvislosti s těmito opatřeními finanční újma, náleží mu od státu náhrada (Damohorský, Stejskal, 2012).

Rada Evropy se také zabývá problematikou kulturního dědictví. Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy a Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy jsou dvě mezinárodní úmluvy dotýkající se kulturních památek, které byly v roce 2000 publikovány ve Sbírce mezinárodních smluv (Damohorský, Stejskal, 2012).

V oblasti památkové péče byla od roku 1987 platná právní úprava, která nabyla účinnosti 1.1.1988, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Ten přispěl k výrazným změnám vnějšího právního prostředí. Avšak po roce 1989 nebyl schopen plně absorbovat dynamické změny právního prostředí v České republice, a do roku 2016 byl 23 krát novelizován. Z celkového počtu 61 paragrafů v roce 2016 byla většina již novelizovaných, od účinnosti pak byl jeden paragraf vypuštěn bez náhrady, a 15 ustanovení přibylo, navíc znění se neoprostilo od dobové terminologie. Na změny měly vliv procesní normy, zákony a zákoníky, jako je např. Listina základních práv a svobod, stavební zákon, správní řád, občanský zákoník aj. Z tohoto výčtu vyplývá, že tato právní norma, mnohokrát

novelizovaná, nebyla dostatečně konzistentní a ochrana našeho kulturního dědictví si vyžádala zákon nový (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Vláda svým usnesením č. 156/2013 schválila tvorbu nového památkového zákona, a ministerstvo kultury si jako hlavní princip při tvorbě nového zákona o ochraně památkového fondu vytyčilo zásadu transparentnosti. Jednotlivé fáze tvorby, podklady a výsledné materiály zpřístupnilo na svých webových stránkách. Byly osloveny subjekty s podílem na ochraně památkového dědictví, jejichž zasláná vyjádření byla na úrovni vnějšího expertního týmu vyhodnocena. Expertní tým zastupovalo široké spektrum účastníků na výkonu památkové péče, jichž se výkon dotýká, nebo se na něm podílejí.

Shromážděný výsledný materiál, u kterého proběhlo standardní vnější připomínkové řízení, byl bez rozporu předložen vládě ČR k projednání. Ta svým usnesením č. 156/2013 věcný záměr nového památkového zákona schválila. Zákon o ochraně památkové péče, který např. vymezuje jak povinnosti vlastníka kulturní památky, tak jeho práva, klade důraz na mezinárodní závazky České republiky v oblasti péče o hmotné kulturní dědictví (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Po zapracování připomínek Legislativní rady vlády ministerstvo kultury návrh zákona předložilo k projednání vládě České republiky, a ta svým usnesením č. 929/2015 dne 20.11.2015 zákon schválila (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016). Avšak Poslanecká sněmovna na svém jednání dne 12.7.2017 návrh zákona usnesením č. 1752 ve 3. čtení zamítla (Příprava nového památkového zákona (Mkcr, 2019). Příprava na konečném znění Zákona o ochraně památkového fondu tedy stále pokračuje.

1.5.2 Financování provozu, údržba a obnova památek

Česká republika je členem Evropské unie. Tím jí vznikla povinnost dodržování legislativních evropských norem, nadřazeným českému právu.

Například výraz: architektonické dědictví Evropy, je definován v Úmluvě a ochraně architektonického dědictví Evropy.

Architektonickým dědictvím jsou myšlena místa a historické soubory a památky. Na jejím základě je veden seznam nemovitých statků, které bychom měli chránit. Ale národní zákonná úprava vede seznam nemovitých statků, které už ze zákona chráněny jsou. Tím České republice je dán Evropskou unií seznam objektů, které jsou k ochraně doporučeny, což je pro českou památkovou péči přínosem. Současná naše úprava o státní

památkové péči prohlašuje a eviduje vyjmenované památky. Ve skutečnosti ale je u nás mnohem více památek, které by si zákonnou ochranu zasloužilo. V rámci této Evropské úmluvy jsou za památky považovány i ty objekty, které splňují určité atributy, nezahrnuté do státní památkové péče.

Každý jedinec na památky nahlíží vlastní optikou. Máme jiný vkus, vzdělání, inteligenci, uměleckou nadanost apod. Památkový zákon ujednocuje existenci kulturní památky a její evidence proto, aby se předcházelo subjektivnímu nahlížení. Památková péče ukládá se k památkám chovat obecně „památkově kladně“. Jde o naši výchovu a chování, abychom měli vztah a úctu k minulosti, a naše jednání navazovalo na pozitivní vztah k minulosti (Pek, 2007).

1.5.3 Základní legislativní ochrana kulturního dědictví – zakotvení v právním rámci péče o kulturní dědictví

V rámci historie zákonného znění pro ochranu památek lze zmínit Záborový zákon ze 1.4.1919, č. 215 Sb., jehož § 11 zmiňoval zřetele všeobecného blaha, zabývající se ustanoveními pro zámecké budovy, zříceniny. Náhradový zákon ze 6.4.1920 č. 329 Sb., § 34 řeší potřebu podpory ze státních prostředků k zachování nebo udržování historických budov.

Vládní nařízení č. 206/1924 Sb., ustanovilo zachování památky ve vlastnictví státu zájmem veřejným. Je významné, že památková péče po roce 1918 prodělala jak kvalitativní, tak kvantitativní změnu (Czumalo a kol., 2008).

Platná legislativní úprava:

zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,

Listina základních práv a svobod (deklaruje ochranu kulturního dědictví v článku 35 bodě (3),

zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči (památkový zákon)

vyhlášky Ministerstva kultury

zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

zákon 163/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu,

zákon 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších změn a doplňků (stavební zákon)

legislativní nástroje na všech úrovních územního plánování aj. (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016) (Damohorský, Stejskal, 2012).

Česká republika objektivně vyhodnocuje stav zachování, péči a ochranu kulturního dědictví.

Mimo jiné jsme přistoupili dne 15.11.1990 k Úmluvě a ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Gestorem úmluvy je Ministerstvo zahraničních věcí ČR (vede evidenci mezinárodních smluv). Dále se v oblasti kulturního dědictví podílí Ministerstvo kultury ČR a v oblasti přírodního dědictví Ministerstvo životního prostředí ČR (Šrejberová, Sváček, 2015).

V rámci UNESCO má ČR na Seznamu kulturního a přírodního dědictví zapsaná svá nejvýznamnější území a památky. O další zápisy se průběžně usiluje. Zápis do Seznamu světového dědictví je podmíněn Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

UNESCO bylo založeno v roce 1945, na základě Úmluvy, a to i za pomoci tehdejšího Československa. Hlavní používaný jazyk je angličtina a francouzština. Je Organizací Spojených národů pro výchovu, kulturu a vědu. Bylo založeno po tragických zkušenostech z 2. světové války, s úkolem vybudovat mezinárodní mír za spolupráce v oblasti výchovy, vědy a kultury. Zakládající státy požadovaly mír založený na mravní a duševní solidaritě světa. Usilovaly o šíření kultury, vzdělávání, svobody a spravedlnosti.

Česká republika, která stála při založení UNESCO, se stala oficiálním členem 1.1.1993 až po rozdělení Československa. Česká komise pro UNESCO byla zřízena 1.6.1994, jako poradní orgán vlády, jejím Usnesením. Významné přijaté úmluvy členskými státy hovoří o ochraně kulturních statků, o zamezení a zákazu nedovoleného dovozu, převodu nebo vývozu kulturních statků jednotlivých států, o zachování nemateriálního kulturního dědictví nebo ochraně kulturních projevů. Je tedy nejen ochráncem kulturních památek a hodnot, smluvní státy se zavázaly k povinnostem ochrany, značení, prezentování a zajištění předávání budoucím generacím (Kučová, 2009).

1.5.4 Možnosti ochrany památek prostřednictvím územně plánovací dokumentace

Památková péče v České republice je brána jako součást kulturní politiky státu, základem jsou vládní strategické dokumenty, strategie EU, různá členství. Památková péče

je tak rozsáhlá, že je oborem mezirezortním. Konkrétně spolupracují: Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – garantem je ale Ministerstvo kultury ČR (Pek, 2007).

Rozvoj územního plánu se řídí stavebním zákonem. A jeho účelem je navrhnout prostředí k životu, aby vyhovovalo požadavkům lidí a aby byl schopný ochránit charakteristickou povahu určeného místa.

§ 18 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., v platném znění, odkazuje na kulturní hodnoty: „*Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví (Zákon 183/2006 Sb)*“. Dále v § 19 výše citovaného zákona se uvádí 15 úkolů územního plánování, které poukazují na komplexnost a rozvoj kulturních hodnot.

Zákon 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ukládá stanovisko pro územně plánovací dokumentaci k území, kde se nachází památková rezervace, soubor nemovitých věcí či nemovitá věc, zapsané na seznam světového dědictví.

Při tvorbě územních plánů se uplatňuje řada zájmů, má řadu úkolů (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Krajský úřad se vyjadřuje a zaujímá stanovisko k územně plánovací dokumentaci k území, ve kterém se nachází památková zóna nebo nemovitá národní kulturní památka, nespádající do působnosti Ministerstva kultury.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností se vyjadřují k územně plánovací dokumentaci k území, kde se nachází památková zóna a rezervace, nemovitá národní kulturní památka či ochranné pásmo nemovité kulturní památky, opět pokud nejde o působnost Ministerstva kultury, nebo výše citovanou působnost krajských úřadů.

Pokud se v obci nachází kulturní památka, znamená to, že dotčeným orgánem je orgán památkové péče. A ten se vyjadřuje k územním plánům obcí.

Územní plány mají stavby sakrální architektury ve výkresové části zakresleny. Mají za úkol je nejen zachovat, ale i citlivě obnovit, což přispívá ke zvyšování kulturních hodnot území (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016). Památkáři, zaměřující se na detail, při schvalování územních plánů vycházejí z centrálního seznamu kulturních památek. Urbanisté posuzují konkrétní areál či stavbu více komplexně, posuzují dopad na okolí.

Z uvedeného je tedy patrné, že územní plánování a památková péče se prolínají a doplňují. Územní plán je dokumentem koncepčním, konečná rozhodovací role zůstává na stavebních úřadech a na pracovnících územního plánování. Ti v souladu s § 90 písm. b) stavebního zákona posoudí záměry žadatele k cílům a úkolům územního plánování, posoudí urbanistické hodnoty území a stanovené regulativy v souladu s architektonickou ochranou území. Zkoumají ochranu panoramat, veřejného prostoru, struktury, staveb, což představuje čtyři základní okruhy, které se z pohledu z památkové ochrany obcí zkoumají. Je náročné a profesně odborné pro celou zónu regulativy stanovit. Ale v důsledku je to zastupitelstvo obce, které v rámci územního plánování určí priority a dohlíží na naplňování cílů (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

1.5.5 Památková péče

Památková péče v České republice je brána jako součást kulturní politiky státu, základem jsou vládní strategické dokumenty, strategie EU, různá členství. Památková péče je tak rozsáhlá, že je oborem mezirezortním. Konkrétně spolupracují: Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – garantem je ale Ministerstvo kultury ČR (Pek, 2007).

Rozvoj územního plánu se řídí stavebním zákonem. A jeho účelem je navrhnout prostředí k životu, aby vyhovovalo požadavkům lidí a aby byl schopný ochránit charakteristickou povahu určeného místa.

§ 18 stavebního zákona č. 183/2006 Sb., v platném znění, odkazuje na kulturní hodnoty: „*Územní plánování ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví (Zákon 183/2006 Sb)*“. Dále v § 19 výše citovaného zákona se uvádí 15 úkolů územního plánování, které poukazují na komplexnost a rozvoj kulturních hodnot.

Zákon 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ukládá stanovisko pro územně plánovací dokumentaci k území, kde se nachází památková rezervace, soubor nemovitých věcí či nemovitá věc, zapsané na seznam světového dědictví.

Při tvorbě územních plánů se uplatňuje řada zájmů, má řadu úkolů (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

Krajský úřad se vyjadřuje a zaujímá stanovisko k územně plánovací dokumentaci k území, ve kterém se nachází památková zóna nebo nemovitá národní kulturní památka, nespádající do působnosti Ministerstva kultury.

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností se vyjadřují k územně plánovací dokumentaci k území, kde se nachází památková zóna a rezervace, nemovitá národní kulturní památka či ochranné pásmo nemovité kulturní památky, opět pokud nejde o působnost Ministerstva kultury, nebo výše citovanou působnost krajských úřadů.

Pokud se v obci nachází kulturní památka, znamená to, že dotčeným orgánem je orgán památkové péče. A ten se vyjadřuje k územním plánům obcí.

Územní plány mají stavby sakrální architektury ve výkresové části zakresleny. Mají za úkol je nejen zachovat, ale i citlivě obnovit, což přispívá ke zvyšování kulturních hodnot území (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016). Památkáři, zaměřující se na detail, při schvalování územních plánů vycházejí z centrálního seznamu kulturních památek. Urbanisté posuzují konkrétní areál či stavbu více komplexně, posuzují dopad na okolí.

Z uvedeného je tedy patrné, že územní plánování a památková péče se prolínají a doplňují. Územní plán je dokumentem koncepčním, konečná rozhodovací role zůstává na stavebních úřadech a na pracovnících územního plánování. Ti v souladu s § 90 písm. b) stavebního zákona posoudí záměry žadatele k cílům a úkolům územního plánování, posoudí urbanistické hodnoty území a stanovené regulativy v souladu s architektonickou ochranou území. Zkoumají ochranu panoramat, veřejného prostoru, struktury, staveb, což představuje čtyři základní okruhy, které se z pohledu z památkové ochrany obcí zkoumají. Je náročné a profesně odborné pro celou zónu regulativy stanovit. Ale v důsledku je to zastupitelstvo obce, které v rámci územního plánování určí priority a dohlíží na naplňování cílů (Kulturní dědictví a památková ochrana, 2016).

1.5.6 Historie oprav a restaurování

Do konce 19. století byl nízký požadavek na komfort, při stavbě mohla být využita pouze lidská a zvířecí síla při vysokém podílu ruční a řemeslné práce. Ať se jednalo o lidové či církevní stavitelství, vzory stylů byly dlouhodobě stejné (Pek, 2007).

V 19. století, vlivem Francouzské revoluce, došlo nejen k mocenské změně v Evropě, ale co se týkalo památek, jejich oprav, restaurování, se přistoupilo k emocionalitě. Rozvoj přírodních věd sloužil k jejich důkladnému prozkoumání, do té

doby nevídanému. Např. byla provedena první exaktní analýza barev nástěnných maleb, byly publikovány výsledky výzkumu zabývajícím se bádáním o barvách ve starém Římě či ve starověkém umění, a v 50. letech 19. století byly provedeny chemické rozборы materiálů různých uměleckých děl. A k přírodovědnému bádání se postupně přidalo i bádání historické., zkoumající staré techniky. Kamenné památky byly konzervovány novým chemickým prostředkem – vodním sklem. To umělo zpevnit nástěnné malby a zpevnit kámen, později pak sloužilo i k restaurování freskových maleb. Vodní sklo se užívalo až do poloviny 20. století, a to v celé Evropě. Přelomový objev Wilhelma Röntgena umožnil od roku 1897 pomocí rentgenování obrazů zkoumat na starých obrazech případné přemalby.

V této době vznikl počátek dokumentování restaurátorských oprav. Byly, na rozdíl od záznamů antiky, systematické. Od roku 1855 byly v archivaci přelomem dokumentování evidence pomocí fotografie (Czumalo a kol., 2008).

V 1. polovině 20. století lépe fungovala doprava, nová mechanizace. Staví se něco nového, a různé nové styly, ať už kubismus, secese nebo funkcionalismus, ale ty nemají dlouhého trvání. Napříč sociálními vrstvami je patrný požadavek vyššího komfortu (Pek, 2007).

Počátek 20. století se nese v duchu diferencovaného přístupu k památkám. Tehdy památkové bohatství jako celek bylo pojato z více složek - z umělecké, památkové a kulturní. Např. opravy uměleckých děl z kamene probíhalo čištěním ocelovými kartáči, docházelo k doplňování chybějících částí, zvětralý povrch byl vyplněn tmelem. Pro rozvoj měst musel být prováděn průzkum z hlediska historického, uměleckohistorického a statického, který byl podkladem pro zodpovědně zpracovaný projekt pro chystané opravy. A postupem času, aby nedošlo ke snížení kulturních hodnot památek, propagovalo se místo restaurování konzervování. Konzervační metoda se uplatňovala pro komplexnější restaurátorské opravy po celé 20. Století (Czumalo a kol., 2008).

1.5.7 Základní principy a zásady pro obnovu a údržbu drobných sakrálních architektur

Dle Hájka a kol., (2010), drobné sakrální stavby a architektura je většinou dílem prostých lidí, takto projevujících zbožnost, a vyjadřující duchovní stránku svého života. Stavby a artefakty jsou spojeny s daným místem. Veškeré kaple, plastiky, kříže, boží muka

nejdou chráněny jen z moci úřední, proto je na každém majiteli, aby o tento mimořádně zajímavý fenomén naší krajiny, součást její paměti, pečoval jako o vlastní.

Při opravách je nutné u každého případu postupovat individuálně, neaplikovat obecnou šablonu. Je třeba mít na paměti, že zasahujeme do organismu, který můžeme nenávratně poškodit nebo znehodnotit. Mělo by jít o umocnění její hodnoty, nikoliv poškození. Vždy je na místě oslovit odborníky.

Ať se jedná o opravy zděných staveb, kamenných prvků a plastik, kovových křížů a jiných kovových prvků, vždy společně platí několik zásad:

Zachování památkové hodnoty objektu, památku nepřemísťovat, k ošetření přistoupit komplexně, nepokoušet se o laické doplňování, v průběhu oprav si psát poznámky a pořizovat fotodokumentaci a dodržovat bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

Vždy před započítím je třeba prostudovat informace o její historii. To pomůže k obnově poškozených nápisů, k určení nátěrů zbytků maleb, nebo doplnění chybějících částí. Tím provedeme průzkum stávajícího stavu.

Další fází je rozplánování zásahu na podkladech fotografií nebo jiných historických materiálů. Tím se dohledají ztracené nebo poškozené prvky. Je dobré oslovit pamětníky, prostudovat kroniky (jsou postupně digitalizovány ve státních oblastních archivech), historické fotografie, kresby, pohlednice, které lze dohledat v muzeích.

Při přístupu k vlastní opravě nejdříve posoudíme polohu památky, což spočívá ve zjištění, jestli je památka rovná, neopírá se o ní strom, nehrozí zřícení drobné stavby. Vždy mějme na paměti, že byla budována na určitém konkrétním místě z důvodu nějaké události. Proto je velmi nevhodné památku přemísťovat. Výjimku tvoří fakt, kdy jí hrozí zánik z různých důvodů, např. hrozí ze statického hlediska zřícení, je vykloněná např. dorůstajícím stromem, je ohrožená silným silničním provozem či vystavená devastaci při údržbě silnic.

Dále je důležité posoudit obnovu okolí vlastní památky. To ovlivňuje její vnímání a působení. Obec by se rozhodně měla vyvarovat znehodnocení místa plakátovací plochou, kontejnery na odpady, nebo propagace pomocí reklamních tabulí. Na úpravu okolí dále nepatří novodobé materiály jako plast nebo beton u obrub a plotů. Původně se nacházela v prostém vesnickém prostředí, okolní úprava by toto měla mít na zřeteli. Např. je vhodné zvolit výsadbu domácích dřevin v dostatečné vzdálenosti (při predikaci velikosti dospělých stromů, aby kořeny nezvedaly památku a stromy nestínily).

Při vlastní obnově památky opět máme na paměti zachování věrohodnosti a autenticity stavby. Pokud je majitel schopen provést práce svépomocí, měl by vždy myslet na kvalitu provedených prací. Na nechráněných objektech některé práce jsou však dost specifické, a tím pro vyvarování se chyb opravy přenechat odborné firmě. Při jakékoliv pochybnosti správnosti prováděného kroku je doporučení obrátit se na místně příslušný orgán památkové péče, který poskytne radu či doporučení. Tato poradní činnost je poskytována zdarma.

Uzděných staveb po pořízení dokumentace před opravou se po zahájení opravy většinou řeší odvlhčení objektu. Opět platí, že je vhodné si zjistit původní stav a jeho navrácení. Lze například upravit výšku okolního terénu nebo odstranit nevhodný okolní porost. Dále posoudit zdroj vlhkosti, který může být ze srážek, z vody vztlínající pod povrchem či kondenzace vzdušné vlhkosti. Odstranění příčin vlhkosti objektu vyřešit různými doporučenými způsoby, kromě metody podřezání zdiva, což je posuzováno jako necitlivý zásah při opravě. U krovů se snažit zachovat ten původní, pouze u neopravitelného krovu zhotovit nový, ale při zachování jeho typu, velikosti prvků a tesařských spojů. K zastřešení objektu použít původní krytinu, nebo vhodné typy jiných krytin jsou přírodní břidlice, dřevěný šindel, pálené tašky bobrovky nebo hladké, pálen prejzy, či šindel, slaměné došky. U klempířských prvků je dobré se vyvarovat nadměrného oplechování. Například na drobných stavbách jsou okapy historicky neopodstatněné a současně vypadají nepřirozeně. Barvu nátěru pozinkovaných prvků volit v odstínu střešní krytiny. Venkovní nebo vnitřní omítky pevně držící se snažit zachovat, nepředělávat, protože jejich kvalita je vyšší než nově prováděné omítky. Při nálezů maleb je namístě volat zástupce památkové péče nebo restaurátora. Barevnost kapliček a jiných staveb byla postupně měněna dle majitele stavby. Doporučuje se použít tzv. původní nebo-li nejstarší nátěr. Fasády volit vápenné, jejichž barva působí přirozeně a který přirozeně stárne a dýchá se stavbou. U oken a mříží vyměnit pouze nepoužitelné části, v krajním případě pořídit tvarově a materiálově shodné kopie. U drobných artefaktů – kovových křížků a jiných kovových prvků pokud je možné demontování, velmi to usnadní práci. Lokálně dostupný kameník by si měl vědět rady, začíná mechanickou očištěnou odrezováním a pasivací, novým nátěrem. Na majiteli pak spočívá další údržba, např. odstranění lišejníků a mechů, ptačího trusu, spadaného listí (Hájek a kol., 2010).

1.5.8 Vzdělávání v péči o kulturní dědictví

S výchovou vztahu veřejnosti k památkám a urbanismu by se mělo začít již na základních nebo středních školách.

Jaké studijní obory lze studovat v rámci péče o kulturní dědictví? Které katedry se zabývají restaurováním, architekturou, archeologií, technologiemi či dějinami umění?

Umělecko řemeslné obory zabývající se restaurátorskými pracemi lze v současnosti studovat na středních nebo vyšších odborných školách. Studijní obory nabízí studium restaurování kovů nebo nábytku, dřevořezby, keramiky, malířských a dekorativních technik, uměleckořemeslných děl z papíru, pergamenu a restaurování textilií. Vyšší odborné školy a učiliště se nacházejí např. ve městech Praha, Turnov, Písek, Brno, Litomyšl.

V roce 1947 v tomto oboru položil Bohuslav Slánský na pražské akademii základ vysokému školství.

Bakalářské studium lze studovat také na VŠCHT. Magisterská studia lze studovat například na Katedře dějin umění FF UP Olomouc, Masarykově univerzitě v Telči, Vysoké škole chemicko-technologické. Další fakulty: Fakulta restaurování Univerzity Pardubice v Litomyšli, Akademie výtvarného umění v Praze, Fakulta architektury ČVUT, Katedra dějin umění a kulturního dědictví na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, Masarykova univerzita s oborem Galerijní pedagogika.

Akademická půda: Ústav archeologie a muzeologie FF MUNI v Brně, Ústav historie a muzeologie Slezské univerzity v Opavě, Národní památkový ústav, Ústav památkové péče Fakulty architektury, Ústav pro archeologii Filozofické fakulty UK v Praze, Ústav krajinářské a zahradní architektury Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity (Lednice), Národní centrum pro zahradní architekturu (Kroměříž).

Národní památkový ústav organizuje kurzy jak pro dospělé, tak pro děti. Rekvalifikační bývají zpravidla dvouleté, právně ekonomické, praktické se zaměřením na materiál a technologie, týkající se zkvalitnění péče o kulturní dědictví.

Vedle univerzitní půdy se památková péče rozvíjí v různých vzdělávacích koncepcích, laici se sdružují v klubech, občanských sdruženích, svazech ochránců, asociacích sdružení, obecně prospěšných společnostech apod (Bradna a kol., 2013).

Je jisté, že v rámci péče o kulturní dědictví jde o spolupráci napříč obory a zúčastněnými institucemi, jde vysloveně o bor interdisciplinární. Šíření základu mezioborové spolupráce nabírá významu už na vysokých školách. Jde o instituce udržující a rozvíjející vztah společnosti ke kulturnímu dědictví. Ty se ve výuce památkové péče či restaurování zabývají palčivými konturami otázek a odpovědí, cennými postřehy a vývojem tzv. České restaurátorské školy. Jde o hledání kompromisu mezi dnešní a minulou hodnotou přístupu, o komplexnost nazírání konkrétních příkladů. A také o spolupráci různých oborů – historických, uměleckých, restaurátorských, společenskovedních či přírodovědných. Úctu k historii nelze sloučit s ignorováním hmotného kulturního dědictví. Vysoké školství – od studentských stáží až po bádání ve vědeckém výzkumu, realizuje šíření zásad mezioborové či bilaterální spolupráce (Hečková a kol., 2013).

1.5.9 Role státu v ekonomické animaci památek

Mezi ekonomikou a kulturou dochází k podpoře nebo naopak k omezení. Otázka efektivnosti financování kultury z veřejných či soukromých zdrojů vytváří vztah prosperity společnosti ke stavu a úrovni kultury. Kulturu můžeme vnímat jako silně strukturovanou oblast individuálních, společenských nebo skupinových zájmů a aktivit, napomáhající k rozvoji a identifikaci jedince, ke komunikaci, integraci a sebereflexi společnosti. Na kulturní potřeby lidí má vliv určité území (faktor demografický), dále vliv sociální, historický, geografický, technický a ekonomický (Patočka, Heřmanová, 2008).

Stát se podílí na vytváření hodnot v dané oblasti, otevírá tržní segment pro subjekty činné v oblasti podnikání a v oblasti kultury. Jeho kulturní politika zodpovídá za osvětu, vzdělání, propagaci kulturního dědictví, jejich prezentaci a propagaci kulturní hodnoty, má zajistit odbornou péči, restaurování, opravy, má mít strategii a metody péče o zachování kulturního dědictví a další funkce. Národní kulturní politika je výraz, který se užívá v evropském rámci, jde o výraz kvalitativní odlišnosti kulturní politiky národního státu od evropské, regionální nebo odvětvové politiky. Postoje obyvatelstva, jejich subjektivní potřeby a názory mají vliv v demokratické společnosti na utváření kulturní politiky. Výsledky výzkumu občanských postojů k památkovým objektům prokázaly silné individuální vazby na hmotné kulturní prostředí, památky zde jsou chápány jako významná životní hodnota a konstantní prvek kulturní a prostorové identity člověka (Patočka, Heřmanová, 2008).

1.5.10 Financování kultury

Kulturně vyspělý stát má společenský zájem na kvalitě nabízených kulturních činností a produktů. Rozsah produkce určitých kulturních statků může být v naší republice díky postavení společnosti a díky technickému pokroku, při respektu jejich vzácnosti a užitné hodnotě, vyjádřen ve vysoké kvalitě. Ta ale s sebou nese potřebu vynakládání dostatečných finančních prostředků (Peková a kol., 2005).

Zdroje financování:

Poskytovaná podpora může být přímá či nepřímá. Přímá spočívá v podpoře ve formě poskytnutí financí z veřejných rozpočtů, ze stanovených poplatků, z vlastních zdrojů či výnosů získaných vlastní činností, příspěvků od fondů nebo nadací, a v neposlední řadě ze sponzorství, darů, veřejných sbírek. Nepřímá spočívá v podpoře ze strany státu, např. daňové úlevy a podpora nadací.

Financování kultury na úrovni obcí a krajů:

Regiony financují ze svých rozpočtů kulturní zařízení typu divadla, muzea a galerie, knihovny, filharmonie apod. S financováním musí počítat rozpočty měst a obcí, kteří jsou zpravidla zřizovatelem, jsou schvalovány zastupitelstvem. Organizace pak mohou fungovat jako příspěvkové organizace, výdaje lze financovat i z dotací.

Financování kulturních statků občany:

Rozhodnutí o poskytnutí vlastních prostředků určí společenský zájem, kolik je ochoten vydat za konzumaci kultury. Jde především o úhradu vstupného, dále je-li ochoten se různými formami podílet na památkové péči a jiných složkách kultury.

Občan přispívá na podporu kultury v rámci nejrůznějších forem cestovního ruchu.

Prostředky z centrálních zdrojů:

Rozhodující je státní rozpočet. Dalšími poskytovateli pak mohou být Státní fond kultury ČR a Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie.

Státní rozpočet, prostřednictvím Ministerstva kultury ČR, přispívá na: provoz příspěvkových organizací, financování grantů pro občanská sdružení, poskytuje finance do

rozpočtů krajských úřadů a obcí, na výzkum a vývoj na úseku kultury, financuje speciální fondy a provoz úřadu svého ministerstva.

Státní fond kultury ČR získává finanční zdroje z: výnosů majetkových účastí na podnikání právnických osob zabývajících se kulturou, výnosy z cenných papírů Fondu, výnosy z půjček poskytnutých Fondem, úroků z bank, úvěrů a darů a dědictví určených pro Fond, dále finance z veřejných sbírek, loterií, nájmu a tiskovin vydávaných Fondem. Jiné finanční zdroje mohou plynout z obdobných možností jako u Státního fondu kultury ČR. Fond poskytuje své prostředky kulturním zařízením především formou účelových dotací či půjček, a to i formou návratných finančních výpomocí (Peková a kol., 2005).

1.5.11 Oceňování historicky významných děl

Kulturně historické památky, aby se zachovaly nepoškozené, vyžadují náklady na zajištění své existence. Nutné výdaje jsou náklady na regeneraci, údržbu, reprodukci děl a na provozování historických objektů.

Historická podstata děl je vyjádřena v mimoekonomickém hodnocení.

Ekonomická hodnocení vyjadřují několik forem ceny:

1. Cena reprodukční. Jde o cenu těch kulturně historických objektů, které jsou bez historické hodnoty. Je stanovena tam, kde je nahraditelnost nebo zaměnitelnost. Je to protipól pro mimoekonomické (cena historická) hodnocení.
2. Cena pořizovací. Představuje skutečné náklady vzniklé v souvislosti s pořízením děl, objektů. Cena pořizovací má význam pro stanovení odpisů.
3. Cena zůstatková. Přestavuje rozdíl pořizovací ceny a provedených odpisů.
4. Cena srovnatelná. Porovnává hodnotu podobných statků nebo činností, které se liší dobou nebo místem vzniku nebo realizace.
5. Cena nabídková. Je závislá na poptávce. Vyjadřuje souhrn vynaložených nákladů a očekávaný výnos.
6. Cena poptávková. Ta souzní s cenou nabídkovou, trhem jsou určované relace.
7. Tržní cena. Vyplývá ze vztahu nabídka – poptávka. Jde o ekonomickou hodnotu, jde o ekonomické ocenění.

8. Cena stínová. Ta se využívá tam, kde se postrádá cena tržní, na co se běžně nevztahuje tržní relace. Jde o „náklady příležitosti“. Při stanovení této ceny se berou v úvahu mimotržní složky. K „nákladům příležitosti“ patří i kulturně historická nebo estetická hodnota, tedy ne hodnota finanční, avšak vlastní stínová cena se nakonec stanoví v penězích (Macháček, 2004).

Ti, co se podílí na památkové péči, mají mít na paměti veřejný zájem památkové ochrany a neprolínat různorodé zájmy do její péče, ale dát jí jasný právní rámeček. Je jisté, že osobní zájmy u majitelů památek, úředníků institucí, osob spjatých s obnovou a provozem památek, a osob zodpovědných různorodých činnostech na provozu památek, jsou různé. Je jisté, že každá památka není vytrženým objektem bez kontextu. Každá má svoji historii, stopu lidské činnosti, a kontinuitu ve vztahu lidí k místu jejího výskytu. Je tedy žádoucí zajistit ochranu celku, výchovy k úctě k minulosti, a pochopit památkové kvality historických staveb (Pek, 2007).

1.5.12 Metody financování provozu, údržby a obnovy památek

1. Puristická. Ta je z historického hlediska nejstarší. Při ní docházelo k odstranění všech částí budovy, která se zdála být nevhodná, včetně porušení umělecké nebo historické hodnoty. Památka se změní, neboť dojde k sjednocení stylu, kdy purismus zajistí dostavbu bez ohledu na výchozí stav.

2. Analytická. Tato metoda je rozhodně méně konfliktní. Zde je akceptována původní materie stavby.

3. Konzervační. Metoda je šetrnější, je zastáncem minimálního zasahování do vzhledu památky, jejím hlavním cílem je prodloužení životnosti. Je zde ale nebezpečí snížení umělecké hodnoty, která mohla být v minulosti neodborně opravená, protože nečiní rozdíl mezi dobrými a necitlivými zásahy.

4. Syntetická. Tato metoda respektuje, na rozdíl od všech jiných metod, vybrat to nejlepší, nejvhodnější. Nevýhodou pak může být subjektivita posouzení na výtvarném řešení oprav.

Při údržbě památek je důležité chtít památku konzervovat a restaurovat. Konzervováním je myšleno fixovat stávající stav. Restaurování je pak obnovení jednoty uměleckého díla (Pek, 2007).

Už Ottův slovník naučný vysvětluje pojem restaurování. Pod tímto pojmem popisuje soulad s původním stavem. Dnes je restaurování konzervaci nadřazeno. I když významy obou termínů mohou být setřeny, těsnost termínů však není totožná. Provázanost je ale patrná v často používaném významu u oprav památek „konzervování - restaurování“ (Bradna a kol., 2013).

1.6 Regionální kultura

Ve 2. polovině 20. století došlo díky politické situaci k omezení svobody, tvůrčí iniciativy a individualismu. Byla snaha přiblížit venkov městu. Z důvodu necitlivosti došlo k urbanistické devastaci. O památky není dobře pečováno, dokonce některé zanikají. Je ale možné vyzdvihnout vysoce profesionální systém dokumentace a evidence památkových objektů. Tato doba je charakteristická svépomocnou výstavbou rodinných domů a panelovou výstavbou nejen ve městech, ale i na venkově.

Po roce 1989 se přestávají stavět panelová sídliště, ale začínají se okolo měst stavět satelitní městečka. Na vsi již nedochází k tradiční výstavbě, je povolován individualismus. Dochází ale i ke kvalitní nové výstavbě. Co se týká památek – jsou díky většímu investovanému kapitálu opravovány, dochází k záchraně a asanaci památkových objektů, a to pod památkovým dohledem a dodržováním zásad památkové péče (Pek, 2007).

K dodržování zásad památkové péče dochází ale postupně. Nejdříve chyběl kvalitní restaurátorský průzkum, restaurátorské zásahy teprve postupně dozoroval technolog s přírodovědným vzděláním a výtvarná díla byla restaurována cítěním doby vzniku a vzhledu při posouzení kvality prací a autenticity. Bylo nutné zachovat „hodnotu stáří“ opravovaných památek. Před započítím restaurování se začal provádět průzkum výtvarných děl, používaly se moderní techniky a materiály, jako např. optické metody, rentgenování, chemické a mikrochemické metody, metoda sledování průřezů barevných vrstev výtvarných děl a začínají se používat umělé pryskyřice (Czumalo a kol., 2008).

1.6.1 Regionální kultura v České republice

Důležitými dokumenty, které byly pod taktovkou Evropské unie podporující silné regionální struktury, byly Regionální rozvojové programy, Regionální operační programy, Strategie regionálního rozvoje MMR, Národní rozvojový plán, Společný regionální operační program a Strukturální fond. Evropská unie stavěla strategie regionálního rozvoje především na partnerství, což v našich podmínkách představovalo spolupráci mezi institucemi vlády, ministerstvy a byla snaha o maximální zapojení různých okruhů partnerů. Kolem roku 2010 na základě snaze přiblížit se průměrné hospodářské úrovni Evropské unie, byly zavedeny „prioritní osy“ ke zlepšení hospodářské konkurenceschopnosti. V rámci os se řešily také potřeby venkova, zemědělství a turistiky. Takže nejrůznější podpory po vstupu naší republiky do Evropské unie ve formě investic mají výhodu jednodušeji realizovatelných mezinárodních styků a získávání zahraničních investic pro regiony, zavedení udržitelného rozvoje a podpory vzniku nových hospodářských iniciativ (Šašek a kol., 2004).

Ekonomizace kulturního dědictví hraje v kulturní politice státu klíčovou úlohu. Jde především o zachování kulturních hodnot (ty byly v naší společnosti formované po tisíciletí), jde o využití kulturních zdrojů k ekonomickému rozvoji ČR. Nejenže ceny uměleckých předmětů značně rostou, ale i využití kulturního potenciálu se podílí na cestovním ruchu. Na druhé straně ale kulturní funkce krajiny, kterou lze chápat jako protiklad přírodní krajiny, má funkci estetickou a duchovní, nikoliv ekonomickou. Obyvatelé se podíleli a podílejí svým vztahem ke krajině na vzniku tzv. kulturního fenoménu, kdy jde o vztah: společnost – krajina (Patočka, Heřmanová, 2008).

V ČR instituce, které se zabývají kulturní politikou, jsou orgány územní správy, tj. krajské, regionální a místní správní orgány. Vrcholným koncepčním orgánem je Ministerstvo kultury, dále příslušné orgány krajských úřadů, na úřadech obcí s přenesenou působností jsou odbory rozvoje kultury, a na lokální úrovni pak úřady obecní. Politici jednotlivými orgány místní a územní správy reagují na regionální kulturní specifika a pečují o kulturní dědictví. Státní správa vytváří princip efektivity, vytváří systém koncepcí, opatření a regulativů a zamezení plýtvání veřejnými zdroji (Patočka, Heřmanová, 2008). Vyšší územně samosprávné celky tvoří koncepce nebo programy regionálního rozvoje, vytvářejí schémata, programy a nástroje na podporu rozvoje daného území. Cílem regionální politiky je harmonický rozvoj všech regionů, snižování rozdílu mezi regiony.

Jde o cílevědomou činnost působení státní správy a samosprávy, a to na úrovni centrální, regionální a lokální. Zabývá se rozdělením ekonomických i mimoekonomických činností (Stejskal, Kovárník, 2009).

Základní podmínkou pro regionální politiku je definování priorit. Nástroji místního ekonomického rozvoje jsou jednak rozvoj lidských zdrojů a vzdělávání a dále rozvoj místní správy a lokálních vztahů, jejímž nástrojem je např. marketing a propagace města navenek (Stejskal, Kovárník, 2009).

Podle Jiřího Blažka a Davida Uhlíře (2011) v knize Teorie regionálního rozvoje jde ve věci praktického doporučení pro koncepci regionální politiky zvýšit vzájemnou interakci veřejného sektoru, čímž myslí vztah stát – region, nebo interakci veřejného sektoru vůči soukromému.

U regionální politiky klade důraz na využití místního rozvojového potenciálu – kontakty, znalosti, lidský potenciál, kulturní a přírodní dědictví apod. Regionální politiku chápe jako nástroj řešící existující problémy, měla by být politikou strategickou, zaměřenou do budoucna. Pozoruje trend zvýšení citlivosti státní správy a samosprávy k regionální politice, a i přenesení pravomocí k těm, kterých se opatření týká. Ve veřejné správě dochází ke zvýšení kompetencí a decentralizaci, finanční zdroje se přesouvají na regionální a lokální úroveň. V regionální politice sleduje územní soudržnost, strategické plánování, časový harmonogram, či stanovení měřitelných cílů, a to díky současné názorové pluralitě, stimulující regionální nebo lokální rozvoj. Vyzdvihuje také lidské zdroje a lidskou iniciativu, tolik potřebné pro regionální rozvoj. Je třeba klást důraz na vzájemnou komunikaci, vytvářet partnerské vazby, podporovat vznik platform. Regionální samospráva by měla hrát roli prostředníka při budování partnerství jak na lokální, tak na regionální úrovni. Mobilizovat partnery pro realizaci konkrétních projektů, rozvojových strategií s cílem dosáhnout stanoveného cíle (Blažek, Uhlíř, 2011).

Interakce mezi subjekty vyžaduje jistý čas, neboť důvěra mezi partnery vzniká při opakované spolupráci na konkrétní aktivitě (Blažek, Uhlíř, 2011). Spolupráce může být i mezinárodní. Opravy památek sakrálního charakteru, jejich obnova, je financována i z jiných zemí, sousedících s naší zemí. Jde o finanční prostředky poskytnuté jednotlivci, firmami, institucemi. Výhodou je pak poučení se z tragické historie vzájemných vztahů způsobených světovými válkami minulého století, o porozumění a usmíření se. A také o

společnou radost z dobrého díla záchrany památek a znovunavázání vzájemných přátelských vztahů (Zapomenuté dědictví, 2004).

Kvalita života v regionu závisí na příjemném jak životním, tak kulturním prostředí. Samospráva může systematicky zvelebit kulturní prostředí v daném místě, zvýšit tím v oblasti kvalitu života a svojí otevřeností a vstřícností ke svým obyvatelům vytvořit pocit komfortu v regionu. Může realizovat opatření na posilování místní sounáležitosti, kulturní akce, festivaly, a tím přilákat i návštěvníky z jiných regionů (Blažek, Uhlíř, 2011).

1.6.2 Sociálně kulturní potenciály rozvoje obcí

Podle Perspektivy českého venkova: Sborníku příspěvků (2006) zabývajících se problematikou venkova, venkovského a regionálního rozvoje, sociálně kulturní potenciál obce vychází z principů integrovaného endogenního rozvoje. Endogenní, nebo-li vnitřní, proto, že obec má své zdroje, např. hospodářské (nerostné suroviny), geograficko-ekonomické (využití své polohy a území pro provozování turistiky), sociálně kulturní zdroje (podpora kladného vztahu mezi obyvateli, prohlubování vztahu k jejich prostředí) a kulturní zdroje (historie obcí, ochrana památek, aj.).

Je důležité v obyvatelích obcí podporovat spjatost s jejich bydlištěm. Obec v rámci plánu svého rozvoje se má opřít o faktory, které v jejích obyvatelích vyvolávají pocit spokojenosti, sounáležitosti a lásky ke svému domovu. Na základě znalosti místního prostředí a ocenění jeho jedinečnosti, znalosti historie a přírodních krás obce a okolí se obyvatelé identifikují se sociálně kulturním potenciálem (Perspektivy českého venkova, 2006).

Nezanedbatelnou roli v obci má starosta, který je znalý problémů obce a ze svojí funkce může ovlivnit řešení problémů obce. Při zapojení obyvatel do veřejného života obce nebo naslouchání a podpory jejich aktivit vzniká předpoklad budoucího rozvoje venkova (Perspektivy českého venkova, 2006).

1.6.3 Opatření a nástroje podporující rozvoj venkova

Rozvoj venkova je proces zlepšující pozice obcí vůči krajinné sféře, v níž se obce nacházejí. Konkrétně jde např. o zajištění dobrých podmínek obyvatel obcí včetně vytvoření pracovních příležitostí, harmonizovat kulturní krajinu, zajistit pestrost specifík obcí, rozvinout občanskou společnost a zajistit dopravní dostupnost.

Místní samospráva má usilovat o nejen prosperitu daného sídla, ale také zajistit jeho fungování, pečovat o stav okolní krajiny a jejího rázu. Dále území chránit před činnostmi, která by snižovala jeho přírodní a estetickou hodnotu. Rozvoj konkrétního prostoru závisí na lidském faktoru, stává se subjektivní veličinou odvíjející se od hodnotové orientace občanů a místních autorit, nejlépe po linii veřejné správy. Je třeba podporovat vzájemný dialog, vytvořit síť vztahů a vazeb mezi spoluobčany, zapojit je do řešení regionálních témat a otázek týkajících se konkrétního způsobu využití a rozvoje daného území. Na místní samosprávě je využití nejvhodnějších zdrojů pro stanovený cíl, současně při snaze nepodléhat nereálným, nebo lákavým cestám rozvoje, nenavazujícím citlivě na místní podmínky (Svobodová a kol., 2011).

V roce 2011 se podle vymezení ČSÚ venkov rozkládal na výměře 78,8 % České republiky, ve kterém žije 29,8 % našeho obyvatelstva. Venkov i město má své vymezené oblasti. Po dlouhou dobu byl podíl venkovského a městského obyvatelstva stabilní, avšak s industrializací došlo ke zvyšování počtu městského obyvatelstva. Dnes jsou venkovské oblasti vyhledávaným prostorem nejen k odpočinku a rekreaci, ale i k bydlení. Lidé se na venkov stěhují za předpokladu, že obec nabízí odpovídající služby a infrastrukturu.

Dnes jsou městské a venkovské oblasti propojeny vazbami v jeden celek, vzájemně se ovlivňují a mají stejné potřeby. Podporování rozvoje venkova je možné na dodržení provázanosti tří prostředí: přírodního, sociálního, a ekonomického.

Multifunkčnost venkova vedle preferování klíčového sektoru, kterým je zemědělství a provozování farem, spočívá v konkurenceschopnosti venkovských oblastí jako celku, ve zhodnocení lokálních prostředků a nevyužitých zdrojů. Jako klíčový sektor vedle zemědělství je nutné podporovat rozličná odvětví ekonomiky, jako je např. venkovský turismus a řemeslné činnosti (Svobodová a kol., 2011).

1.6.4 Interakce památek a prostředí

V prostoru, v kulturní krajině z hlediska funkcí, které toto prostředí plní, a z hlediska kvalitativních charakteristik prostředí je měřitelná kvalita života každého jednotlivce. Prostor disponuje i psychologickými charakteristikami. V rámci procesu utváření lokální kultury hraje důležitou úlohu jak životní prostředí, tak jeho vnímání a případné reakce na toto prostředí. Pocity emocionální, spojované s určitým konkrétním prostorem vymezují psychickou dimenzi prostoru. Psychické působení na člověka má i

dlouhodobější charakter, vedoucí až k celoživotní fixaci vztahu k němu či pocitu. Kulturní dimenzí prostoru vnímáme duchovní či symbolický obsah, tzn. že to jsou takové složky prostředí, vnímané a záměrně osvojované při pobytu v daném prostoru. Jedná se o kulturní symboly, umělecké předměty, znaky, barvy, nebo tvary typické pro danou kulturu či kulturní krajinu. Estetická dimenze prostoru spočívá v harmonii všech obsažených prvků. Osvojování probíhá nevědomky, a to prostřednictvím vázanosti na dané prostředí.

Životní prostředí v nás tedy vyvolává odezvy, vzbuzuje v nás prožitky nebo povzbuzuje či tlumí naše jednání. Uchovává kulturní hodnoty, které do něho vnesl člověk již historicky. Působí na nás vizuálně, zvukově, fyzikálně i chemicky. Vytváří se tak jednotný a celistvý obraz nejen v psychologické rovině, ale i v historicko-sociálním, kulturním dopadu (Patočka, Heřmanová, 2008).

Charakteristika regionu v sociologickém pojetí je pocit sounáležitosti s normami, hodnotami s daným územím nebo lokálním společenstvím (Patočka, Heřmanová, 2008).

1.6.5 Interakce památek a zemědělství

K venkovu neoddělitelně také patří zemědělství. To mimo jiné zajišťuje údržbu venkovské krajiny. Stát podporuje zemědělce i v méně příznivých oblastech, neboť je prokázáno, že údržba krajiny pro stát by byla finančně náročnější, než např. poskytovat dotace v marginálních oblastech. Zemědělství tím představuje službu údržby krajiny. Systém zemědělských dotací počítá i s nižším objemem zemědělské produkce z hektaru v znevýhodněných oblastech, čímž jim je poskytnut i přiměřený zisk, je kompenzována záporná rentabilita hospodaření. Jde o zvýhodnění jak vlastní výroby, ale i o udržení zaměstnanosti na venkově a jsou zajištěny také environmentální funkce, jako je např. ochrana ovzduší, vod, tvorba krajiny (Konvalina a kol., 2007).

V zemědělsky méně příznivých podmínkách jsou extenzivní výroba a služby zabezpečující údržbu krajiny postavené také na chovu skotu. Je pochopitelné, že marginální oblasti při srovnatelných nákladech nevyprodukují stejný objem komodit, mají nižší výnosy, než oblasti produkční. Přesto musí mít pokryty nejen náklady, ale vyprodukovat přiměřený zisk. Na řešení tohoto problému nastupují zemědělské dotace.

Venkov v ČR má potenciál přírodního a kulturního dědictví. EU v rámci úkolů modelu multifunkčního zemědělství a podpory mimoprodukčních funkcí dotuje národní a regionální podpory rozvoje venkova (Konvalina a kol., 2007).

Funkce zemědělství je nejen produkční, ale mimoprodukční, např. estetická, historická, kulturní, naučná, rekreativní, environmentální, sociální aj.

Zemědělství pomocí diverzifikace činností směřuje také k nezemědělským činnostem. Výsledek pak obnáší zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, zvýšení atraktivity prostředí vesnic pro rekreaci, zachování a posílení charakteristického vzhledu a hodnot venkovských oblastí.

1.7 Charakteristika Ústeckého kraje a Litoměřicka

Ústecký kraj lze právem považovat za kolébku národních dějin. Významnou historickou lokalitou Ústeckého kraje je bájná hora Říp, ale kulturní dědictví tohoto kraje s celou řadou kulturních památek a historických lokalit tvoří velký rozvojový potenciál a skýtá řadu možností v turistickém ruchu. Jediné historické hodnoty posilují historické paměti a sounáležitost místních občanů se svým domovem (Šrejberová, Sváček, 2015).

Připomeňme kromě Řípu i památník Přemysla Oráče ve Stadicích, Oldřichův dub v Peruci, hrad Kalich Jana Žižky v Třebušíně atd.

Litoměřice je okresní město na severu Čech, které má v současnosti cca 24 000 obyvatel. Má významné stránky své historie, jako je vojenský význam, právní, správní a politický význam, dále církevní a kulturní význam. Litoměřice, královské město, podle Jindřicha Tomase (1999) byly důležitým celním místem na labské i suchozemské cestě do Saska významné zvláště pro dovoz soli. Obyvatelstvo zde mělo sociálně velmi pestré složení. Litoměřická aglomerace měla velký počet předměstských osad. Obyvatelstvo žilo ve vesnicích litoměřického okolí při Labi a Ohři (Tomas, 1999).

Historie města Litoměřice kladla důraz na církev, českou šlechtu, na vojsko a říční a železniční dopravu, na vzdělání a kulturu. Město Litoměřice má z dnešního pohledu při posuzování Ústeckého kraje dobrou pozici důležitých ukazatelů, jako je např. nízká nezaměstnanost, vyšší vzdělanost obyvatel, vyšší podíl malých podniků a v otázce environmentálního znečištění si nenesou s sebou dluhy z minulosti. Jeho používaný název Zahrada Čech poukazuje na jeho krásy a úrodnost místní krajiny. Městský úřad Litoměřice se zabývá dlouhodobým inzerováním svého projektu Zdravé město (Šašek a kol., 2004).

Obce Litoměřicka jsou charakteristické velkým počtem kostelů a kostelíků, v urbanistickém členění obcí jsou stavby harmonicky zasazené do krajiny, na které pak navazují malé sakrální stavby rozesté i za hranicí obce (Patočka, Heřmanová, 2008).

1.8 Dotační politika státu

Ochrana a rozvoj dědictví venkova je dotačně podporována. Zvyšuje se povědomí o přírodních a kulturních hodnotách prostředí. Investice jsou poskytovány na obnovu a zhodnocení dědictví venkova, péče o charakteristické znaky sídel, je podpořen potenciál přírodního a kulturního dědictví, udržení krajinného rázu, zvýšení atraktivity venkovského prostředí, zachování a obnova hmotných a nehmotných kulturních hodnot venkova, oživení a záchrana kulturního dědictví včetně zvýšení povědomí. Zemědělci, správa obce a politici na úseku kultury v dané obci mají být koordinátory života společenských skupin a veřejných kulturních aktivit a zasadit se o zpracování, reprezentování a propagaci specifického potenciálu a výhod obce (Konvalina a kol., 2007).

Regionální politika rozvoje odlehlých venkovských území je strategií regionálního rozvoje. Jde o podporu využití potenciálu regionů, a snížení rozdílu v jejich rozvoji, uspokojení potřeb venkova a řešení jejich problémů. Pro období 2007 – 2013 a další období 2014 – 2020, byl stanoven Národní strategický plán rozvoje venkova ČR, jako velmi důležitý pro rozvoj venkova. Ten je realizován „operačním programem“, který představuje jen jednu část Společné zemědělské politiky. Tyto dokumenty plní v oblasti rozvoje venkova ČR úlohu koncepční, samozřejmě pouze částečně a omezeně. Přijetím Programu rozvoje venkova byla z Ministerstva pro místní rozvoj přenesena většina kompetencí v oblasti rozvoje venkova na Ministerstvo zemědělství. To má klíčové postavení v posunu zemědělské politiky k politice rozvoje venkova a tímto programem se snaží přiblížit ke skutečné rozvojové realitě venkova.

Program rozvoje venkova přináší praktické kroky k realizaci dílčích, avšak vzájemně provázaných souborů s hlavním cílem snižování rozdílu v rozvoji venkovských obcí (Svobodová a kol., 2011). Pro ochranu a rozvoj kulturního dědictví venkova, stanovené pravidly pro poskytování dotace na projekty, byla vyčleněna opatření v ose III. Dotace byly určeny na investice spojené s udržováním, zhodnocováním, obnovou, nebo využitím kulturního dědictví (kulturní památky, památkově významná území, kulturní prvky venkovské krajiny a vesnic, historické zahrady, parky, aleje, ale také rozvoj vesnic, občanské vybavenosti a služeb) (Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, 2010).

V ochraně našeho kulturního dědictví Ministerstvo zemědělství poskytovalo dotace nejen z Programu rozvoje venkova, ale i z národních zdrojů. V roce 2016 vydalo Zásady, kterými se na základě § 1, §2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, které stanovily podmínky pro poskytování dotací na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova.

Na ministerstvu zemědělství šlo o zcela nový dotační titul. Výběrem a administrací této dotace byl pověřen Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). Jde o organizaci, pod kterou od roku 2013 Agentury pro zemědělství a venkov byly zařazeny. Už jen v názvu Agentur byl venkov zmíněný. Do roku 2013 slůvko venkov v názvu vyjádřilo, že se směřovalo od spolupráce se zemědělci ke spolupráci s obecními úřady.

Historie agentur byla pestrá od změn názvů až po změny v náplni práce. Historicky se nazývaly Územním odborem MZe, Zemědělskou agenturou a pozemkovým úřadem, Zemědělskou agenturou, Agenturou pro zemědělství a venkov. Do března 2008 byly Zemědělskou agenturou a pozemkovým úřadem, poté došlo k rozdělení této instituce na 2 samostatné. V roce 2009 se pak změnil název na Agentury pro zemědělství a venkov s uspořádáním nadřízeného orgánu Krajské agentury pro zemědělství a venkov. V roce 2013 byly na základě požadavku ministra zemědělství pana Bendla začleněny pod Státní zemědělský intervenční fond. V roce 2016 pod vedením pana ministra Mariána Jurečky byly vyhlášeny do té doby nikdy nepoužité dotace směřující konkrétně na údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, historických zemědělských strojů, významných zemědělských historických dominant mimořádného kulturního významu, údržba a budování míst pasivního odpočinku, které neslouží osobnímu užívání a ani nejsou předmětem podnikání (Celostátní síť pro venkov, 2012).

1.8.1 Zásady, podle kterých se stanovují podmínky pro poskytování dotací

Rok 2016

V roce 2016 byly zveřejněny Zásady, podle kterých se stanoví podmínky, na základě kterých mohou být poskytnuty dotace na údržbu a obnovu venkovského kulturního dědictví.

Dotační programy, které jsou v Zásadách obsaženy, by měly podpořit navýšení konkurenceschopnosti zemědělského odvětví a pomoci ho restrukturalizovat.

Zároveň by měl nově navržený program poskytování dotace k udržování a obnově kulturního dědictví zvýšit povědomí o kulturním a přírodním dědictví venkova a všestranně ho podpořit.

Program dotací má několik podprogramů.

Podprogram 16A je využit pro podporu údržby a obnovy stávajících kulturních prvků venkovské krajiny. Je určen pro objekty typu křížová cesta, boží muka, kaplička, exteriérové sochy a sousoší, hřbitovy a hřbitovní zdi, kostely, ovšem jen ty, které nejsou chráněny státní památkovou péčí, nacházejí se v extravilánu i intravilánu obcí s obyvatelstvem do 5 000 osob. Dotace může být poskytnuta do výše 70 %, maximálně 700 000 korun.

V podprogramu 16B lze žádat na údržbu a obnovu historicky významných dominant jedinečného charakteru, v minulosti sloužících jako hospodářské objekty typu sýpka, špýchar, stáje a stodoly. Použitím dotace nesmí být původní účel objektu změněn. Stejně jako předchozí podprogram, nesmí jít o chráněné kulturní památky. Výše dotace může dosáhnout minimálně 100 000 Kč a maximálně 700 000 Kč, což představuje maximálně 70 % vynaložených uznatelných výdajů.

16C je podprogram určený pro muzea, která mohou podávat žádosti na podporu údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení. Mohou obdržet až 70 % vynaložených nákladů v maximální výši 400 000 Kč.

Předmětem dotace v podprogramu 16D je vytvoření nebo obnova místa pasivního odpočinku, o kterou mohou požádat buď obce, nebo podnikatel v zemědělství. Minimální výše dotace je 30 000 Kč, maximální 200 000 Kč. Úhrada může dosáhnout až 70 % vynaložených a uznaných nákladů.

Žádosti se podávaly pouze v papírové podobě. Přidělené dotace v jednotlivých podprogramech nesmí sloužit k osobnímu užívání a nesmí se stát předmětem podnikání (Zásady, 2016).

Rok 2017

V roce 2017 v porovnání s rokem 2016 byly spuštěny všechny loňské programy, navíc byl přidán program na údržbu a opravu polních cest.

Podprogram 129 662 je určen pro údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, jako kapliček, křížů, křížových cest, hřbitovů a hřbitovních zdí, kostelů

a synagog. Tyto stavby musí být v intravilánu i extravilánu obcí s počtem obyvatel do 5 000, u větších obcí od 5001 do 10 000 obyvatel musí být daný objekt v místní části obce do 1 000 obyvatel.

Výše dotace může být maximálně 70 % vynaložených nákladů, v minimální výši 15 000 Kč. Maximálně pak 700 000 Kč.

Podprogramem 129 663 bylo možno žádat na údržbu a obnovu významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru a hasičských zbrojnic, které byly postaveny do 31.12.1992. Jedná se o historické objekty, které původně sloužily k hospodářským účelům se stejnými podmínkami umístění jako v předcházejícím podprogramu 129 660. Podmínkou čerpání dotace je zpřístupnění veřejnosti a objekt nesmí být použit k podnikatelské činnosti.

Žadatel může obdržet maximálně 70 % vynaložených nákladů – až do výše 700 000 Kč. Minimální výše je pak 100 000 Kč.

Podprogram 129 664 je určen stejně jako v roce 2016 pro muzea a to na údržbu a obnovu historických zemědělských strojů a zařízení. Výše dotace může dosáhnout 70 % až do výše maximálně 400 000 Kč, přitom minimální částka je 30 000 Kč.

Podporou pro vytvoření nebo obnovou míst pasivního odpočinku se zabývá podprogram číslo 129 665. Může se skládat například z lavičky, stojanů na kola, odpadkového koše, zastřešení apod. Předmět dotace se musí nacházet v obci do 5 000 obyvatel. V obcích s větším počtem obyvatel – do 10 000, se musí nacházet v místní části do 1 000 obyvatel. Výše dotace může být maximálně 200 000 Kč, což představuje 70 % vynaložených uznatelných výdajů. Minimální dotace je 25 000 Kč.

Podprogram 129 666, jehož předmětem je možnost údržby a opravy zpevněných polních cest nebo jejich úseků, které byly předmětem realizace pozemkových úprav do 31.12.2005. Výše dotace je maximálně 70 % uznaných vynaložených nákladů, minimálně 100 000 Kč, maximálně však 6 000 000 Kč.

Všechny žádosti musí být podány elektronickou formou na portálu RISPF (registrační informační systém programového financování) (Zásady, 2017).

Rok 2018

V roce 2018 byly oproti roku 2017 spuštěny pouze podprogramy na Údržbu a obnovu stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, pak program na Podporu údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení a Údržba a oprava polních cest. V

zadáních byly pouze upraveny podmínky pro umístění podporovaných objektů na extravilán i intravilán obce do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel by se měl předmět dotace nacházet v místní části obce do 500 obyvatel.

Žádosti se podávaly pouze elektronickou formou. Všechny podprogramy jsou podmíněné přístupem široké veřejnosti.

Elektronické podání v roce 2017 a 2018 mělo oproti osobnímu podání vytištěné žádosti v roce 2016 své výhody. V portálu RISPF, po vygenerování čísla žádosti, který byl jedinečný pro každou žádost, byl žadateli umožněn přístup na stav své žádosti. Celkem bylo vytvořeno 13 stavů žádostí, kdy pro žadatele byly důležité, pro bezproblémový stav, stav: Předáno řešiteli OK, zde byla žádost ze strany Státního zemědělského a intervenčního fondu vyhodnocena jako formálně v pořádku a předána na Ministerstvo zemědělství. A v konečném stavu Vygenerována EDS akce pak bylo ministerstvem zemědělství vytištěno Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Tiskové zprávy Ministerstva zemědělství informovaly veřejnost o spuštění programů. Na stránkách ministerstva zemědělství a Státního zemědělského intervenčního fondu byly pod národními dotacemi zveřejněné materiály, které byly určeny žadajícím subjektům. Např. byly popisovány klíčové změny Zásad oproti minulému roku, popsány nejčastější dotazy, k dispozici byla i metodika výkladu objektů k Zásadám a byly zde vytvořeny Informace pro žadatele k tomuto dotačnímu programu (Zásady, 2018).

Rok 2019

V roce 2019 v porovnání s rokem 2018 nebyly spuštěny podprogramy 129 664 Podpora údržby a obnovy historických zemědělských strojů a zařízení a ani podprogram 129 666 Údržba a opravy polních cest.

Byl vypsán pouze podprogram 129 662 Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny, který se týká kapliček, kaplí, zvoniček, božích muk, hřbitovů a hřbitovních zdí, exteriérových soch a sousoší. Objekty se musí nacházet v extravilánu i intravilánu obce do 2 000 obyvatel nebo v obci od 2 001 do 5 000 obyvatel a zde se musí objekt nacházet v místní části do 500 obyvatel.

Maximálně může žadatel obdržet 70 % vynaložených nákladů, minimální hodnota dotace je stanovena na 15 000 Kč, maximálně na 200 000 Kč.

Podání žádosti musí být v elektronické podobě (Zásady, 2019).

Rok 2020

V tomto roce je vypsán totožný podprogram 129 662 se stejnými podmínkami jako v roce 2019 (Zásady, 2020).

1.9 Oblasti s větší prioritou státu

Dotační titul Udržování a obnova kulturního dědictví venkova je spuštěn od roku 2016. Podle zpravodajství z roku 2018 bylo vyhlášeno, že Ministerstvo zemědělství již nepodpoří pokračování udílených dotací na obnovu cest, kapliček nebo regionálních zemědělských muzeí. Tento program byl ukončen a v roce 2019 nebylo na pořadu dne ho znovu vypsát. Přesto se na zmiňovaný program znovu vyčlenily prostředky, protože byl pro regiony přínosný i tím, že se jednalo o projekty malého rozsahu, které dělali lokální truhláři nebo tesaři, a v rozpočtu Ministerstva zemědělství by se mělo najít alespoň 200 milionů korun na pokračování programu. Tímto prohlášením je zřejmé, že byla využita regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, která se váže k zabránění vyliďňování venkova (ASZ.CZ, 2020).

Pro jednotlivé roky dle Zásad pro stanovení podmínek pro dotaci Udržování a obnovu kulturního dědictví a kulturních a venkovských prvků bylo schváleno celkem Kč pro:

rok 2017 - 1,5 miliardy Kč,

rok 2018 - 194 milionů Kč,

rok 2019 - 50 milionů Kč,

rok 2020 - 35 milionů Kč (zásady 2017,18,19 a 20).

Ministerstvo zemědělství v současnosti vyjednává na jednáních Evropské unie v Bruselu o podobě unijní zemědělské politiky pro již 3. dotační sedmileté období pro roky 2021 – 2027. Diskuse se vedou o celém příštím víceletém rozpočtu EU. Problémem je už to, že Evropská komise pro příští dlouhodobý rozpočet navrhla pro společnou zemědělskou politiku asi o 5 % méně prostředků oproti stávajícím. Tyto škrtky se zdůvodňují vystoupením Velké Británie z EU, ale i potřebou financovat priority, například řešení migrační strategie. Dalším hrozbou pro ČR je nedořešená podmínka zastropování přímých plateb, což by postihlo naprostou většinu českých firem, neboť historicky máme danou strukturu zemědělských podniků (E.15.CZ, 2020).

Současné zemědělství se potýká s mnoha problémy, vyžadujícími velké investice, a to např.:

Kůrovcová kalamita - kdy je v lesích napadeno kůrovcem miliony m³ dřeva, které by se mělo co nejdříve zpracovat. Na tuto kalamitu, která nemá obdoby, je vyčleněno několik miliard korun a je požadavek na další miliardy korun.

Ministerstvo zemědělství v roce 2020 podpoří nestátní vlastníky lesů postižené kůrovcovou kalamitou dotací ve výši 2,5 miliardy Kč v rámci programu k zalesnění a péči o lesy. Dále na podporu oblastí osázených novými stromky, z důvodu jejich možného okusu, je pro myslivce vyhlášeno povolení na lov určitých druhů lesní zvěře o více dnech v roce, než doposud (EAGRI.CZa, 2020).

Další realizované podpory 2020 pro lesy zasažené kůrovcovou kalamitou jsou např. podpora hospodaření v lesích v částce 1,15 miliardy Kč, nebo nabízený zvýhodněný úvěr od Podpůrného garančního a rolnického lesního fondu v rámci investičního úvěru do lesnictví, na který bylo vyčleněno 210 milionů Kč. Ministerstvo zemědělství na základě zvýšeného zájmu žadatelů zvažuje o navýšení těchto prostředků. Také Program rozvoje venkova nabízí podporu dotace investic souvisejících s hospodařením v lesích, a to v částce ve výši 500 milionů Kč.

Účet ministerstva zemědělství pro vlastníky lesů jen pro rok 2020 v rámci podpory pro snížení dopadů kůrovcové kalamity bude přes 4 miliardy Kč (EAGRI.CZb, 2019).

Ptačí chřipka - v lednu 2020 byl po třech letech na území ČR potvrzen výskyt vysoce patogenního subtypu H5N8 ptačí chřipky. Úkolem Státní veterinární správy je přijmout nutná opatření k zamezení šíření této nákazy, a Ministerstvo zemědělství je připraveno k výplatě odškodnění chovatelům postiženým velkými úhyny domácí drůbeže nebo v chovech drůbeže, jimž byly způsobeny finanční ztráty (EAGRI.CZc, 2020).

Prasečí mor - v rámci řešení tohoto závažného problému byla zřízena Ústřední nákazová komise. Na začátku roku 2020 bylo konstatováno, že v rámci naší republiky byla tato nebezpečná nákaza zcela vymýcená, trvala v období od června 2017 do února 2018. Avšak nebezpečí opětovné nákazy je velmi pravděpodobné vzhledem k jejímu nevládnutému zamezení okolními státy tak, jak tomu bylo v naší republice. Nová ohniska se vyskytují na Slovensku, v Polsku, Rumunsku, Bulharsku, a to i nedaleko našich hranic. Je tedy jen otázkou času opětovnému zavlečení nákazy. Novela zákona o veterinární péči

z ledna 2020 hovoří o možnosti povinného vybudování zábran k zamezení pohybu zvěře, nařízení jiných agrotechnických postupů zemědělcům nebo zákaz sklizně ze strategického důvodu shromažďování prasat, či povinného zajištění odběru vzorků. V souvislosti s plněním těchto opatření jsou upravena pravidla pro poskytování náhrad těm, kdo se na těchto mimořádných veterinárních opatřeních bude podílet (EAGRI.CZd, 2020).

V Bruselu, na zasedání Rady ministrů zemědělství 2019, bylo ve věci zachování zdravé půdy a zlepšení biodiverzity v krajině konstatováno, že v České republice se meziročně snížila spotřeba pesticidů o 9 procent a spotřeba glyfosátu o 25 %. Na tomto základě jsou připravovány programy náhrady chemické ochrany rostlin mechanickým způsobem. Jeden z dotačních titulů je pro pěstitele řepy na plečkování nebo okopávání řepy (EAGRI.CZe, 2019).

Podpora nedostatečně dotované živočišné výroby jen pro rok 2020 je počítáno s podporou živočišné výroby ve výši 2,7 miliardy Kč. Podpory jsou určeny v rámci národních dotací ve struktuře mnoha dotačních titulů ke zlepšení podmínek v chovech zvířat, k zamezení nepříznivému vývoji v rámci živočišné výroby (EAGRI.CZf, 2019).

Předpoklad čerpání výše dotace v rámci opatření „Dobré životní podmínky zvířat“ v letech 2014 až 2020 je plánován v celkové výši 3,5 miliardy Kč. Konkrétní výše podpory tuzemským chovatelům ke zlepšení životních podmínek drůbeže, prasat a skotu byla v např. jen v roce 2019 1,6 miliardy Kč (EAGRI.CZg, 2019).

Podpora v rostlinné výrobě v roce 2020, v rámci národních dotací, bude do rostlinné výroby investována v hodnotě 351 milionů Kč (EAGRI.CZf, 2019).

Na začátku roku 2020 je připraven spolu se širokou základnou odborníků k předložení k legislativnímu procesu návrh ústavního zákona na ochranu vody. Cílem je ústavním zákonem zajistit dostatek pitné vody a vodárenských zdrojů, chránit vodu nejvyšší ochranou jakožto nenahraditelný přírodní zdroj při vysoké ochraně vodních zdrojů, zajistit státní účast ve vodárenských zdrojích a k vodě přistupovat jakožto k nejvyššímu veřejnému zájmu pro zajištění základních životních potřeb našich obyvatel (EAGRI.CZh, 2020).

V příštích letech je předpoklad investice asi 20 miliard korun pro rekonstrukci páteřních vodovodů a propojování vodovodních soustav. Dotace je určena pro vlastníky vodárenské infrastruktury, jen v prvních dvou letech tohoto dotačního programu je k proinvestování připravena částka zhruba ve výši 500 milionů Kč. Realizací by mělo být

zamezeno v suchém období nedostatku vody v určitém území, a to nahrazením z ostatních regionů.

V průběhu realizace požadavků z vládní koncepce ochrany proti suchu budou na MZe chystané nové projekty spojené s touto tematikou (EAGRI.CZi, 2020).

Dalšími palčivými problémy současného zemědělství jsou nepředpokládané opakující se jarní mrazy (jen v roce 2019 bylo ovocnářům na základě dotace na zmírnění škod odsouhlaseno 50 milionů Kč) (EAGRI.CZj, 2019).

Díky teplým zimám došlo k přemnožení hrabošů a tím k vyhlášení mimořádných rostlinolékařských opatření, omezující zemědělskou výrobu. Je připravena náhrada nákladů pro zemědělskou veřejnost (EAGRI.CZk, 2020).

Stále je aktuální možnost povodní, MZe je připraveno na pomoc s budováním rybníků, vodovodů a dalších důležitých staveb (EAGRI.CZl, 2019).

Jednalo se tedy především o ekonomické rozhodnutí o diskutovaném ukončení oblíbeného dotačního programu 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků. V současnosti ale pokračuje dále, i když s výrazně sníženým rozpočtem.

Dle výše popsaných a dalších mnoha neuvedených potřebných výdajů je zřejmé, že Ministerstvo zemědělství má vyšší nároky na státní rozpočet, než bylo v minulých letech a je potřeba tyto finance zajistit například šetřením v jiných odvětvích.

Státní zemědělský fond je pověřen Ministerstvem zemědělství provádět administraci žádostí o dotace, které jsou výhradně financované z národních zdrojů podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro příslušný rok, a to na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a to v rozsahu Dohody o spolupráci mezi Ministerstvem zemědělství a Státním zemědělským intervenčním fondem (dále SZIF). SZIF je prostřednictvím regionálních pracovišť nazvaných Oddělení příjmů žádostí a LPIS pověřen především příjmem žádostí (Zásady, 2016).

Zde je nutné vyzdvihnout snahu Ministerstva zemědělství poskytnout dotace menším obcím. V nastavení systému přerozdělování dotací jsou většinou preferovány obce větší, ty s kvalitnějším aparátem a nižší bariérou rozvoje venkova, než obce malé, které mají nižší jak rozvojový, tak lidský potenciál. Malé obce vnímají bariéru rozvoje venkova jako problém, nemají zázemí měst, kumulují se zde problémy a negativní jevy více, než u obcí větších (Svobodová a kol., 2011). V oblasti rozvoje venkova byla tedy tímto rozhodnutím

Ministerstva zemědělství zvolena citlivá volba diverzifikace přístupů ve volbě rozvojových cílů malých obcí. Jde například o význam venkovského turismu, nebo případně podporu ekonomiky využívající místní zdroje (Svobodová a kol., 2011).

Vlastní práce

V této kapitole bude popsána charakteristika Litoměřicka a dále pak průběh kvalitativního výzkumu.

1.10 Charakteristika Litoměřicka

Litoměřicko bylo vybráno jako vhodná lokalita pro provedení výzkumu z hlediska bydliště autora práce, tzn. znalostí místního prostředí a v neposlední řadě i vhodné velikosti oblasti. Okres Litoměřice je součástí Ústeckého kraje a počet obyvatel se pohybuje okolo 120 000 obyvatel. V okrese převažuje zemědělská výroba. Litoměřicko protínají řeky Labe a Ohře, které se do sebe vlévají v Litoměřicích. Celé Litoměřicko protíná CHKO České Středohoří.

1.11 Použité metody a techniky

Tato výzkumná část práce byla vypracovaná za pomoci kvalitativního výzkumu. Byla použita technika polostrukturovaného rozhovoru, který byl dopředu připraven a konzultován s vedoucím práce. Otázky do polostrukturovaného rozhovoru jsou znázorněny ve schématu č. 1. Rozhovory byly vedeny s představiteli obcí, kde byly dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova čerpány. S žádostí o rozhovor bylo kontaktováno 37 obcí, z toho byla pozitivní odezva o provedení rozhovoru v šesti případech, což znamená návratnost 16,2 %. Tato suma se vejde do běžné hodnoty návratnosti dotazníkových šetření u vrcholového managementu, která je 15 %. Seznam žadatelů o dotace je přiložen v příloze číslo 1.

Pod představiteli obcí si můžeme představit starostu, místostarostu a další vedoucí funkce ve správě obcí. Před zahájením rozhovoru byli dotazovaní seznámeni se zaměřením diplomové práce a průběhem rozhovoru. Byli ujištěni, že rozhovor bude anonymní a že nebudou jmenováni. A dále byli požádáni o souhlas s nahráním si rozhovoru pro další analýzu jejich výroků pro diplomovou práci. Představitelé rozhovory podstupovali dobrovolně.

Rozhovory probíhaly v kancelářích představitelů obcí pro zajištění vhodného, klidného, prostředí pro nahrání rozhovorů a také pro navázání co nejdůvěryhodnějšího kontaktu, aby se dotazovaní necítili nepříjemně v neznámém prostředí. Dále pak také pro jejich úsporu vynaloženého času pro rozhovor. Každý rozhovor byl veden v průměru 45

minut se šesti představiteli obcí, u kterých se odpovědi shodovaly, tím došlo k naplnění jednomyslnosti významu výzkumu a nebylo potřeba doptávání dalších vzorků.

V další části diplomové práce bude autor používat místo jmen představitelů obcí náhradní zkratky pro zachování anonymity a to: respondent 1 až respondent 6, zkráceně R1-R6 a jejich pořadí bylo náhodně určené.

Polostrukturovaný rozhovor byl tvořen 16 otevřenými otázkami, které byly vhodně doplňovány v průběhu rozhovorů o další otázky. Na mobilní telefon nahrané rozhovory byly přesně přepsány do písemné podoby a následně vybrané myšlenky budou přímo použity, budou citovány, při rozboru odpovědí na otázky.

Otázky do polostrukturovaného rozhovoru byly rozděleny do třech oblastí a to na:

- sociální,
- ekonomickou,
- politickou,

aby srozumitelně odpověděly na výzkumné otázky.

1.12 Údaje o zkoumaném souboru

Celkový soubor respondentů činil šest dotazovaných, ve kterém jsou zahrnuti muži i ženy. Věk respondentů se pohyboval v rozmezí 50 – 68 let a vzděláním disponovali středoškolským i vysokoškolským. Všichni pocházeli z regionu Litoměřicka. A v minulosti čerpali dotaci na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a na kulturní a venkovské prvky. Jednalo se o 5 obcí a jedno město, rozmezí obyvatel dotazovaných obcí bylo od 149 do 2 175.

Informace o respondentech:

Tabulka č. 1

Respondent	vzdělání	věk	Počet obyvatel v obci	rok čerpání dotace + na jaký účel byla dotace čerpána
R1	Vysokoškolské	50	720	2017 - Místo pasivního

				odpočinku
R2	Vysokoškolské	56	2175	2017 - kapličky
R3	Středoškolské	59	801	2018 -Hřbitovní zed' a márnice
R4	Středoškolské	59	158	2016 - Kaplička
R5	Vysokoškolské	68	298	2017 - Socha + hřbitovní kříž
R6	Středoškolské	53	149	2016 - Kaplička

Respondent 1 má vysokoškolské vzdělání, je mu 50 let, působí v obci o 720 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2017.

Respondent 2 má vysokoškolské vzdělání, je mu 56 let, působí v obci o 2 175 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2017.

Respondent 3 má středoškolské vzdělání, je mu 59 let, působí v obci o 801 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2018.

Respondent 4 má středoškolské vzdělání, je mu 59 let, působí v obci o 158 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2016.

Respondent 5 má vysokoškolské vzdělání, je mu 68 let, působí v obci o 298 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2017.

Respondent 6 má středoškolské vzdělání, je mu 53 let, působí v obci o 149 obyvatelích a dotaci čerpal v roce 2016.

1.13 Analýza výsledků

Z výzkumného šetření vyšlo následující rozdělení otázek na tyto oblasti: sociální, ekonomickou a politickou.

Pod každou oblast spadají otázky z polostrukturovaného rozhovoru, které se tématu dotýkají a řeší ho.

Schéma rozvržení otázek pod jednotlivé oblasti:

Při provádění rozhovorů vyšlo najevo, že nejobsáhlejší oblast výzkumu pod sebou skrývá část sociální a to 9 otázek. Následuje oblast ekonomická, ke které se váží 4 otázky a poslední je oblast politická, ke které byly položeny 3 otázky.

Schéma č. 1 Oblasti zaměření dotazovaných otázek.

Sociální oblast	Ekonomická oblast	Politická oblast
Jak ovlivnila oprava památky/kulturních a venkovských prvků chod obce?	Jak představitelé obcí nahlíží na realizaci opravy památky/kulturních a venkovských prvků prostřednictvím lokálních zhotovitelů?	Jak se projevilo čerpání dotace na volebních preferencích občanů?
Jaké další interakce občanů vyvolalo čerpání dotací na opravu historických prvků v obci?	Jaký byl vyvolán zájem o opravu památky/kulturních a venkovských prvků ze strany lokálních zhotovitelů?	Jak zapadla oprava památky/kulturních a venkovských prvků do strategie chodu obce?
Jak změnila vynaložená dotace kvalitativní parametry života v obci?	Jak se projevila vynaložená dotace na počtu návštěvníků obce?	Je opravování kulturních prvků prioritou obce? A proč?
Jak se změnila prestiž obce po čerpání dotace?	Jaké dopady měla oprava památky/kulturních a venkovských prvků na ekonomiku obce?	
Jaká převažují hodnocení občanů?		
Jaké konflikty vyvolává tento druh dotace mezi žadateli o dotace na zemědělství a na kulturní dědictví?		
Proč byla schválena dotace na opravy památek/kulturních a venkovských prvků, přestože obec/ČR sužují palčivější problémy?		
Jak jsou představitelé obcí spokojeni s efektem vynaložené dotace na obnovu památek/kulturních a venkovských prvků?		
Jak občané vnímají aktivity zaměřené na opravy památek/kulturních a venkovských prvků?		

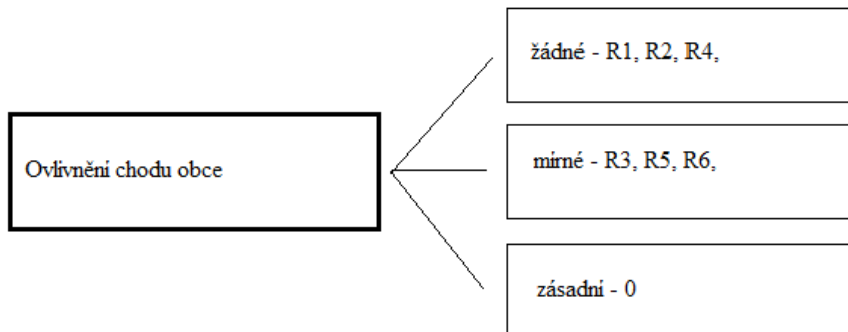
Zdroj: vlastní zpracování

1.13.1 Sociální oblast

Pod sociální oblast spadá 9 otázek, které se zaměřují na objasnění sociálních dopadů čerpání dotace na společnost v obci.

Otázka č. 1: Jak ovlivnila oprava památky/kulturních a venkovských prvků chod obce?

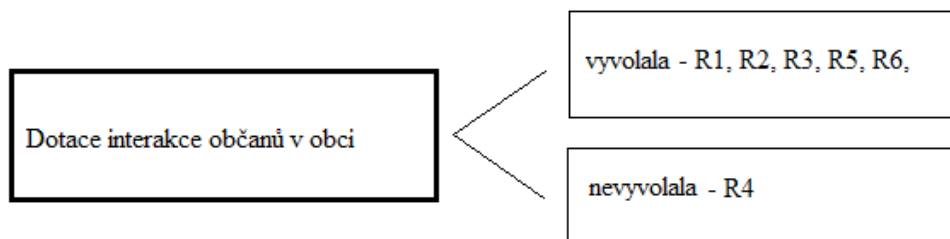
Schéma č. 2

Z odpovědí respondentů vyšlo najevo, že při opravě a péči o malé sakrální stavby a prvky došlo jen mírně k omezení chodu obce ve třech případech a žádný vliv na chod obce nemělo čerpání dotace ve třech případech. Respondent č. 1 popsal situaci takto: „*Samotná výstavba prvků chod obce neovlivnila.*“ Respondent číslo 2 uvedl, že: „*Chod obce, provoz, nebyl ovlivněn.*“ R3 v odpovědi uvedl, že: „*Chod hřbitova byl spíše omezen z bezpečnostních důvodů před opravou, než při opravě. A dalo by se říct, že oprava zdi nepatrně zamezila návštěvníkům vstup na hřbitov.*“ R4 odpověděl: „*Ne, v našem případě nedocházelo k narušení chodu obce, docházelo jen k minimálnímu záboru.*“ R5: „*Nějaký výrazný vliv to na chod obce nemělo. Na hřbitově to trochu ovlivňovalo přístup, ale jinak ne.*“ R6 charakterizuje: „*Ta kaplička není zas tolik využitá, takže to neovlivnilo nijak chod obce. Jen z mé strany, ty dotace vyřizujeme sami, takže to nás velice zatížilo administrativně. A následné kontroly na splnění podmínek udělení dotací jsou přísné, zabere to spoustu času. Je tedy velmi náročné splnit všechny dotační podmínky, a chod obce to ovlivní, protože když se věnuji administrativě, tak nemám čas na jinou práci.*“

Otázka č. 2: Jaké další interakce občanů vyvolalo čerpání dotací na opravu historických prvků v obci?

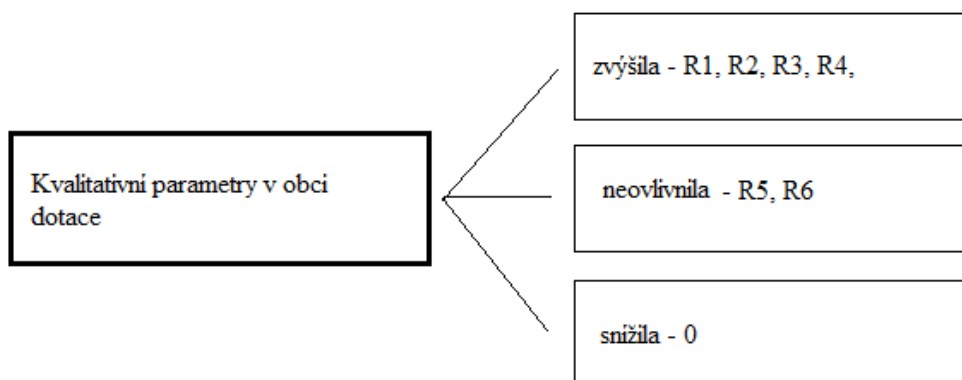
Schéma č. 3

Z odpovědí na tuto otázku vyšlo najevo, že v pěti případech vyvolala oprava kulturních památek a obnova venkovských prvků občanskou aktivitu, pouze v jednom případě nevyvolala oprava kapličky další interakce občanů. Pouze zachovala a upevnila dosavadní akce, které se doposud okolo kapličky pořádaly. Potvrzují to slova představitelů obcí. R1 uvedl: „*Stalo se to přirozeným místem, kde se ti lidé mají možnost potkávat a interakce, možná se dá vnímat i v tom smyslu, že další nápady, které v tom areálu vznikají, tak navazují na tento prostor, který se vybuďoval.*“ R2 odpověděl: „*Lidi se chodili dívat na tu opravu v průběhu, opravu si i průběžně fotili. Dále tam probíhají různá setkání, po opravě proběhlo slavnostní otevření té kapličky, kdy přijel jak pan místní farář, tak u této kapličky celebroidal i pan kardinál Dominik Duka.*“ R3 řekl, že: „*Tak se tam různě scházejí, byla tam i svatba, nebo jakékoliv další akce.*“ R4 řekl: „*U té kapličky se lidi běžně neschází, že by se tam dělalo víc akcí, to se neděje, prostě asi dvakrát do roka se tam pořádá mše u příležitosti poutě. A spíše takové ty dorůstající děti se kolem srocují.*“ R5 uvádí: „*K opravené soše, tak k ní chodí mladí randit, je to prospěšné. Dále se povedla akce V září k Máří, což je běh nejenom pro místní, který ta oprava iniciovala. V hospodě se o tom bavili. V místním zpravodaji se to objevilo. A jinak lidé se o to starají, dávají tam vždy kytičku a uklízejí kolem toho, stále si toho hledí. A spíš tedy starší obyvatelé, z mladých moc ne.*“ R6 odpovídá: „*Máme tam masopust, a když jsou Vánoce a takové svátky, tak je otevřená, nasvícená, je tam výstavka fotografií zrovna co se děje, se udělalo, nebo k nějakému výročí. Tudiž se teď využívá, což se před opravou nevyužívala, byla trvale zamčená. Ta oprava iniciovala další interakci občanů v obci. Ten prostor se začal používat a začal se o něj starat místní spolek.*“

Otázka č. 3: Jak změnila vynaložená dotace kvalitativní parametry života v obci?

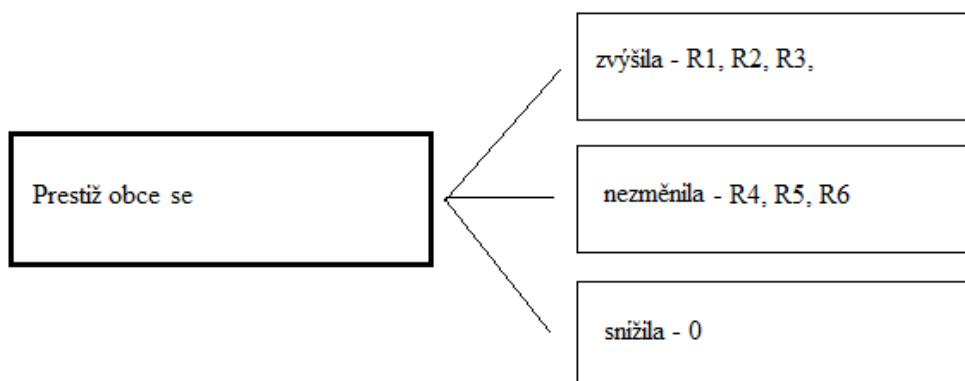
Schéma č. 4

Z odpovědí se dozvídáme, že respondent číslo jedna R1 k otázce říká: „*Je to tak, že každá dotace když vám umožní dofinancovat nějaký záměr, tak když máte vyjít s menším objemem peněz, tak ho uděláte třeba skromnější, když máte k dispozici větší budget, tak si můžete dovolit věci, které byste třeba bral jako zbytečné nebo ne tak důležité. Takže když se vám podaří nějaká dotace, tak to samozřejmě umožní někde jinde ušetřit a někde jinde dát víc, a nebo udělat ten prostor kvalitnější, lepší a hezčí.*“ Vyjádření R2 je pak následující: „*Díky opravě je to lidem k dispozici a může to sloužit k různým účelům. Kaple je na návsi, takže se zlepšila estetičnost.*“ R3 k otázce říká: „*Hřbitov je otevřený se službou údržby, takže si myslím, že tento servis je po opravě prospěšný a že celkově přispěl ke zkvalitnění chodu obce.*“ R4 odpověděl: „*Provedená akce měla hlavně estetický přínos pro tu náves.*“ R5 se vyjádřil takto: „*Jako kdyby to bylo v obci, tak by to možná zlepšilo estetickou stránku centra obce, že by to mělo větší dopad. Takhle to možná má kvalitu v tom, že to je místo, ke kterému se občané vydávají na procházky.*“ R6 říká: „*O bohoslužby nikdo zájem nemá, takže z tohoto pohledu se kvalitativní parametry života nezměnily.*“

Otázka č. 4: Jak se změnila prestiž obce po čerpání dotace?

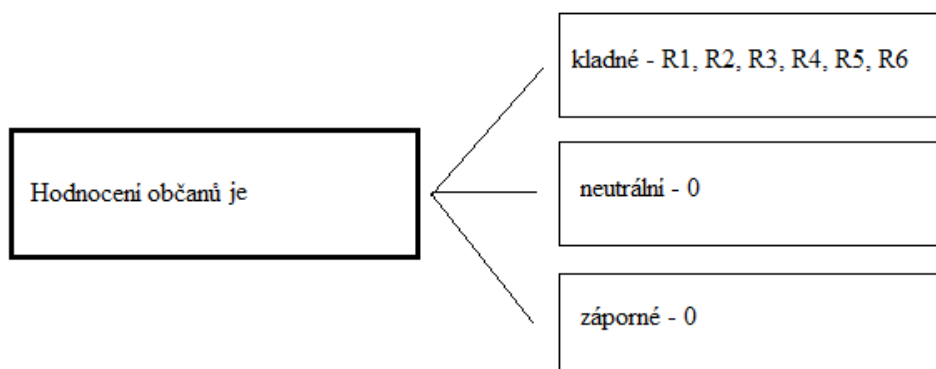
Schéma č. 5

Z další položené otázky byla snaha získat odpověď na změnu prestiže obce po čerpání dotace. Respondenti odpovídali takto: R1 říká „*Prestíž obce neustále roste. Každým novým projektem. Lidé hodnotí ten určitý objekt v kontextu, takže to samozřejmě zlepšuje povědomí o obci.*“ R2 odpověděl: „*I to je možné. My jsme ty dvě kapličky přihlásili do soutěže Sdružení historických sídel na malé památky a asi z devíti přihlášených soutěžících tyto dvě kapličky byly na druhém místě z Ústeckého kraje. Používáme fotky opravené kapličky i na internetových propagačních stránkách našeho města.*“ R3 popsal odpověď takto: „*Všem se to prostě náramně líbí, včetně památkářů a občanů. Prestíž se zvedla i tím, že prostor je otevřen nejenom místním, ale i široké veřejnosti.*“ R4 se vyjádřil takto: „*Abych vám pravdu řekl, tak nic takového jsem nezaregistroval. Vlastně na internetových stránkách máme kapličku na úvodní stránce, takže to slouží k propagaci. Ale nijak zásadně.*“ R5 sdělil, že: „*Že by se tím zvedla prestiž obce, to asi ne. To by se muselo v obci udělat něco hodně velkého, co někoho víc trkne.*“ R6 říká: „*Doufám, že ano. Ale jako nevím, co bych na to měl říct. Na internetu používáme fotky kapličky k propagaci. Ale tím, že se to církevně nevyužívá, tak to zase takový ohlas nemá.*“

Otázka č. 5: Jaká převažují hodnocení občanů?

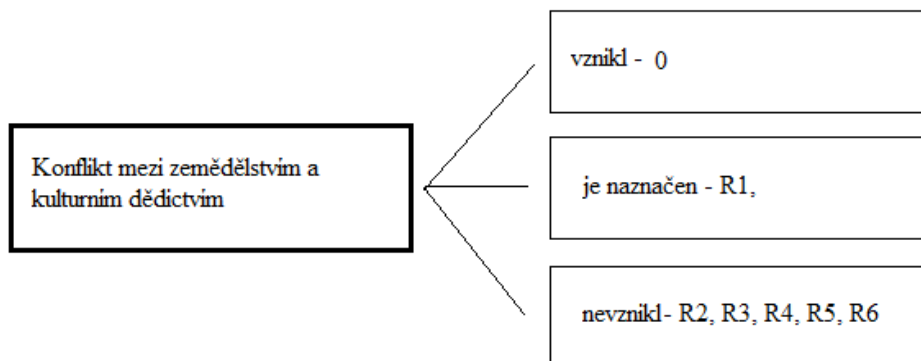
Schéma č. 6

Představitelé obcí odpovídali na otázku, jak by interpretovali hodnocení občanů na čerpanou dotaci. Vesměs všichni dotazovaní se shodli, že hodnocení od občanů jsou kladná. Respondent R1 odpovídá: „Kladná, lidi jsou spokojení.“ R2 konstatoval toto: „Převážně kladná. Místním nevadí ani jednorázová omezení třeba s parkováním, že akce konané u kapliček přitáhnou větší zájem lidí. Nejsou to tak velké akce, aby zabránily domorodcům v jejich životě. Takže jsou tu jen kladná hodnocení.“ Respondent R3 uvedl: „No kladná, samozřejmě.“ R4 hodnotí takto: „No, samozřejmě kladná. Se záporným hodnocením jsem se nesešel.“ R5 se shoduje s předchozími respondenty a to výrokem: „Tak spíš kladná, řekla bych. Až na výjimku jedné paní, která řekla: „proč se staráte o „mrtvé“, starejte se o živé“. R6 konstatuje: „Tak tady kladná, to je jasný. Nestěžují si.“

Otázka č. 6: Jaké konflikty vyvolává tento druh dotace mezi žadateli o dotace na zemědělství a na kulturní dědictví?

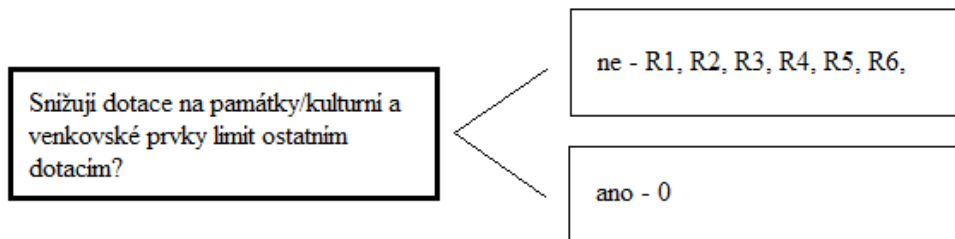
Schéma č. 7

V této otázce se snažil autor práce získat odpověď na možný konflikt mezi uchazeči o dotaci na zemědělskou půdu a mezi žadateli na opravu historických památek a výstavbu venkovských prvků, když oboje udílené dotace spadají pod Ministerstvo zemědělství. Respondent R1 zhodnotil situaci takto: *„Obecně se už léta diskutuje, že Ministerstvo zemědělství by se nemělo jmenovat jen Ministerstvo zemědělství, ale mělo by se jmenovat minimálně Ministerstvo zemědělství a venkova. Zemědělství je součástí venkova a ovlivňuje i život na venkově, takže úplně oddělit se tyto věci nedají. Ale je jasné, že každý bude samozřejmě hájit prioritně to svoje. Ale myslím si, že se to dá vybalancovat. A ty prvky, ty křížky nebo kapličky nebo i takovéto pasivní prvky, jako lavičky, někde v krajině jsou součástí krajiny zrovna tak.“* R2 se vyjádřil k otázce takto: *„Nezaznamenali jsme žádný konflikt, nevím, jestli si zemědělci uvědomují, že část dotací z Ministerstva zemědělství jde na kulturní památky, ale vlastně ony ty stavbičky byly i různě v polích a na polních cestách nebo na rozcestích polních cest, takže to vždy bylo součástí venkova a patří to do kulturního venkova, tam kde to zemědělství je.“* R3 uvedl: *„Jak říkám, Ministerstvo zemědělství nerozděluje peníze jenom zemědělcům, to jsou rybníky, kanalizace, vodovody a teď se k tomu připojily i dotace na kulturní památky. Nevím, jak to byla velká částka celkově, jestli je nějak vysoká, já si myslím, že není, takže nevím o tom, že by to vyvolávalo konflikty.“* R4 sdělil: *„Já bych řekl, že jsem se s tím vůbec neseťkal. Že by s tím měl někdo problém, že by se jim ukrajovalo z jejich peněz. Já si myslím, že většinou, co tady jsou zemědělci v obci, tak ty sedláci, co tady byli dřívě, tak to většinou byly ty rodiny pobožný. A třeba i tuto kapličku, která tady byla postavená v roce 1840, tak se o to zasloužil jeden sedlák, který jí z větší části i financoval. Takže v naší obci jsme se s konfliktem určitě neseťkali. To zemědělství je spojeno i s těmito kulturními věcmi.“* R5 popsal odpověď takto: *„Já jsem neměla se zemědělci žádný konflikt. Možná to totiž ani nevědí. Ale v minulosti Ministerstvo zemědělství dávalo na opravy stodol, nebo na stroje, takže toho zemědělci využili. Takže myslím si, že nemají právo to nějak kritizovat, protože se dává i jim, nejenom na tu půdu.“* R6 konstatuje: *„Tak zemědělce tu máme, a vím, že mají o hodně jednodušší podmínky při žádání o dotace, vyfotí pole, že ho obdělal a může si jít pro dotaci, takže si myslím, že by kritika nebyla oprávněná. Žádný případ v tomto ohledu ale neznám, že by to vyvolávalo nějaký konflikt. Neslyšel jsem o tom.“*

Otázka č. 7: Proč byla schválena dotace na opravy památek/kulturních a venkovských prvků, přestože obce/ČR sužují palčivější problémy?

Schéma č. 8

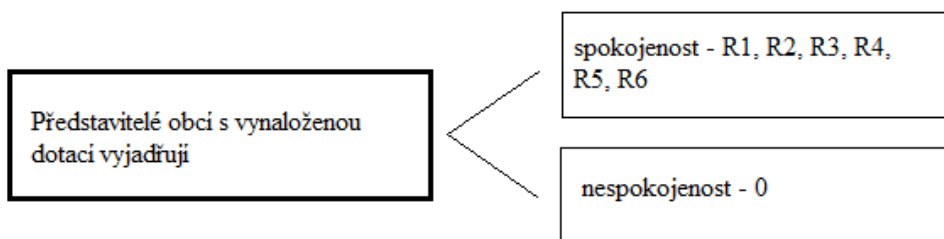

Takto položenou otázkou byla snaha získat od respondentů zhodnocení a odůvodnění si přidělené dotace na opravy památek/kulturních a venkovských prvků, přesto, že existují aktuálnější či závažnější problémy. R1 odpověď popsal takto: „V době, kdy tato dotace byla řešená, tak problémy nebyly tak rozsáhlé, jako jsou teď. Samozřejmě nějaké příklady: vlivy sucha se projevují již nějakou dobu, ale teď nabývají na významu výrazněji. To samé kůrovec, to byla vlastně věc, která byla soustředěná v jiných regionech republiky a více méně se začínala projevovat jako problém. Řada peněz by mohla jít do věcí, které jsou možná naléhavější, ale i projekty tohoto typu mají smysl z důvodu, že vytvářejí nějakou kvalitu života obyvatel. Lidé jsou zdraví, protože mají kde trávit volný čas i aktivně a tak dál, nebo odpočívat. Aby fungovalo všechno jak má, tak musí být vyvážená podpora všech možných aktivit.“ R2 odpověděl: „Přestože jsou i větší problémy, je potřeba na ty památky přispívat, protože jsou v havarijním stavu a kdyby se neopravily, tak by třeba během tří, pěti nebo osmi let mohlo dojít ke spadnutí, propadnutí střechy, takže následná oprava by mohla být o dost dražší, než oprava v současné době.“ R3 popsal že: „Třeba sucho? Jednoduchá odpověď. Sucho je, ale nás se zatím netýká, protože máme vody dost. Lesy máme minimální, kůrovce tady zatím nemáme. Nemoci prasat se nás také netýkají. Teď začal koronavirus, a také vyskočila ptačí chřipka, ale nás se to netýká, za tu funkci co tu jsem, již čtrnáct let, tak jsem nezažil, že by tu nějaký závažný problém byl. Proto kdyby se všechny peníze dávaly jen do kalamitních stavů, tak na nás nezbyde vůbec nic.“ R4 uvedl: „Já si myslím, že to je normální, jako v životě se nemůže podřídit všechno nějakému úzkému zájmu. Všechno do sebe musí nějak zapadat. To znamená, že když tady chceme žít a i v nějakém přívetivém prostředí, tak si myslím, že to je zcela v pořádku, že se udržují i takovéto věci, jako jsou nějaké staré stavby a tradice a tak dále.“ R5 odpověděl:

„Jako třeba kalamita sucho, ta zemědělců nepoložila. A co bychom zanechali těm po nás? To bychom mohli říct, že ty zámky jsme měli nechat spadnout už předtím a nemuselo tu zůstat vůbec nic. A i na té vesnici je hezké, když je zachovalá stará památka. A poskytovatelé těch dotací, oni se zase tolik nepředají, ty alokace jsou menší než na kalamitu sucho. Výhoda je, že tyto dotace mohou čerpat i malé obce, protože na velké dotace se nedosáhne.“ R6 odpovídá: „Vzhledem k tomu, že tu jsme v pozici správce obce, tak musíme udržovat její majetek ve stavu, aby byl stále možný použit a mohli jsme ho předat dál. Takže se musíte starat i o památky. A jestli tady je něco prioritnějšího, tak je tady od toho stát. Já neovlivním, jestli tady je nějaký virus nebo není. Od toho tady jsou jiné instituce, které se o to starají. A ta částka, která byla vydaná na tu kapličku je jen zlomkem částky, kterou bychom potřebovali třeba na kanalizaci v obci.“

Otázka č. 8: Jak jsou představitelé obcí spokojeni s efektem vynaložené dotace na obnovu památek/kulturních a venkovských prvků?

Schéma č. 9

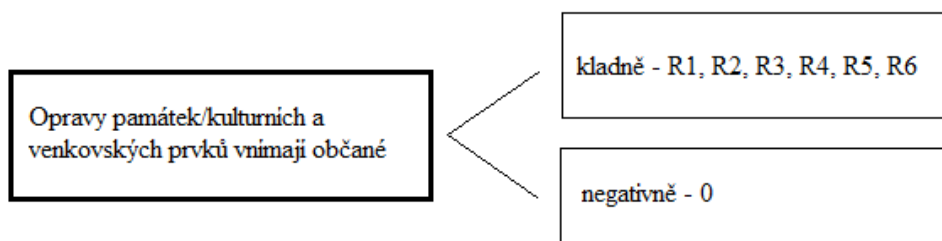

V dalších odpovědích se respondenti zamýšleli nad zhodnocením čerpané dotace. Respondent R1 odpovídá: „Asi bych, kdybych projekt připravoval znovu, tak bych tam některé věci třeba vylepšil. Ale ty peníze prostě splnily svůj účel, vytvořily nějaký základ, vytvořily něco, co funguje a teď můžeme prostor zlepšovat nebo doplňovat.“ R2 říká: „Má to dobrý dopad pro místní i pro turisty, kteří tam projdou na turistické cestě, kdy je lepší pohled na opravenou památku, než když vidí ruinu, u které se propadá střecha a zatéká do ní.“ R3 hodnotí: „Já si myslím, že ano. Čerpání je takové, jaké je. Ale i přesto, že tam jsou nějaké problémy, tak s tou opravou jsem spokojený, ty peníze pomohly.“ R4 konstatuje: „Určitě si myslím, že je to dobrá věc, že se o to vlastně stát, díky dotaci z Ministerstva zemědělství na drobné památky, na ty kaple a kříže, stará. A dále si myslím, že je to dobrá věc, že by se to mělo udržovat, aby ten odkaz z té minulosti se prostě zachoval. A vytváří to

i takovou příznivou atmosféru v krajině i v obci.“ R5 odpověděl: „A tak jako dotace byla sedmdesát procent, tak já jsem s tím spokojená. Je tedy škoda těch dotací nevyužít, protože zase můžete udělat něco jiného za ušetřené peníze. Zvláště když hospodaříte s malým rozpočtem a nemáte v kase ani korunu. Dotace vám pomůže zrealizovat záměr a to udělená dotace splnila. S efektem vynaložené dotace jsem tedy velice spokojená, protože oprava mohla proběhnout za přispění dotace kvalitněji, za přítomnosti restaurátora, než bez dotace.“ R6 hodnotí: „Dotace jsou i nejsou prospěšné v tomto ohledu. Kdyby neexistovaly tyto velké dotace, tak ty ceny jsou na polovičních částkách. Pro nás, kteří pak nedosáhneme na plno dotací, protože nesplňujeme počet obyvatel, kilometry chodníků a já nevím co všechno, na co bychom chtěli žádat, tak bychom si to mohli koupit sami, ale díky dotacím v této republice je všechno dvakrát, třikrát dražší. Takže ony ty dotace jsou hezký, když na ně člověk dosáhne, ale veliký problém je, že ty ceny jsou nepředstavitelně vyšponované. Kdyby stát dal peníze obcím navíc místo dotací, tak s tím dokážeme lépe hospodařit. Kdyby se ty dotace stopy, tak by bylo tak dvouleté přechodné období, kdy by ty ceny pak klesly. Protože ty obce by na to neměly ze svého rozpočtu.“

Otázka č. 9: Jak občané vnímají aktivity zaměřené na opravy památek/kulturních a venkovských prvků?

Schéma č. 10

Tato otázka se zabývá vnímáním aktivit, které jsou zaměřené na opravy památek/kulturních a venkovských prvků z pohledu občanů. R1 odpovídá: „*Tak líbí se jim tam, když jsou akce, tak jsou tam spokojení, tak to vnímám jako ten souhlas, tu pozitivní odezvu.*“ R2 konstatuje: „*Někteří občané se sami aktivně k opravám přidají, že nás i upozorní, že tento křížek nebo boží muka, by bylo potřeba opravit, že je to zanedbané a třeba si udělají v sobotu akci, že nějaký pískovcový pomníček vyzdvihnou ze země a předají nám ho, takže ta spolupráce tady je. Občané vidí, že když někdo něco vylepší, tak mají*

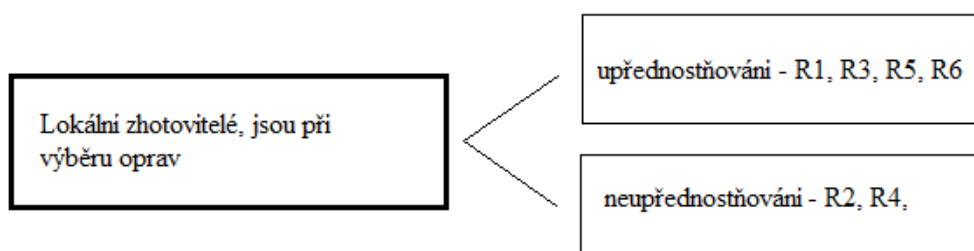
snahu sami přidat ruku k dílu a sami se aktivně do toho zapojit. A že by někdo vnímal aktivity s tím spojené negativně? Ne zatím ne, určitě to nikdo negativně nevnímá. Nebo jsme se s tím nesetkali, že by to někdo odsuzoval.“ R3 odpovídá: „Jsou vesměs spokojení, ti kteří se o to zajímají jsou spokojení, že se to po x letech opravilo. Dnes je prostě vidět, co se za ty dotace nechá udělat.“ R4 odpovídá: „No, já si myslím, že kladně, protože lidé jsou rádi, že se to tu trošku zkrášlí a dá se to do nějakého stavu. Nikdo si tedy nestěžoval.“ R5 hodnotí takto: „Většina lidí to bere, opravdu bych řekla, že kladně. Mimo nějakých opravdu raritních výjimek. Třeba paní, která se nezajímala o historii, a chce se nechat spálit a rozprášit, pro ní oprava hřbitova neměla žádnou hodnotu. Takže i z těch tří set obyvatel se tu někdo najde, ale spočítala bych to na prstech jedné ruky.“ R6 říká: „No kladně. Určitě kladně, jsou spokojení. I přijdou pochválit. To teda musím zaklepat, že ano. Ten ohlas ve vesnici byl kladný. Protože se rekonstrukce povedla. Vypadá to hezky.“

1.13.2 Ekonomická oblast

Pod ekonomickou oblast spadají 4 otázky, které se zaměřují na objasnění ekonomických dopadů čerpání dotace na samotnou obec a společnost v obci.

Otázka č. 10: Jak představitelé obcí nahlíží na realizaci opravy památky/kulturních a venkovských prvků, prostřednictvím lokálních zhotovitelů?

Schéma č. 11

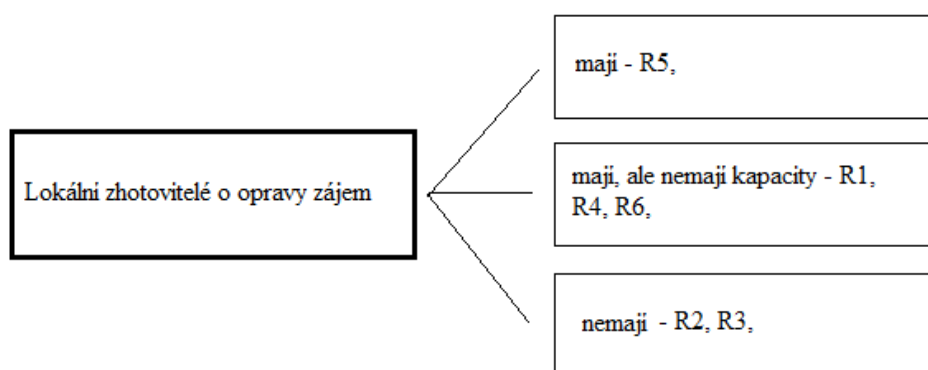

Z reakcí představitelů obcí na otázku se dozvídáme, že R1 říká: „Vždy je upřednostňujeme. Když jsou to práce v režimu malých zakázek, tak vždycky oslovujeme místní zhotovitele, místní firmy. A když to jsou úplně ty nejmenší zakázky typu za padesát, sto tisíc, tak tam se snažíme maximálně dávat prostor tady místním řemeslníkům. Je tady dost řemesel, takže při běžné údržbě je úplně pravidlo, že volám jen místní řemeslníky,

akorát tam, kde si neporadíme místními, tak poptáme okolí.“ R2 odpověděl: „Tak my jsme je neupřednostňovali, my jsme si udělali výběr zhotovitele a vlastně ta nejnižší cena, kterou dal ten zhotovitel, tak jsme vzali. A bylo výborné, že zrovna tu nejnižší cenu dala místní firma, která má již zkušenosti s opravami historických památek.“ Respondent R3 uvedl: „Tak já nevím co to je lokální, ale v okruhu patnácti, dvaceti kilometrů jsme prostě oslovovali, jak truhláře, kteří dělali nové dubové dveře, tak zedníci dělali uvnitř omítky, dlažby nám pokládali tady odsud místní. Pokud je to možné, pokud je to malá zakázka a pokud jsou ty kapacity na to, že jsou schopný nám to udělat, tak se snažíme tady využít, poptávat tady místní.“ R4 odpověděl: „No, oslovovali jsme. Ale lokální? U nás tady žádný nemáme, takže z okruhu Litoměřicka ano.“ R5 reagoval na otázku takto: „Při opravě té sochy ne, jednak tady nikdo takový není na historickou opravu pískovce a musel to navíc být restaurátor. Ale jinak se snažíme oslovovat lokální zhotovitele.“ R6 konstatuje: „Nahlížíme na to tak, že je zohledňujeme. Oslovili jsme firmu tady z vedlejší obce. Takže stoprocentně je upřednostňujeme. Pokud nemusím brát cizí lidi, protože mi to podmínky nařizují, tak chci převážně místní.“

Otázka č. 11: Jaký byl vyvolán zájem o opravu památky/kulturních a venkovských prvků ze strany lokálních zhotovitelů?

Schéma č. 12

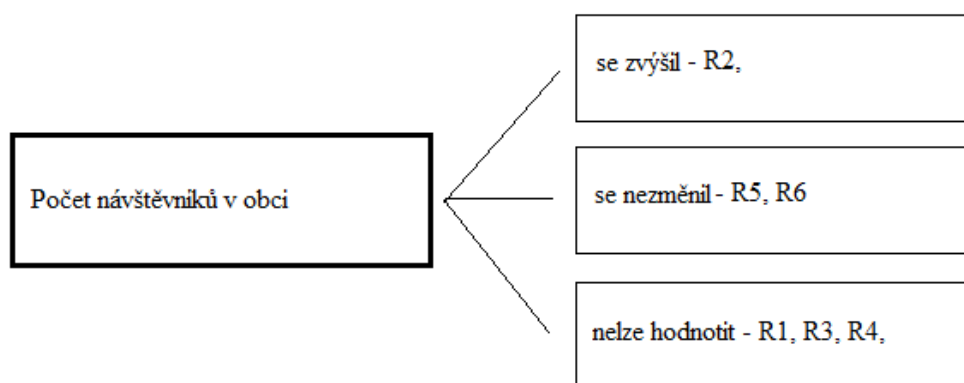

Z odpovědí představitelů obcí je zřejmé toto: R1 odpověď interpretuje takto: „Je to v každém tom řemesle jeden, dva, koho tu máme. Takže se vždy snažíme zapojit do toho je, takže oni víceméně čekají, co dostanou za práci, za zadání a pak jsou schopní to realizovat.“ R2 říká: „Místní se nenabízeli sami, zřejmě se to ani nedozvěděli. Kdyby to věděli, je možné, že by se ozvali. Firmy většinou sledují velká výběrová řízení, tak tam se sami přihlásí, ale na malé zakázky neberou ohled.“ R3 konstatuje: „Teoreticky žádný, musí

se několikrát oslovovat, posílat cenové nabídky a tak dále, jako že by se rvali, to ne no.“ R4 odpověděl: „No ono už v té době bylo práce docela hodně, takže si mohli docela vybírat, ale nebyl problém nakonec sehnat zhotovitele.“ R5 zhodnotil: „Přihlásilo se jich celkem dost, ale přihlašují se i takoví, kteří podtrhli cenu a nakonec to nevzali. Zájem o zakázku byl, ale že by se o to prali, to zase ne.“ R6 říká: „Vyvěšujeme informace o připravovaných akcích. Ale dalo by se říct, že stavební kapacita je momentálně tak špatná, že člověk spíš musí chodit a přemlouvat je. Protože těch stavebních firem, které dělají dobře, nebo si o nich myslíme, že dělají dobře, tak těch zase už tolik není.“

Otázka č. 12: Jak se projevila vynaložená dotace na počtu návštěvníků obce?

Schéma č. 13

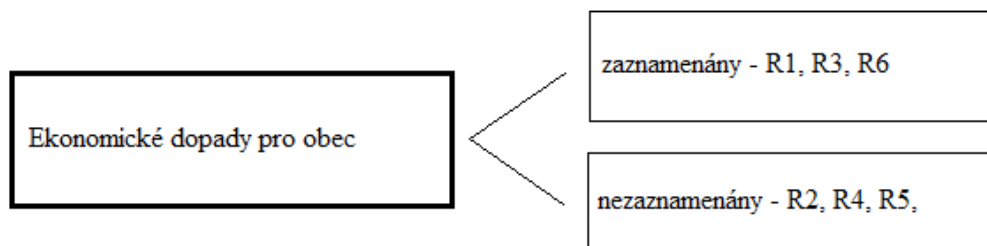

Respondenti odpovídali na otázku zaměřenou na turismus a to takto: R1 odpověděl: „To se asi nedá říct. My jsme byli vždycky cílem návštěvníků. Takže nemohu vnímat jako nárůst, ale prostě je tu setrvalý stav, kde jde jenom o to, jestli ti lidé si tady mají kde v nějakém pěkném prostředí pobýt, a nebo tady jenom projedou.“ R2 hodnotí: „Tohle těžko můžu posoudit, možná že jo. Hlavně ty akce, když tam jsou, tak dříve nebyly, když to nebylo opravené. Na vesnickou pouť nebo jinou akci tam lidi přijdou. Chodí i lidi z okolí, prezentujeme to v kabelové televizi nebo rozhlasem, a nebo farnost si akci vyvěsí na svoje vývěsky i do sousedních obcí.“ R3 uvádí: „To se nedá říct, to nejsme schopni vyhodnotit, protože to je vlastně za obcí.“ R4 vcelku odpovídá stejně jako respondent 3 a to: „Vlastně nepozorují, jestli v roce 2015 tam bylo míň nebo víc lidí. Neumím na to odpovědět.“ A na předchozí odpovědi navazuje R5: „Tak to asi nijak. I třeba děláme tam tu akci, ale zatím to tak velký není, zatím to není tak rozkřiklé.“ R6 hodnotí: „Tak v tomto případě nijak, to je

naše vnitřní záležitost. Není to vidět ze silnice a není to žádná velká památka. Je to hlavně místního významu.“

Otázka č. 13: Jaké dopady měla oprava památky/kulturních a venkovských prvků na ekonomiku obce?

Schéma č. 14

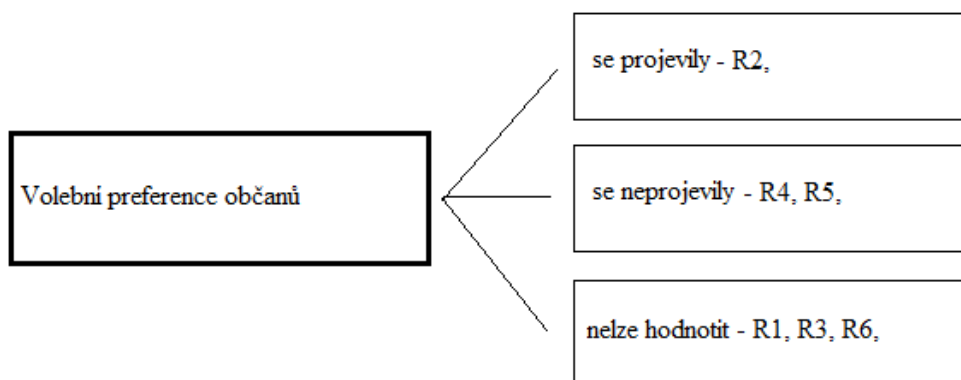
Respondenti odpovídali po zamyšlení se nad otázkou dopadu čerpání dotace na ekonomiku obce. Odpovídali takto: R1 řekl: *„Dá se říct, že měla, protože, ten vybudovaný prvek zvýšil návštěvnost, nebo atraktivitu toho zařízení jako celku, takže se to samozřejmě projevuje v nějaké ekonomické stránce provozu toho zařízení.“* R2 odpověděl: *„Tak jako určitá částka z daňové výtěžnosti na to šla, ale to je opravdu zanedbatelné. V tom velkém rozpočtu města je to malá částka. Vliv na obchodníky v obci to asi nebude mít velký, protože význam je asi zanedbatelný. Tady není tak velká ubytovací kapacita, restaurace, kavárny, vinárny, to tu není tak zastoupeno, aby takhle malá památka pozvedla turistický ruch a aby se v tomto projevila změna.“* R3 hodnotí: *„Obec to zatížilo, ale my jsme s tím počítali, dělalo se to několik let a samozřejmě jsme do toho museli mnohonásobně víc vložit.“* R4 odpověděl: *„No, na ekonomiku obce to v žádném případě dopad nemělo. Jako nemáme extra velké peníze, ale pokud by ty dotace nebyly vyhlášeny, tak bychom tu opravu na té kapliče provedli nejspíše i z našich obecních peněz.“* R5 hodnotí: *„Tak něco nás to stálo, že jo, ale na ekonomiku obce určitě ne. A ani druhotně, že by ta památka přilákala lidi a šli si něco koupit do místního obchodu, to taky ne.“* R6 říká: *„Ve skutečnosti ano. Protože se s tím muselo počítat dopředu a místo kabin na hřišti se dělala kaplička. Protože ta hrozila už nějakým větším poškozením. A druhotně asi ne. Nedovedu si představit, že by kvůli kapliče se zvýšil obrat v místním krámku.“*

1.13.3 Politická oblast

Pod politickou oblast patří tři otázky, které zkoumají, jaké dopady měla čerpaná dotace na volebních preferencích a dále pak, jestli oprava spadá do strategií obcí a jestli jsou drobné památky a prvky prioritou obcí.

Otázka č. 14: Jak se projevilo čerpání dotace na volebních preferencích občanů?

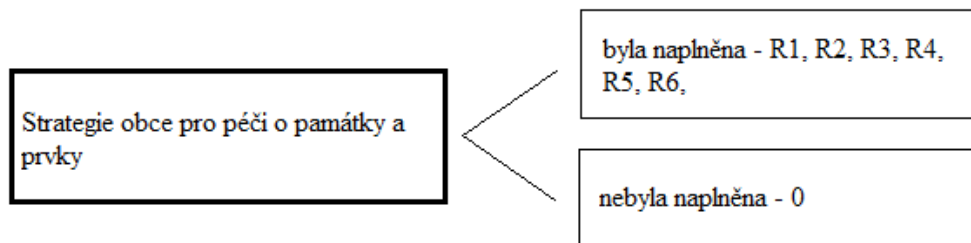
Schéma č. 15

Jestli se čerpaná dotace projevila na volebních preferencích zjišťovala další otázka. R1 odpověděl: „*To netuším. Tento prvek samotný nejspíše vliv nemá, nebo dopad, ale lidi vnímají, když se něco dělá, tak asi můžou být spokojenější, než kdybych tady jenom seděl a platil faktury za svícení a odpady. Pozici jsem obhájil, ale jestli to způsobil jenom tento projekt, tak to netuším.*“ R2 uvedl: „*Těžko říct, volby jsou anonymní, jako já se starám o regeneraci památkové zóny, a s tím souvisí i to historické kulturní dědictví, i tyhle malé památky na vesnici. Možná, že to má i trošku vliv v té volební preferenci.*“ R3 konstatuje: „*Neumím na to odpovědět. Nevím. Je to možné, ale nevím. Ano, lidem se to líbilo, ale je to neměřitelné. Myslím si ale, že lidi jsou prostě spokojení.*“ R4 hodnotí: „*Nevím, to nedokážu zhodnotit. Ale myslím si, že ani ne. Sice občani vnímají, že se tu něco děje, ale že by to mělo nějaký zásadní vliv, to asi ne.*“ R5 odpověděl: „*To si myslím, že ne. Teda u mě ne. Novodobému představiteli obce stačilo, aby tam koupil lavičku, uvařil guláš, dal jim sud piva a volili ho všichni. Myslím si, že se u mě preference neprojevily a celkově si myslím, že ti lidé brzy zapomenou, co jste všeho dobrého udělal.*“ R6 hodnotí: „*Tak to nevím. Jsem tu už od 94, takže to nevím. Ale za všechno ve městě může vedení města. I kladně i záporně.*“

Otázka č. 15: Jak zapadla oprava památky/kulturních a venkovských prvků do strategie chodu obce?

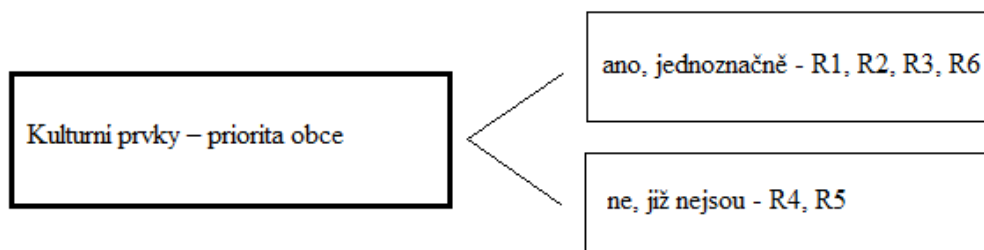
Schéma č. 16

Jestli zapadla realizace opravy památky a kulturních prvků do strategie obce odpovídá další otázka takto: respondent R1 říká: „Ano, naše strategie je zlepšovat zde kvalitu života. Takže využívat veřejných prostranství k aktivitám, které jsou pro občany atraktivní a kde můžou strávit volný čas. Mít kvalitní prostředí v okolí, kde prostě mají místní zájem bydlet.“ R2 říká: „Obec dává každý rok z rozpočtu na opravy komunikací, chodníků, na chod školy, školky, střediska volného času, na sport, na zdravotnictví, a i na kulturní památky, na to má vyčleněný rozpočet, jsou v tom i malé památky. Na letošní rok máme kvótu 685 tis. korun. Přibližně dvojnásobek, než to bylo před čtyřmi roky.“ R3 odpovídá: „Máme strategii, kdy by se letos mělo začít s opravou dalších památek. Vloni jsme na to nesehnali firmu, ale letos bychom měli začít s opravou kulturní památky, tady kaple, a tam je nějaký předpoklad sedm set, osm set tisíc a navíc na to jsme dotaci nedostali.“ R4 odpověděl: „Ano máme nějaký strategický plán zpracovaný – obnova vesnice. A zapadlo to do toho. Měli jsme to tedy ve strategickém plánu. V tom plánu jsme měli vše, co nás tady trápí, to znamená cesty, silnice, kapličku, zeleň dětské hřiště, údržba hřbitova, nějaký odpady a tak dále.“ R5 uvádí: „My jsme měli teda vybudovanou strategii, že z té obce uděláme takovou esteticky útulnou obec. Že tam nebudeme dále stavět nové domy. Takže si tam uděláme takovou krásnou zónu, zeleného krásného bydlení, uděláme si tam stezky a tak. Takže i do toho spadá oprava kulturních prvků.“ R6 říká: „No to doufám, že jo. Máme strategii na starání se o historické prvky v obci, kdy máme zásobník projektů, kde byla kaplička zapsaná. Ta oprava byla potřebná, ale čekalo se, až vyjde nějaká vhodná dotace na to a pak se to provedlo.“

Otázka č. 16: Je opravování kulturních prvků prioritou obce? A proč?

Schéma č. 17

Další otázka se zaměřovala na osvětlení informací ohledně priority obcí v kontextu s kulturními prvky. R1 vidí věci takto: „*Ano. Jsme oblastí, která je rekreační oblastí, nejsme jako městským centrem, nejsme průmyslovou zónou, jsme v pěkné krajině, tak prostě přirozeně upřednostňujeme veřejné prostranství a kvalitně vybavené součásti venkovního prostředí.*“ R2 chápe tuto prioritu takto: „*Je, to priorita je. Zlepšujeme tím prostředí. Vezměme si třeba, jedeme do Rakouska, do Švýcarska, do Německa, tak jak vypadají vesnice, jak vypadají kostelíky, kapličky, tak to je opravu vyleštěné, vyčištěné, všechno opravené. My máme ještě rezervy v tomhle. Ale snažíme se opravovat co nejvíce.*“ R3 uvádí: „*Oprava památek je prioritou obce. A každý rok se snažíme tady v obci na to vyčlenit nějaké peníze.*“ R4 má názor: „*Máme tady jen tu kapličku a jeden křížek nad obcí, ty jsou nějakým způsobem opravené. Kdybychom měli těch památek víc, tak to máme rozplánované postupně, ale takhle ne. Ta oprava, která tady proběhla, je na nějakých patnáct-dvacet let hotová. Takže teď už to priorita na nějakou dobu není.*“ R5 uvádí: „*My už tady právě teďko nic nemáme. Je tam vlastně fara, ale tu vlastní soukromá osoba a ta si to dává sama do pořádku. Ale vzhledem k tomu, že ty památky jsou všechny opravené, tak to priorita byla, teď už není.*“ R6 konstatuje: „*No jednoznačně ano. Priorita obce je udržet stávající majetek v nějakém stavu, abychom to mohli předat dál.*“

Výsledky

Tato diplomová práce se zabývá problematikou a dopady udělených dotací na kulturní dědictví a venkovské prvky na obec jako celku.

Respondentům, kteří byli dotazováni, byly kladeny otázky na zhodnocení těchto dotací. Odpovědi představitelů obcí přinesly řadu pohledů na tuto problematiku.

System poskytování dotačních podpor je obcemi využíván, a několikaleté vyhlášení dotačních titulů se stalo součástí obecních rozpočtů. Představitelé obcí se vyjadřovali jak kladně, tak současně zazněly i některé kritické připomínky. Vcelku ale zdůrazňovali spíše pozitiva. V této práci jsou zhodnoceny všechny části, které se dotační politiky v oblasti kulturního dědictví a venkovských prvků dotýkají, jejich dopady a návaznosti.

Respondenti u **sociální oblasti** uvedli, že čerpání dotace nijak nebo jen mírně ovlivnilo chod obce, a to z důvodů, že tyto sakrální stavby a prvky, na které byla dotace čerpána, jsou malé stavbičky, které nemají výraznou velikost. Například nebyl výrazně omezen pohyb osob v okolí rekonstrukce. Celkově se respondenti shodli, že opravy proběhly relativně v klidu. Jen mírné narušení chodu obce vidí R5 v tom, že občané se podivovali nad rekonstrukcí, protože o její realizaci nebyli informováni. Zajímavostí je, že R5 tvrdí, že o rekonstrukci historického prvku obyvatele v obci informoval běžnými informačními způsoby, a i přesto byli lidé rekonstrukcí překvapeni. Zde by stálo za to se zamyslet nad zlepšením informovanosti občanů v obci, což by následně zabránilo případnému nedorozumění u občanů. R6 vidí komplikaci v ovlivnění chodu obce pouze ze své strany, kdy hodnotí administrativní zátěž, spojenou s vyplněním žádosti o dotace. Díky malé velikosti obce je na správu obce stanovený pouze omezený počet pracovníků, proto dotace vyřizuje sám. Dotační problematiku hodnotí jako velkou administrativní zátěž, kdy musí v rámci povinných příloh pečlivě dokumenty shánět a dokládat, aby se splnily přísné dotační podmínky. A díky tomu tento čas zabírá velkou část jeho pracovního harmonogramu.

Z pohledu spouštění dalších interakcí občanů v obci, po čerpání dotace, se dozvídáme zajímavé informace. Pět respondentů se shodlo, že dotace měla vliv na další pořádání akcí v obci. Že dotace splnily tento účel maximálně. Jen v jednom případě R4 nezpozoroval nějaké změny oproti době před realizací dotace. Nicméně nepopírá kladný

dopad na občany. V ostatních případech uplatněná dotace způsobila přirozené scházení se občanů na místě, které před dotací nebylo možno využívat, anebo občané ani neměli zájem. Tím, že se vybuduje nový prostor, opraví se chátrající památka, je zajištěn zvýšený zájem o konkrétní místo, pořádají se zde akce, na rozdíl od doby minulé, kdy se zde nic nekonalo. Mohlo by se říci, že tato dotace zvyšuje zájem občanů o chod obce, ať už z pohledu z estetického hlediska, tak i z pohledu prováděných akcí v obci. Nejvýraznější prospěch z oprav sakrálních staveb mohou mít věřící lidé. Příkladem je i účast na vysvěcení kapličky za osobní přítomnosti kardinála Dominika Duky. Dalším příkladem je vysvěcení opravené kapličky z těchto dotací monsignorem Václavem Malým, světícím biskupem pražským. Výsledkem čerpání dotací je tedy i přítomnost společenských autorit v místech, kam by se obvykle ani nedostaly. Iniciují tedy kulturní život v obci. Opravená místa slouží nejen k zábavě, ale také se zde sdružují občané a místní spolky, aby se nadále mohli o opravené památky a prvky aktivního odpočinku starat. Tím je podpořena nejen zábava plynoucí z uspořádaných akcí, ale možná, ještě cennější, je projev dobrovolných aktivit občanů v obci, který se pozitivně projeví na soudržnosti lidí a na dalších následných interakcích. Lidé jsou rádi aktivní a mají dobrý pocit z vykonané práce ve svém bydlišti pro dobrou věc. Současně mohou být hrdí za zvelebené prostředí. Zajímavé z komentářů respondentů také je, že vliv dotace na další interakce občanů, se týkají jak mladých, tak starších obyvatel. Za zmínku dále stojí odpověď R5, kdy nově vznikla sportovní akce - běh V září k Máří, která se začala konat až po opravě sochy za udělenou dotaci. Díky dotaci vznikl prostor nejen pro sportovní vyžití a zábavné akce, ale v jedné opravené kapličce se pořádají i výstavy fotografií.

Vynaložená dotace dále ovlivnila kvalitativní parametry života v obci. Čtyři respondenti uvedli zvýšení kvality života, další dva, že změna nenastala. Z interpretovaných odpovědí vyplynulo, že správně investované dotace mohou přinést v důsledku až zkvalitnění života v obci. Dotace pomohly opravit památky a venkovské prvky, což zlepšilo estetický dojem v daném místě. V případě že by se obec rozhodla pro stejnou opravu z vlastních zdrojů, rozhodně by opravy nebyly v provedeném rozsahu a kvalitě, z důvodu vynaložení omezených finančních prostředků. Občané před opravou kapliček neměli motivaci k jejich návštěvám, jejich havarijní stav spíše hrozil nebezpečím úrazu, než potěšením. Ani farář neměl důvod v nich provést mši. Až po opravě vznikly nové možnosti využití objektů, a tím i zkvalitnění parametrů života v obci. R3 uvedl, že

oprava hřbitova iniciovala vytvoření hlídací služby na hřbitově, která zabezpečuje ochranu tohoto místa a tím předchází případnému vandalismu. A z hlediska estetiky obce R4, R5, R6 hodnotí provedené opravy jako zkvalitnění života v obci.

Prestiž obce se dle vyjádření poloviny respondentů zvýšila, a druhá polovina respondentů uvedla, že změnu nezpozorovala. Z odpovědi R1 lze konstatovat, že prestiž obce roste s každým provedeným projektem. Opravou nebo vybudováním nových prvků se zvyšuje povědomí o obci a provedené projekty dotváří obraz celé obce. Opravené prvky se stávají cílem nejenom místních, ale i návštěvníků, kteří by za normálních okolností obec nenavštívili. V druhém případě se o zvýšení prestiže postarala soutěž pořádaná Sdružením historických sídel, která vyhodnocovala přihlášené opravené kapličky v soutěžním prostředí Ústeckého kraje. Kapličky se umístily na druhém místě. Opravy se tedy dají veřejnosti prezentovat i takto. Odpověď respondenta R3 nám říká, že opravená památka je otevřená nejen místním, ale i široké veřejnosti a tím se prestiž obce zvyšuje. Na druhou stranu zbytek respondentů změnu prestiže obce po čerpání dotace hodnotí jako nevýznamnou z důvodu odlehlosti těchto obcí od většího dopravního tahu, umístění kapličky mimo hlavní silnici, či centrum obce. Jsou to prvky malého významu, které se hůře prezentují veřejnosti. Kdyby o opravách široká veřejnost věděla, určitě by si k opraveným kapličkám a venkovským prvkům cestu našla. V tomto případě, ale hraje roli i malá velikost obcí, kde dopad čerpané dotace má význam spíše pro tamní obyvatelstvo.

Občané hodnotí, prostřednictvím všech šesti respondentů, čerpané dotace na kulturní dědictví, kladně. Lidé posuzují dotace týkající se dané problematiky za vhodně vynaložené. Obyvatelé jsou spokojeni i s počtem uspořádaných akcí navázaných na daný objekt. Představitelé obcí nezaznamenali negativní ohlasy například týkající se jednorázových omezení, nutných v průběhu pořádaných akcí, např. parkování. Většina akcí není takového rozsahu, aby se zabránilo místnímu obyvatelstvu v jejich běžném životě. Byla zmíněna pouze jedna výjimka, jedna občanka by preferovala místo opravy hřbitova investice do jiných oblastí obce, nechce podporovat mrtvé, ale chtěla by podporovat živé.

Případné možné konflikty mezi žadateli o dotace na zemědělství a na kulturní dědictví měla za úkol zjistit další otázka. Jednalo se o předpoklad, že peníze, přidělené na opravy kulturních a venkovských prvků, jsou uvolňovány Ministerstvem zemědělství. Tím by mohl vzniknout konflikt mezi zemědělci, kteří nárokují platby na zemědělskou plochu a provoz, a obcemi, které žádají prostředky na opravu kulturního dědictví. Z odpovědi

vyplývalo, že představitelé pěti obcí žádné konflikty nezaznamenali, pouze v jednom případě respondent uvedl, že každá zájmová skupina, ať už zemědělci, nebo zástupci samospráv, si hájí své zájmy. Nechtějí se dobrovolně vzdát peněz na úkor jiné zájmové skupiny. Zazněla zajímavá myšlenka, že Ministerstvo zemědělství by se mělo přejmenovat na Ministerstvo zemědělství a venkova, protože zemědělství a venkov jsou od sebe neodlučitelné oblasti a patří k sobě. Historicky Ministerstvo zemědělství podporovalo nejen zemědělce a jejich prvovýrobu, ale i venkov jako celek. Tato dotace na údržbu a obnovu kulturního dědictví venkova, vzniklá v roce 2016, výrazně přispěla k rozšířenému okruhu příjemců dotací. Ministerstvo tímto sebe nechápe jen jako podporovatele zemědělství, ale také venkova. Na druhou stranu představitelé obcí zainteresovaní v opravě památek by měli více zemědělství chápat jako nezbytnou část venkova. Vystává otázka, jak by mělo ministerstvo nastavit poměr udílených prostředků mezi zemědělce a samosprávu, ale v poslední době se jim to podle odpovědí respondentů pravděpodobně daří už jen tím, že Ministerstvo zemědělství tyto různorodé dotace vypisuje. Dále zazněla myšlenka, kdy respondent R2 se domnívá, že částka alokovaná na udržování těchto malých venkovských prvků je v poměru k vyplaceným zemědělským dotacím tak minimální, že pro zemědělce jsou bezvýznamné, bez pocitu jakéhokoliv omezení. Odpověď respondenta R4 nahlíží na problematiku z historie, kdy dnes opravovanou kapličku při její výstavbě finančně podpořil místní sedlák. Tím je potvrzena domněnka, že venkov a zemědělství je historicky společně spjaté a nelze je ani v dnešní době rozdělovat. Žádné konflikty v nastavených dotacích nevznikají.

Při odůvodňování smyslu poskytnutých dotací na kulturní prvky a dědictví vůči palčivějším problémům, které sužují Českou republiku, se respondenti shodli, že chápou problémy s větší prioritou potřeby finančních prostředků, ale pro ně jsou jejich požadavky odůvodnitelné. R1 odpověděl, že v době čerpání dotace na venkovské prvky celorepublikové problémy nebyly tak rozšířené. Vlivy sucha se projevují již nějakou dobu, ale teď teprve nabývají na významu. To samé kůrovec, ten byl soustředěn v jiných regionech, než se obec nachází. Řada peněz by mohla jít na naléhavější věci, ale i přesto si R1 stojí za tím, že projekty typu oprava kapličky, vybudování venkovských prvků, vytvářejí kvalitu života občanů v obci, která je nepostradatelná. Projekty tohoto typu podporují u lidí pohodu a duševní zdraví. Pokud tedy podpora takovýchto projektů nezpůsobí krizový stav společnosti ve věci nasycení obyvatelstva, tak je správné, že na ně nějaké určité finance

přiděleny jsou. R2 poukazuje na vznik škod, kdyby se památky neopravovaly. Byly by ponechány přírodním vlivům, které by na ně působily, a zapříčinily by jejich zánik. To by následně vyvolalo mnohonásobně vyšší výdaje na opravu rozbořené památky, než když se průběžně udržuje. Anebo by určité venkovské prvky zcela vymizely a tím by se ztratil ráz krajiny a odkaz na historii. R3 hodnotí odpověď příklady, že momentální problémy se suchem se jich netýkají, lesy nemají, nemoci prasat nemusí řešit, korona vir také ne. Za celou dobu úřadování představitel obce nezažil žádnou kalamitu, která by se jich dotkla. Tím zdůrazňuje, že kdyby se rozdělovaly peníze jen na kalamitní stavy, jejich obec by žádné neobdržela. Vyslovuje myšlenku, že republika je tak různorodá, že problémy, které se týkají jen části regionu, a jsou hodně probírány médii, se nemusí dotýkat všech oblastí a pro ně jsou přeceňovány. Další respondenti se shodli, že není možné pouze upřednostňovat jednu oblast problematiky. Vždy je důležité zachovat při rozdělování dotací různorodost. Při nevhodném rozdělování by historické stavby a zámky mohly po čase skončit až jako zříceniny. Představitel obce, jako správce majetku obce, se musí zasloužit o zachování historického majetku pro předání dalším generacím.

Všichni respondenti jsou s přidělenými dotacemi na opravu památek a kulturních prvků zcela spokojeni. Shodují se na tom, že peníze z dotace splnily svůj účel, vytvořily projekty, které fungují a mají možnost je nadále rozvíjet. Dotace zajistily kvalitní, estetické místní prostředí, nejen pro obyvatele, ale i pro návštěvníky obce. Udělené dotace pomohly spustit projekty, na které by se z rozpočtu obce nemuselo dostat. Kladně hodnotí také zájem Ministerstva zemědělství o tuto problematiku prostřednictvím udílených podpor. Dotace na kulturní dědictví napomáhají udržovat a zachovávat odkazy z minulosti a dále napomáhají k příznivé atmosféře současného soužití v obci. Jsou spokojeni i s výší spoluúčasti udělené dotace, která byla 30 %. A dále zdůrazňují fakt, že na základě udělení dotace mohla oprava památky proběhnout v takové kvalitě, aby byl přizván restaurátor, který opravu provedl odborně. Bez dotace by se snížil rozpočet obce na opravu a restaurátor nebo jiný odborník by nebyl přizván. Další zajímavá hodnotící myšlenka vyzněla pozitivně, že když obec na dotaci dosáhne, pomůže jí to zrealizovat zamýšlené projekty, jinak nerealizovatelné. Respondent se ale kriticky vyjádřil k nastavení udílení dotací. Myslí si, že dotace navyšují hodnotu prací u soukromých firem, které reagují jinak, pokud jsou najaty na akci uskutečněnou z udělené dotace. A jejich ceny se zvýšily dvakrát až třikrát. Navrhuje, aby dotace na určité projekty neexistovaly a raději byly navýšeny

částky pro rozpočty obcí. Má názor, že by se zamezilo plýtvání peněz, nepotřebným čerpáním úplně celé přidělené částky. Toto tvrzení jde proti předchozímu, kdy se dává do kontrastu kvalita provedených prací s dotací (přizváním si odborníka), a nebo opravy provedené za méně peněz, ale za to bez garance správně provedených postupů. Zajímavé by bylo, kdyby se dotace přestaly poskytovat, jaké by to mělo dopady na ceny prací.

Vnímání poskytnutí dotací, které jsou zaměřeny na opravy památek a kulturních prvků, lze znovu shrnout jako výhradně kladné. Ve společnosti panuje s těmito projekty spokojenost. Představitelé obcí mají po realizaci od občanů pozitivní zpětnou vazbu. Lidé je chválí a vybudované projekty využívají. Občané se aktivně zajímají o stav památek, spolupracují s obcí, sami iniciují a nalézají možná řešení oprav. Z provedených oprav mají následně radost a určitý pocit zadostiučinění. Díky tomu, že oprava proběhla za přispění dotací, které plynuly od státu, zvyšuje se k němu důvěra.

U **ekonomické oblasti** respondenti uvedli, že zadáním prací na opravách lokálním řemeslníkům přispívají k udržení zaměstnanosti občanů v obci. Dotace podporuje převážně malé řemeslníky, osoby samostatně výdělečně činné, které mají touto cestou zajištěnou podporu svého řemesla. Dotace může mít dopad na zachování specifických řemesel, která se na venkově vyskytují, jako například tesař, štukatér, klempíř nebo zámečník. Respondenti se ve čtyřech případech shodli, že jako představitelé obcí, kteří mají provedení projektu na starosti, upřednostňují lokální zhotovitele. Pouze v případě, že požadované práce nejsou v kompetenci lokálních pracovních sil, oslovují řemeslníky a firmy z širšího okolí. Výhody lokálních zhotovitelů také tkví v dobrých referencích, snadné domluvě, znalosti prostředí a dále pak i ve snazším vymáhání reklamačních záruk. Zbylí dva respondenti odvětili, že upřednostňovali jako nejvýznamnější kritérium výběru zhotovitele nabídkovou cenu. Z dalších možných důvodů, proč nepreferovali lokální zhotovitele, byl prostý fakt, že obec je tak malá, že nedisponuje žádnými řemeslníky, a proto musela oslovovat firmy z jiných oblastí.

Na druhou stranu bylo zajímavé zjišťovat, jaký byl vyvolán zájem ze strany lokálních zhotovitelů o opravy památek a venkovských prvků. Po zamyšlení respondentů nad touto problematikou vyšel najevo vyvážený poměr zájmu/nezájmu o opravu ze strany lokálních zhotovitelů. Zazněly odpovědi, které popisují ze strany zhotovitelů jak zájem, tak i nezájem. Nejčastější odpověď byla, že zájem lokálních zhotovitelů sice o zakázku byl, ale

jejich, v té době enormní pracovní vytíženost ve stavebním odvětví, nedovolovala se výběrových řízení účastnit. Tato odpověď zazněla v polovině případů. Dva respondenti uvedli, že se o zakázku lokální firmy nezajímaly, například z důvodu malé velikosti zakázky. U jednoho respondenta vyšlo najevo, že zájem o opravu památky byl, a to díky unikátnosti projektu. Vyšla také najevo možnost motivace účasti lokálních zhotovitelů ve výběrových řízeních. Zájemci o zakázku mohli využít možnosti odstoupení od vyhraného výběrového řízení z důvodu, že se zúčastnili většího počtu jiných výběrových řízení a nakonec si vybrali jen ty pro ně nejvýhodnější.

Ekonomiku obce by mohla také ovlivnit otázka turismu, a to za předpokladu, že by opravená památka nebo vybudovaný venkovský prvek přilákala do obce nové návštěvníky. Vlastní hodnocení představitelů obcí o počtu návštěvníků po provedených opravách je buď jako navyšující se, nebo jako nezměněný a dále pak také jako nehodnotitelný stav. Počet návštěvníků nelze hodnotit u respondenta číslo 1, 3 a 4. Obec R1 je zasazená do krásného přírodního prostředí, které je vyhledávané samo o sobě určitým počtem turistů. A proto nelze zhodnotit nárůst nebo úbytek počtu návštěvníků. R1 uvádí, že do obce jezdí návštěvníci, kteří se i opakovaně vrací. Z toho můžeme vyvodit, že každý projekt, který obec zkrášlí a přispěje k jeho přívětivé atmosféře, je pro obec prospěšný, i přesto, že neexistují prokazatelná čísla o nárůstu návštěvníků. Počet návštěvníků se po opravě nezměnil u dvou respondentů, a to u R5 a R6, kdy hodnotí realizovaný projekt jako malý, bez většího dopadu na návštěvnost. Tedy většího významu, než pro nové turisty, mají tyto projekty dopad na místní komunitu a estetiku obce. Pouze R2 připouští, že počet návštěvníků se navýšil oproti minulosti o návštěvníky, kteří se nově účastní akcí, které se před opravou nekonaly.

Z celkového ekonomického hodnocení představiteli obcí u uskutečněných projektů lze z rozhovorů konstatovat, že opravy památek a prvků ekonomické dopady na obce jsou. A to spíše za určitých podmínek, a to převážně z hlediska velikosti obce. R1 hodnotí ekonomické dopady z pohledu zatraktivnění lokality a tím zvýšení návštěvnosti celého objektu. R3 a R6 ekonomický dopad na obec hodnotí ze strany zatížení obecního rozpočtu. Obce s výdaji na doplacení 30% spoluúčasti musely dopředu s touto částkou počítat a musely k tomu rozpočet obce přizpůsobit. Na druhou stranu nevidí ekonomický dopad pro získání příjmů obce ve smyslu větší návštěvnosti turistů opravených míst. Ekonomické

dopady na obec nebyly zaznamenány u respondentů R2, R4, R5 a to ze strany zatížení rozpočtu obce, tak i ze strany zvýšení příjmů od návštěvníků obce.

Respondenti u **politické oblasti** hodnotili dopady čerpaných dotací na volební preference občanů vůči představitelům obcí. Tři respondenti uvedli, že dopad na preference nelze objektivně v jejich případech hodnotit. Zmiňují ale myšlenku, že občané pozorují dění v obci, a když se realizují nové projekty, tak mohou být spokojenější. A také dodávají, že z pohledu obyvatele obce za všechno dění v obci může její představitel, za provedené změny i za problémové věci. V několika případech došlo k znovuzvolení starosty. Dva respondenti uvedli, že volební preference se neprojeví, že projekty byly malého rozsahu. A v jednom případě byla nastíněna myšlenka, že pro občany je někdy důležitější než zachování historických památek, uspořádání předvolebního mítinku s gulášem a sudem piva. Pouze jeden respondent předpokládá, že soustavná péče o památky v obci zvyšuje volební preference občanů vůči představiteli obce.

Představitelé obcí také hodnotili zapadnutí oprav kulturních a venkovských prvků do strategií obcí. Všichni uvedli, že strategie, které v jednotlivých obcích mají, vždy obsahují zmínku o správě historických prvků. R1 popisuje strategii obce jako zlepšování kvality života v obci. Zajišťování kvalitního prostředí pro občany, kteří mají zájem v obci bydlet. R2 potvrzuje, že opravy památek a kulturních prvků do strategie obce zapadají i tím, že obec garantuje každý rok určitou část rozpočtu na kulturní památky. R3 počítá s dalšími opravami památek v obci, které mají rozplánované na další roky. U R4 mají zpracovaný strategický plán – obnova vesnice, kde je i mimo péče o kulturní prvky na stejné významové hladině oprava silnic, údržba zeleně a odpady. U R5 oprava kulturních prvků zapadla do strategie obce, kdy plán je vytvořit esteticky útulnou obec, tzv. krásnou zónu, která bude malebná. A slova výše uvedená potvrzuje i R6, kdy renovace kapličky zapadla do Zásobníků projektů, které obec má obec zpracované.

Z reakcí na otázku, jestli je opravování kulturních prvků prioritou obce, vyšlo z odpovědí respondentů najevo, že péče a opravy kulturního dědictví je vždy pro obec prioritou. Pouze ve dvou případech o prioritě nelze hovořit, protože se v obci již nenachází další památky, které by opravu ještě potřebovaly. Ve zbývajících případech opravy prvků mají pro obec prioritu, kdy popisují obec jako rekreační zónu, která přirozeně upřednostňuje kvalitní veřejné prostranství. Snaží se dosáhnout estetičnosti zahraničního

venkova Švýcarska, Rakouska nebo Německa, kde vesnice jsou čisté a opravené. A v neposlední řadě představitelé obcí považují za prioritu opravy historických památek a prvků z hlediska zachování stávajícího majetku v udržovaném stavu, a jeho následné zajištění a předání následujícím generacím.

Zhodnocení výsledků a doporučení

Předkládané výsledky vycházejí z analýz, které byly získány pomocí provedených polostrukturovaných rozhovorů s představiteli obcí na Litoměřicku. Předmětem analýzy byly obce, které čerpaly dotace na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků. Zobecněním získaných dat lze konstatovat, že všichni dotazovaní představitelé obcí a také občani žijící v zájmových obcích jsou spokojeni s udělenými dotacemi. Což je dle mého názoru stav, kdy udělované národní dotace plní beze zbytku určený účel, který má napomoci zlepšení života na venkově. Spokojenost, v tomto případě, vychází ze správného nastavení dotační politiky, kdy je možné čerpat až 70 % žádané částky, a dále pak z příznivých vlivů, které mají opravené historické prvky na obec. Jedním z hlavních přínosů na obec je zapojení občanů do chodu obce, kdy se díky uskutečněným opravám vytváří neformální spolky, které iniciují další prospěšné činnosti. Dále pak se díky zkoumaným dotacím iniciuje bohatý kulturní život v obcích. Organizují se veřejné akce, které před využitím dotace neexistovaly a toto všechno dokládají odpovědi respondentů. Dalším zajímavým výsledkem, který potvrzuje domněnku je, že čerpání dotací spouští interakce občanů. Toto je potvrzeno kvalitativním výzkumem, a to tím, že lidé se u opravených míst schází, diskutují nejen o nich a prohlubují si vzájemné vazby, které posilují soudržnost obce a napomáhají ke vzniku kolektivní identity. Vše funguje jako spojující prvek mezi občany navzájem a mezi občany a představiteli obcí.

Vzniklé akce okolo opravených prvků jsou kvitovány a to převážně místními obyvateli. Což se prokázalo zvyšujícím se zájmem o památku. Tento fakt svědčí o přínosech pro obec, jak už zkvalitněním prostředí pro život, tak i estetickými vlivy.

Dalším je fakt, že bez udělených dotací by mohlo docházet k provedení oprav, které by nebyly v takové kvalitě a míře bez přispění dotací. Což dokazuje odpověď respondenta, který k opravě přizval zkušeného štukatéra, který představoval vyšší náklady, ale práce byly provedeny více odborně.

Cílem dotazování představitelů obcí bylo dále zjistit spokojenost a vnímání občanů s přidělenými dotacemi. Byla vyjádřena velká spokojenost napříč celým spektrem skupin občanů, naproti tomu nebylo uvedeno vysloveně záporné hodnocení. Dokládají to zmínky o zvýšení prestiže obce, estetického dojmu a zkvalitnění prostředí.

Vzhledem k tomu, že se Litoměřicko nachází v turistické oblasti, která je charakterizována malebnou krajinou, je podpora pozitivních vjemů turisty, zájmem všech, jak představitelů obcí, tak i občanů.

Obyvatelé, kteří jsou zapojeni do zemědělské činnosti, neprojevují negativně vůči samosprávám, které dotace na kulturní prvky čerpají. Přesto, že peníze jdou z Ministerstva zemědělství. Potlačit tento případný spor je plně v rukách Ministerstva zemědělství, které zatím hranici mezi těmito dvěma oblastmi spravedlivě vybalancovává. Vychází také najevo, že venkov a zemědělství jsou z důvodu historické provázanosti pevně spjaté a není možné tyto oblasti rozdělovat.

Palčivější problémy, které sužují celý národ a jsou probírány médii, jsou v gesci státu, který by se o ně měl postarat. Protože jak se ukázalo, ve zkoumaných obcích se neprojevilo například velmi diskutované extrémní sucho, kůrovcová kalamita a ani další problémy. Proto u vybraných obcí, opravy malých historických památek mají své zastoupení odůvodnitelné v obecních prioritách.

Dalším výsledkem bylo zjištění, že čerpané dotace zajišťují zaměstnanost drobných živnostníků na venkově. Z necelých 70 % respondenti odpověděli, že upřednostňují malé lokální zhotovitele před cizími firmami z daleka. A dále pak překvapivé zjištění, že zájem o práce ze strany malých živnostníků není tak velký, jak by se mohlo zdát. Je to díky situaci na trhu práce, kde je nedostatek pracovní síly ve všech odvětvích. Aktuálně díky zpomalení ekonomiky z důvodu pandemie koronaviru by se ale mohla v budoucnu zvýšit důležitost těchto malých podpor, díky celosvětové nejistotě a neznámému vývoji na pracovních trzích.

Překvapivým zjištěním byla, i přes celkovou spokojenost s obdržanou dotací na opravu venkovských prvků, projevená nespokojenost s celkovým nastavením dotací. Představitelé obcí kritizovali proces žádání o dotace, kdy jsou zahlceni splněním mnoha přísných podmínek a dále pak velkou administrativní zátěží. Následně projevili nespokojenost s nadhodnocenými cenami za práce a činnosti, které v případě dotace musí být splněny, oproti standardu bez dotace. Zde by se hodilo zamýšlení nad možnostmi dotace finančních prostředků z národních dotací, které by mohly být přesunuty přímo do rozpočtů obcí a obce by si s prostředky hospodařily dle svých účelů. Protože obec nejlépe ví, jaké problémy ji sužují. Administrativní náročnost by bylo vhodné zúžit a podmínky

přidělení dotace neuplatňovat tak striktně. Celkový systém udílení podpor by mohl být zjednodušen a zpřístupněn širšímu počtu žadatelů.

Přesto, že zazněly i nějaké výtky, poskytnuté dotace mají kladný vliv na obyvatele a chod obce. Nevidím problém v zachování a pokračování tohoto programu, byť se uvidí, za jakých podmínek a kolik peněz se uvolní na další roky. Podnětem pro představitele obcí by mohlo být zlepšení propagace opravených památek občanům, například v lokálních novinách, aby se zlepšila informovanost a aby se lidé dozvěděli detaily o opravených prvcích a podnítilo je to k ještě větší sociální soudržnosti a významnější důvěře ve stát.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývá dotacemi na obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků na Litoměřicku. V teoretické části této práce se vyskytují všeobecné informace z veřejně dostupných zdrojů, které byly sepsány do přehledu literatury. V jednotlivých kapitolách první části práce jsou sepsány informace jak o památkách, dotacích, kulturním dědictví, tak i o venkovu jako takovém.

Druhá navazující část se zabývala názory představitelů obcí na téma, jaký význam mají dotace na obnovu kulturního dědictví venkova a venkovských prvků pro obec. Z tohoto téma vzniklo pět výzkumných otázek, na které práce hledala odpověď. Pro zjištění odpovědí byla použita metoda polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny s představiteli obcí. Při vedených rozhovorech byly postupně zodpovězeny všechny otázky. Ve kvalitativním výzkumu se otázky zaměřovaly převážně na pochopení dopadů čerpaných dotací na obec z hlediska vnímání občanů (sociální oblasti), dále pak na ekonomiku obce a také na možný prospěch představitelů obcí, po provedených opravách, při volbách.

Respondenti hodnotí dopady čerpání dotace na kulturní dědictví jako pozitivní ve všech případech. Čerpání dotací podporuje kvalitu prostředí obce, jak z estetického hlediska, tak i z dalších možných plynoucích výhod. Udělená dotace zapříčinila možnost setkávání občanů, jak za cílem zábavy (různé poutě a společenské setkání), tak také za vykonáním prospěšných prací, v rámci následné dobrovolné péče o opravené prvky. Oprava prvků tyto činnosti iniciovala. Opravy v občanech dále iniciují zájem o historii a prostředí, ve kterém žijí. Kromě toho se zvedla prestiž obce, díky možnosti prezentovat své povedené projekty, na které by se pravděpodobně bez dotace nedostalo v takové hodnotě, a následně by nebyly práce provedeny v požadované kvalitě. Udělená dotace zapříčinila všeobecné kladné hodnocení občanů a jejich spokojenost. Představitelé obcí se nesetkali s významnou kritikou občanů. Také bylo zjištěno, že dotace nevyvolávají konflikt mezi různými zájmovými skupinami žadatelů o dotace z Ministerstva zemědělství. Kulturní prvky a zemědělství jsou chápány jako neoddělitelné součásti, které se z historického i současného hlediska doplňují. Čerpání dotací na kulturní dědictví také obstálo v porovnání s prioritnějšími problémy státu. Představitelé obcí si dovedli odůvodnit potřebu oprav památek a kulturních prvků před celorepublikovými problémy typu sucho, ptačí chřipka a dalšími problémy. Respondenti dále vyjadřovali spokojenost s nastaveným principem

udělovaných dotací, kdy mohli čerpat až 70 % celkové částky na opravu. Na druhou stranu zdůrazňovali výraznou administrativní zátěž pro vyřízení dotace.

Udělená dotace také podporuje lokální zhotovitele, malé řemeslníky, kteří díky ní mohou získat práci. Tento fakt byl potvrzen v rozhovorech i přesto, že v dnešní době je dostatek pracovních nabídek. Představitelé obcí preferují na práce tohoto typu lokální zhotovitele. Zájem o zhotovení prací ze strany lokálních zhotovitelů byl, ale pracovní vytíženost dnešní doby nedovolovala se zapojit. Cestovní ruch nelze použít jako ukazatel úspěšnosti projektu, protože tyto malé prvky nezajistily zvýšení návštěvnosti obcí. Význam oprav je tedy spíše pro obyvatele obcí. Díky vynaložené dotaci neměla oprava velký vliv na rozpočet obcí, kdy představitelé obcí sice s investicí museli počítat, ale nebyl to významný zásah do chodu obce.

Představitelé obcí těžko hodnotili volební preference občanů a proto vyšlo najevo, že ve většině případů to vliv na znovuzvolení představitele obce nemělo a nebo mělo minimální. Díky čerpané dotaci obce naplnily své strategie, kde péče a opravy o kulturní prvky je ukotvena. Také tím potvrdily fakt, že opravy historických prvků jsou v obcích brány jako priorita. Kdy udržovaný stav majetku obce v podobě kapliček, křížů, hřbitovů a soch je nutné udržitelně zachovat pro další generace.

Při shrnutí odpovědí, můžeme tedy doporučit pokračování dotačního titulu podporujícího zachování kulturního dědictví na venkově i přes administrativní zátěž a náklady, které jsou s tím spojené.

Seznam použitých zdrojů

- 1) BLAŽEK, Jiří a David Uhlíř. Teorie regionálního rozvoje, nástin, kritika, implikace, Praha 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- 2) BRADNA, Jan a kol. Partnerství a sítě v péči o kulturní dědictví. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. ISBN 978-80-7395-718-6.
- 3) Celostátní síť pro venkov. Místní akční skupiny Ústeckého kraje a úspěšně realizované projekty Programu rozvoje venkova. Chomutov: Akord Chomutov, 2012.
- 4) CZUMALO, Vladimír, Jiří T. Kotalík, Petr Štoncner, Vratislav Nejedlý, Martin Zídek a Eva Dufková. Péče o architektonické dědictví: sborník prací I. díl: vybrané kapitoly k tématu. Praha: Idea servis, 2008. Památková péče. ISBN 978-80-85970-59-3.
- 5) DAMOHORSKÝ, Milan a Vojtěch Stejskal a kol., Ochrana světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v středoevropském právním kontextu. Praha 2012. ISBN 978-80-87488-10-2.
- 6) DVOŘÁČEK, Petr. To nejzajímavější z Českých hradů a zámků. Olomouc: Rubico, 2007. ISBN 978-80-7346-071-6.
- 7) DVOŘÁK, Max. Katechismus památkové péče. 2. vyd. Přeložil Jaroslav PETRŮ. Praha: Národní památkový ústav, 2004. ISBN 80-86234-55-x.
- 8) GÓRNICKA, Jadwiga. Domácí přírodní lékárna: rádce pro zdraví. Praha: Vašut nakladatelství, 2002. ISBN 80-7236-026-4.
- 9) HÁJEK, Pavel a kol. Obnova a údržba drobné sakrální architektury: základní principy a zásady. České Budějovice: Místní akční skupina Sdružení Růže v nakl. Halama, 2010. ISBN 978-80-87082-18-8.
- 10) HEČKOVÁ, Petra, Petr Horák a Luboš Machačko, ed. Interdisciplinarita v péči o kulturní dědictví: sborník z konference. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. ISBN 978-80-7395-594-6.
- 11) JANOCH, Petr. Fénixové českých zámků: příběhy neobyčejných lidí, kteří dokázali obnovit chátrající dědictví našich předků. Praha: Fragment, 2017. ISBN 978-80-253-3213-9.

- 12) KIBIC Karel, Karel Kuča, Vladimíra Rákosníková, Miloš Solař, Jiří Škabrada a Jan Vinař. Péče o architektonické dědictví: sborník prací III. díl: vybrané kapitoly k tématu. Praha: Idea servis, 2009. Památková péče. ISBN 978-80-85970-67-8.
- 13) KONVALINA, Petr, Jan Moudrý, Jan Moudrý a Jana Kalinová. EU a národní kulturní dědictví. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2007. ISBN: 978-80-7394-028-7.
- 14) KONVALINA, Petr, Jan Moudrý, Jan Moudrý a Jana Kalinová. Evropská unie a národní kulturní dědictví: odborná monografie. V Českých Budějovicích: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2007. ISBN 978-80-7394-028-7.
- 15) KOŽELUHOVÁ Dagmar a kol. Adopce památek a jiné možnosti financování obnovy kulturního dědictví. Putim: Institut pro památky a kulturu, 2015. ISBN 978-80-904624-2-7.
- 16) KRUMLOVSKÁ, Olga. Mystická místa Čech a Moravy. Praha: Plot, 2010. ISBN 978-80-7428-049-8.
- 17) KUČOVÁ, Věra. Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2009. Odborné a metodické publikace (Národní památkový ústav). ISBN 978-80-87104-52-1.
- 18) Kulturní dědictví a památková ochrana, Sborník z konference AUÚP, Tábor 5. – 6.5.2016
- 19) MACHÁČEK, Jaroslav, Petr Toth a René Wokoun. Regionální a municipální ekonomie. Vysoká škola ekonomická v Praze: Oeconomica, 2011. ISBN 978-80-245-1836-7.
- 20) MACHÁČEK, Jaroslav. Ekonomické souvislosti využívání kulturně historických lokalit. Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80-2450756-0.
- 21) NOVÁK, Jan a Milan Skalický. Botanika: cytologie, histologie, organologie a systematika. Praha: Powerprint, 2008. ISBN 978-80-904011-1-2.
- 22) PATOČKA, Jiří a Eva Heřmanová. Lokální a regionální kultura v České republice: kulturní prostor, kulturní politika a kulturní dědictví. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-347-8.
- 23) PEK, Tomáš. Financování provozu, údržba a obnova památek. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1309-6.

- 24) PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav Pilný a Marek Jetmar. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. 2., přepracované vyd. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.
- 25) Perspektivy českého venkova: sborník příspěvků ze semináře konaného ve dnech 12.-13. září 2005 ve Svatém Janě pod Skalou. V Praze: Česká zemědělská univerzita, 2006. ISBN 80-213-1472-9.
- 26) PETZET, Michael a Jukka Jokilehto. Péče o kulturní dědictví v Evropě: texty. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2013. ISBN 978-80-7395-720-9.
- 27) Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, Opatření III. 2. 2. Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova. Praha Ministerstvo zemědělství ČR 2010. Č.j.: 36292/2010 – 10000.
- 28) RUBÍNKOVÁ, Veronika. Prokletá místa Čech a Moravy. Praha: Plot, 2011. ISBN 978-80-7428-082-5.
- 29) STEJSKAL, Jan a Jaroslav Kovárník. Regionální politika a její nástroje. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2.
- 30) SVOBODOVÁ, Hana a Ondřej Konečný, Jan Binek, Kateřina Chabičovská, Jan Holeček, Iva Galvasová, Antonín Věžník, Alois Hynek. Synergie ve venkovském prostoru. Brno 2011. ISBN 978-80-904308-8-4.
- 31) ŠAŠEK, Miloslav, M. R. Myant a Simon Smith. Regionální rozvoj Ústeckého kraje. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2004. Acta Universitatis Purkynianae. ISBN 80-7044-651-x.
- 32) ŠREJBEROVÁ, Jitka a Libor Sváček. Ústecký kraj na cestě ke světovému dědictví. Ústí nad Labem: Ústecký kraj, 2015. ISBN 978-80-88140-00-9.
- 33) ŠUBERT, František Adolf, ed. Malý Ottův Slovník naučný: dvoudílný: příruční kniha obecných vědomostí. Díl II L-Ž. Praha: J. Otto, 1906.
- 34) TOMAS, Jindřich. Od raně středověké aglomerace k právnímu městu a městskému stavu: (výbor studií). Litoměřice: Okresní vlastivědné muzeum, 1999. ISBN 80-86066-09-6.
- 35) TOMÍŠKOVÁ, Marie, Hana Šimková, Jitka Fatková, Pavel Bureš, Eva Dvořáková, Václav Váňa a Jaromír Stejskal. Známé neznámé cesty dědictví. Brno: Ústav územního rozvoje, 2010. ISBN 978-80-87318-12-6.
- 36) Zapomenuté dědictví. Praha 2004. ISBN 80-239-3684-0

- 37) Zásady, kterými se na základě § 1, §2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, stanovují podmínky pro poskytování dotací na udržování a obnovu kulturního dědictví venkova. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2016.
- 38) Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací v programu 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků pro rok 2017. Č.j. 61948/2016-MZE-17251. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2017.
- 39) Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací v programu 129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků pro rok 2018. Č.j. 71595/2017-MZE-17251. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2018.

ONLINE:

- 1) Asociace soukromého zemědělství ČR. *Ministerstvo zemědělství ruší program na obnovu kapliček* [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z WWW: <https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/vystavy-a-seminare/ministerstvo-zemedelstvi-rusi-program-na-obnovu-kaplickek.html>
- 2) E.15. *Ministr Toman: Chceme-li po zemědělcích nové věci, nemůžeme krátit peníze* [online]. [cit. 2020-02-27]. Dostupné z WWW: <https://www.e15.cz/byznys/potraviny/ministr-toman-chceme-li-po-zemedelcich-nove-veci-nemuzeme-kratit-penize-1350965>
- 3) EAGRIa, Ministerstvo zemědělství. *Novinky roku 2020 v resortu zemědělství: omezení plochy monokultur či pomoc při kůrovcové kalamitě*. [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_novinky-roku-2020-v-resortu-zemedelstvi.html
- 4) EAGRIb, Ministerstvo zemědělství. *Nestátním vlastníkům lesů chce Ministerstvo zemědělství poskytnout až 2,5 miliardy na zvládnutí následků kůrovcové kalamity*. [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW:

http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_nestatnim-vlastnikum-lesu-chce.html

- 5) EAGRIc, Ministerstvo zemědělství. *V ČR bylo po třech letech potvrzeno ohnisko vysoce patogenní ptačí chřipky.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_v-cr-bylo-po-trech-letech-potvrzeno.html
- 6) EAGRI d, Ministerstvo zemědělství. *Ústřední nákazová komise prověřila připravenost a funkčnost systému v případě výskytu afrického moru prasat či ptačí chřipky v České republice.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ustredni-nakazova-komise-proverila.html
- 7) EAGRI e, Ministerstvo zemědělství. *Ministr Toman v Bruselu: Tlak na zemědělce v souvislosti s klimatickou změnou roste, na plnění úkolů potřebují silný rozpočet a méně administrativy.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ministr-toman-v-bruselu-tlak-na.html
- 8) EAGRI f, Ministerstvo zemědělství. *Ministerstvo zemědělství podpoří v roce 2020 národními dotacemi především zlepšení podmínek v chovech hospodářských zvířat.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ministerstvo-zemedelstvi-podpori-v-roce.html
- 9) EAGRI g, Ministerstvo zemědělství. *Ministr zemědělství: Dobré životní podmínky hospodářských zvířat jsou pro nás důležité, letos dáme na jejich zlepšení 1,6 miliardy korun.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ministr-zemedelstvi-dobre-zivotni.html
- 10) EAGRI h, Ministerstvo zemědělství. *Ministr Toman: Základní kostra návrhu ústavního zákona na ochranu vody je hotová, chci ji co nejdříve projednat s jednotlivými poslaneckými kluby.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministr-toman-zakladni-kostra-navrhu.html

- 11) EAGRIi, Ministerstvo zemědělství. *Ministr zemědělství: Kvůli suchu začínáme propojovat české vodovody.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_ministr-zemedelstvi-kvuli-suchu-zaciname.html
- 12) EAGRIj, Ministerstvo zemědělství. *Vláda schválila částečnou náhradu za letošní mrazy.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_vlada-schvalila-castecnou-nahradu-za.html
- 13) EAGRIk, Ministerstvo zemědělství. *Po posouzení inspektory bude možné na nejvíce postižených pozemcích mimořádně nařídit povrchovou aplikaci rodenticidu na hubení hrabošů.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2020_po-posouzeni-inspektory-bude-mozne-na.html
- 14) EAGRIl, Ministerstvo zemědělství. *Ministerstvo zemědělství pomůže s budováním dalších rybníků, vodovodů a také opatření proti povodním. Získalo na ně půl miliardy korun navíc.* [online]. [cit. 2020-02-04]. Dostupné z WWW: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ministerstvo-zemedelstvi-pomuze-s.html
- 15) MKCR, Ministerstvo kultury České republiky. *Příprava nového památkového zákona* [online]. [cit. 2019-12-09]. Dostupné z WWW: <https://www.mkcr.cz/priprava-noveho-pamatkoveho-zakona-255.html>
- 16) SZIF, Státní zemědělský a intervenční fond. *Národní dotace* [online]. Dostupné z WWW: <https://www.szif.cz/cs/narodni-dotace>

Přílohy

Příloha č. 1

Výčet žadatelů o dotaci za pozorované roky 2016 – 2020 na Litoměřicku.

Rok 2016:

16.A. Údržba a obnova stávajících kulturních prvků venkovské krajiny

16.A.01 kaplička, zvonička

1.	Obec Chodovlice starosta: Zbyněk Hnát IČ 00481653	Oprava kapličky v obci Chodovlice na návsi.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 180 766,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 122 544,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 122 544,-- Kč
2.	Obec Černiv starosta: Petr Vít IČ 00526100	Oprava kaple Nejsvětější trojice na návsi obce Černiv.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 534 290,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 359 994,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 359 994,-- Kč
3.	Obec Polepy starosta: Zbyněk Hodys IČ 00264202	Oprava kapličky na návsi obce Okna.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 121 345,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 84 941,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 84 941,-- Kč
4.	Obec Vlastislav starostka: Lenka Miková	Oprava kaple na návsi obce Vlastislav.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných)	výše dotace: (70% z uznatelných

	IČ 00481661		518 096,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 318 444,-- Kč	nákladů, max. do stanovené výše) 318 444,-- Kč
5.	Město Budyně nad Ohří místostarosta: Ing. Petr Kindl IČ: 00263427	Oprava kapličky Panny Marie Břežany nad Ohří – pod skalou.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 354 275,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 247 992,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 247 992,-- Kč

16.A.03 boží muka, smírčí a jiné kříže

1.	Obec Lkáň starosta: Pavel Foriš IČ 00832162	Oprava božích muk ve Lkáni.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 218 502,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 151 589,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 151 589,-- Kč
2.	Obec Černěves starostka: Jitka Dyrnková IČ 00832561	Oprava božích muk v obci Černěves.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 136 000,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 95 200,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 95 200,-- Kč
3.	Obec Brozany nad Ohří starosta: Ing. Václav Bešta IČ 00263397	Oprava kříže na rozcestí (nachází se v centru místní části Brozan nad Ohří – Hostěnic), božích muk (v	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 145 475,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše)

		Hostěnicích), kříže na osadě sv. Klimenta (Hostěnice).	101 832,-- Kč	101 832,-- Kč
4.	Obec Černouček starosta: Václav Kříž IČ 00526428	Oprava dvou božích muk v Černoučku.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 148 354,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 99 000,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 99 000,-- Kč
5.	Obec Dušníky starostka: Eva Hejnová IČ 00263583	Oprava dvou božích muk v Dušníkách.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 259 666,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 181 766,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 181 766,-- Kč

16.B. Údržba a obnova významných zemědělských historických dominant jedinečného charakteru

16.B.02 postaveno v 19. století (1800 -1899)

1.	Miloš Holub FO IČ 72032804	Oprava zemědělské usedlosti – stáje, v obci Černiv (oprava střechy, fasády, oken, dveří.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 1 234 000,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 700 000,-- Kč	výše dotace: nebyla provedena rekonstrukce, došlo k oznámení o neprovedení opravy.
----	----------------------------------	---	---	---

16.D.2 Podpora pro vytvoření nebo obnovu místa pasivního odpočinku

16.D.02 vybudování nového místa odpočinku

1.	Obec Černěves	Vybudování pergoly při	Předpoklad výdajů	výše dotace:
----	---------------	------------------------	-------------------	--------------

	<p>starostka: Jitka Dyrynková IČ: 00832561</p>	<p>stávajícím zděném plotu. Tesařská konstrukce.</p>	<p>(včetně neuznatelných) 212 857,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 148 999,-- Kč</p>	<p>(70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 148 999,-- Kč</p>
2.	<p>obec Doksany starosta: Jaroslav Joska IČ: 00263524</p>	<p>Mobiliář: 6 ks lavička s opěradlem, 1 ks krytý dřevěný piknikový stůl na desce z betonových dlaždic, 2 ks koš odpadkový, celková upravená plocha odpočívadla 79 m², 28 ks stromů, celková plocha upravovaného území 3 783 m².</p>	<p>Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 229 631,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 149 000,-- Kč</p>	<p>výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 149 000,-- Kč</p>
3.	<p>Město Budyně nad Ohří místostarosta: Ing. Petr Kindl IČ: 00263427</p>	<p>Vybudování nového místa pasivního odpočinku – cesta k Barboře. Mobiliář: 4 ks lavička bez opěradla, 2 ks stojanu na kola, podklady z vibrovaného šterku a ze šterkodrtě.</p>	<p>Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 78 999,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 53 519,-- Kč</p>	<p>výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 53 519,-- Kč</p>

Rok 2017:**129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků**

129 662 kulturní prvky

1.	Obec Doksany starosta: Jaroslav Joska IČ 00263524	Socha Ecce Homo obec Doksany	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 897 820,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 628 474,-- Kč	výše dotace: Dotace ze strany MZe nebyla přiznána z důvodu, že předmětem dotace není vyhotovení nové sochy.
2.	Obec Doksany starosta: Jaroslav Joska IČ 00263524	Doksany – hřbitov, oprava hřbitovní zdi.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 755 040,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 528 528,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 528 528,-- Kč
3.	Město Hoštka starosta: Milan Konfršt IČ 00263648	Restaurování kamenného sloupu Nejsvětější trojice v Hoštce	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 951 750,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 666 225,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 596 505,-- Kč
4.	Obec Židovice starosta: Ing. Miloslav Krejný IČ 00526479	Židovice – oprava kapličky	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 109 693,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 76 785,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 76 785,-- Kč
5.	Obec Libotenice	Libotenice – oprava	Předpoklad výdajů	výše dotace:

	starostka: Ing. Ladislava Rejšková IČ 00263940	hřbitovní zdi	(včetně neuznatelných) 355 000,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 248 500,-- Kč	(70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 248 500,-- Kč
6.	Obec Lukavec starosta: Ing. Tomáš Šenfeldr IČ 00526134	Lukavec – oprava hřbitovní zdi	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 345 696,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 241 987,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 241 987,-- Kč
7.	Obec Martiněves starosta: Luboš Tydlitát IČ 00264024	Oprava hřbitovní zdi - hřbitov Charvatce	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 649 700,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 454 790,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 454 790,-- Kč
8.	Obec Straškov- Vodochody starosta: Ondřej Švec IČ 00264431	Straškov-Vodochody – oprava drobných sakrálních staveb, 4x pískovcový památník	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 323 070,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 226 149,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 226 149,-- Kč
9.	Náboženská obec Církve československé husitské v Bohušovicích n. Ohří ThDr. Lenka	Oprava střechy kostela	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 7 000 000,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci	Zpětvzetí

	Selčanová, farářka IČ 62769286		700 000,-- Kč	
10.	Obec Vražkov starostka: Jaroslava Smetanová IČ 00264644	Vražkov – oprava drobné sakrální stavby	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 100 430,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 70 301,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 70 301,-- Kč
11.	Obec Horní Beřkovice starosta: Zdeněk Antoš IČ 00263621	Horní Beřkovice – oprava drobných sakrálních staveb, 2x památník	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 141 400,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 98 980,-- Kč	Zpětvzetí pro nerealizaci
12.	Obec Dobříň starostka: Šárka Mrázková IČ 00526461	Dobříň – oprava drobných sakrálních staveb, 2x památník	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 134 310,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 94 017,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 89 782,-- Kč
13.	Město Libochovice starostka: Ing. Jana Holá IČ 00263931	Obnova kamenného kříže v Dubanech	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 97 800,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 68 460,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 67 830,-- Kč
14.	Obec Lovečkovice	Oprava kapličky v části	Předpoklad výdajů	Oznámení o

	starosta: Radek Černý IČ 00263982	Dolní Šebířov	(včetně neuznatelných) 711 902,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 484 331,--Kč	nerealizaci z důvodu nedodržení termínu dokončení stavby vybraným dodavatelem
15.	Město Štětí starosta: Mgr. Tomáš Ryšánek IČ 00264466	Oprava kaple sv. Jana a Pavla ve Stračí (v obci Štětí)	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 198 518 902,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 138 962,--Kč	Město Štětí od dotace odstoupilo.
16.	Obec Třebívlice starosta: Mgr. Tomáš Rulf IČ 00264539	Odstranění havarijního stavu soklu a celková obnova kamenné sochy J. A. Komenského	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 346 276,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 242 393,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 221 396,-- Kč
17.	Obec Čížkovice starosta: Mgr. Arnošt Waschta IČ 00263486	Oprava božích muk (oprava kamene + kříže)	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 254 705,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 178 293,--Kč	MZe nepřiznalo dotaci, z důvodu nedoložení dokumentace o existenci objektu.
18.	Obec Velemín starosta: Petr Křivánek IČ 00264601	Oprava sousoší Kalvarie - Březno	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 340 008,-- Kč. Předpokládaný	Žadatel odstoupil, nerealizace akce z důvodu finančních.

			požadavek na dotaci 236 776,--Kč	
19. Obec Býčkovice	Oprava hřbitovního kříže a střechy márnice na hřbitově v Býčkovcích	starostka: Ing. Jana Toniniová IČ 00832316	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 257 565,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 180 295,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 81 812,-- Kč
20. Obec Býčkovice	Oprava sochy Máří Magdalény v obci Býčkovice	starostka: Ing. Jana Toniniová IČ 00832316	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 357 000,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 249 900,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 189 175,-- Kč
21. Obec Prackovice nad Labem	Oprava kaple sv. Jana Nepomuckého na návsi v Litochovicích nad Labem	starostka: Andrea Svobodová Křešová IČ 00264229	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 846 303,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 592 412,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 533 820,-- Kč
22. Obec Chodovlice	Oprava hřbitovní zdi	starosta: Zbyněk Hnát IČ 00481653	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 431 192,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 248 971,--Kč	Oznámení o odstoupení z důvodu nepředvídatelných stavebních problémů, které se vyskytly při opravě hřbitovní zdi v Chodovlicích.

129 663 Dominanty jedinečného charakteru + zbrojnice

1.	Obec Vražkov starostka: Jaroslava Smetanová IČ 00264644	Oprava hasičské zbrojnice Vražkov	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 251 181,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 175 826,--Kč	Požadovaná výše dotace (max. do 70 %) z uznatelných výdajů (požadavek na dotaci po realizaci předmětu dotace 168 626,-- Kč
2.	Město Budyně Nad Ohří Starosta: Petr Medáček IČ 00263427	Oprava hasičské zbrojnice Budyně nad Ohří	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 1 000 634,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 700 000,--Kč	Požadovaná výše dotace (max. do 70 %) z uznatelných výdajů (požadavek na dotaci po realizaci předmětu dotace 700 000,-- Kč
3.	Obec Vchynice starosta: Ota Baudler IČ 00554847	Oprava hasičské zbrojnice Vchynice	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 526 300,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 368 410,--Kč	Požadovaná výše dotace (max. do 70 %) z uznatelných výdajů (požadavek na dotaci po realizaci předmětu dotace 340 817,-- Kč
4.	Obec Kleneč starosta: Zdeněk Justa	Oprava hasičské zbrojnice v Klenci	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných)	Požadovaná výše dotace (max. do 70 %)

	IČ 00263800		630 423,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 441 296,--Kč	z uznatelných výdajů (požadavek na dotaci po realizaci předmětu dotace 434 903,-- Kč
5.	Obec Libkovice pod Řípem starosta: MVDr. František Feix IČ 00263915	Oprava hasičské zbrojnice v Libkovicích pod Řípem	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 322 960,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 180 295,--Kč	Oznámení o vyřazení akce z programu.
6.	Obec Snědovice starosta: Zuzana Petkovová IČ 00264385	Oprava hasičské zbrojnice ve Snědovicích	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 479 988,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 335 991,--Kč	Požadovaná výše dotace (max. do 70 %) z uznatelných výdajů (požadavek na dotaci po realizaci předmětu dotace 318 552,-- Kč

129 665 Místo pasivního odpočinku

1.	Obec Slatina starostka: Ing. Dana Stránská IČ 00264377	Přístřešek v odpočinkové zóně	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 520 924,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 200 000,-- Kč
-----------	--	-------------------------------	---	--

2.	Město Třebenice starostka: Martina Patrovská IČ 00264521	Pasivní odpočinek v Mrsklesích	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 144 223,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 100 956,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 100 956,-- Kč
3.	Obec Černouček starosta: Václav Kříž IČ 00526428	Černouček – místo pasivního odpočinku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 344 717,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 200 000,-- Kč
4.	Obec Straškov- Vodochody starosta: Ondřej Švec IČ 00264431	Straškov-Vodochody – místo pasivního odpočinku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 194 795,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 136 356,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 136 356,-- Kč
5.	Město Budyně nad Ohří starosta: Petr Medáček IČ 00263427	Odpočinkový altán v místní části Kostelec nad Ohří města Budyně nad Ohří	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 112 812,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 78 968,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 78 968,-- Kč
6.	Obec Dušníky starostka: Eva Hejnová IČ 00263583	Dušníky - místo pasivního odpočinku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 186 621,-- Kč. Předpokládaný	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše)

			požadavek na dotaci 130 634,--Kč	121 963,-- Kč
7.	Obec Mnetěš starosta: Martin Minarčík IČ 00264075	Vytvoření místa pasivního odpočinku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 155 695,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 108 986,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 100 003,-- Kč
8.	Obec Malé Žernoseky starosta: Ing. Petr Liška IČ 00526045	Za obecním domem – místo pasivního odpočinku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 212 858,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 149 000,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 149 000,-- Kč
9.	Obec Čížkovice starosta: Mgr. Arnošt Waschta IČ 00263486	Vytvoření místa pasivního odpočinku v Želechovicích.	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 212 857,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 148 999,--Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 145 106,-- Kč

Rok 2018:**129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků**

1.	Obec Martiněves starosta: Tydlitát Luboš IČ 00264024	Oprava márnice v Charvátcích	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 1 783 031,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 700 000,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 700 000,-- Kč
2.	Římskokatolická farnost Roudnice nad Labem administrátor Martin Brousil IČ 46769323	Oprava fasády kostela sv. Bartoloměje v Černoučku	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 1 087 537,-- Kč. Předpokládaný požadavek na dotaci 700 000,-- Kč	výše dotace: (70% z uznatelných nákladů, max. do stanovené výše) 700 000,-- Kč

Rok 2019:**129 660 Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků**

129 662 kulturní prvky

1.	Obec Martiněves starosta: Tydlitát Luboš IČ 00264024	Obnova kaple v Martiněvsi	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 482 304,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,-- Kč	výše dotace: Dotace ze strany MZe nebyla přiznána z důvodu dosažení nízkého počtu přiznaných bodů dle bodu 3, písm. a), části A – Obecné podmínky Zásad – nedostatek disponibilních
----	--	---------------------------	---	---

				finančních prostředků.
2.	Obec Lhotka nad Labem starosta Josef Nedorost IČ 00526126	obnova kaple sv. Jana Nepomuckého v obci Lhotka nad Labem	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 275 529,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 189 251,-- Kč	výše dotace: Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020
3.	Město Budyně nad Ohří starosta Petr Medáček IČ 00263427	kaple Roudníček	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 288 766,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,-- Kč	výše dotace: Dotace ze strany MZe nebyla přiznána z důvodu dosažení nízkého počtu přiznaných bodů dle bodu 3, písm. a), části A – Obecné podmínky Zásad – nedostatek disponibilních finančních prostředků.
4.	Obec Třebívlice	oprava výklenkové	Předpoklad	výše dotace:

	starosta Mgr. Tomáš Rulf IČ 00264539	kaple v Třebívlicích	výdajů (včetně neuznatelných) 918 980,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,-- Kč	Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020
5.	Obec Libotenice starostka Ladislava Rejšková IČ 00263940	kaplička Libotenice	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 486 844,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 200 000,-- Kč	výše dotace: Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020
6.	Obec Keblice starostka Naděžda Štětinová IČ 00526436	hřbitovní zeď Keblice	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 214 225,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 133 339,-- Kč	výše dotace: Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020

7.	Obec Černěves starostka Jitka Dyrynková IČ 00832561	hřbitovní zeď a márnice Černěves	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 180 000,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 123 200,-- Kč	výše dotace: Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020
8.	Místní akční skupina Podřipsko, z.s. předseda výkonné rady Luděk Jirman IČ 22880674	oprava křížku v Jeviněvsi	Předpoklad výdajů (včetně neuznatelných) 89 540,-- Kč Předpokládaný požadavek na dotaci 62 678,-- Kč	výše dotace: Vyúčtování po realizaci: do 30.9.2020

Příloha č. 2

Zobrazení fotodokumentace vybraných opravených prvků za hodnocené dotace.

Obr. č. 1

Kaplička

Před opravou

Po opravě

Zdroj: město Budyně nad Ohří

Skupina obr. č. 2

Márnice před opravou

Zdroj: obec Martiněves

Márnice po opravě

Zdroj: vlastní fotografie

Hřbitovní zeď

Zdroj: vlastní fotografie

Hřbitovní zeď s márnicí

Zdroj: vlastní fotografie

Obr. č. 3

Místo pasivního odpočinku

Zdroj: vlastní fotografie

Obr. č. 4

Kaplička

Zdroj: vlastní fotografie

Obr. č. 5
Kaplička

Zdroj: vlastní fotografie